3864 67

ATEITIS

Nr. 1

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1930 VYTAUTO D. M. SAUSIO MĖN.

TURINYS.

Al. Dičpetris Pavėjui 1
Stasys Žemaitis Kūrėjas 1
Klemensas Dulkė Amžinai svyruoklis berželis 2
Azima Palydint 2
P. Vergilijus Pranašystė Vertė J. Gustas S. S. 3
Stasius Būdavas Atalija ir Jonanas 5
M. Svyriūtė Penkios aukso rasos 16
Sigrid Undset Gaisras. Vertė M. Jurkynas 17
Juozas Laučka Į trečiąjį dešimtmetį 21
Eduardas Turauskas Ateitininkai Didžiojo Karo metu . . . 23
J. Vaišnora Socializmas 27
Koresp. G. T. Kaip mūsų vadai gyvena. Pas kun. M. Krupavičių 29
Otto Steinbrick Paul Claudel 40
J. Senkus Sukaktuvės Vatikane 43
J. Misevičius Kai kurie berniukų ir mergaičių psichikų skirtumai 46
Mūsų veikimas 48
Apžvalga 54
Knygos: Jack London «Trijų širdžių romanas» (rec. Aug. Raginis), «Židinys» — 10 tomų (rec. A. Žirgulys), «Nur eine Knabenseele» (rec. J. S.) 59
Atsiųsta paminėti, pranešimas, aplinkraštis 61

„ATEITIES“ Redakcija ir administracija { Kaunas, Laisvės Al. 3. Tel. 26-76 Darbo valandos 11—15.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt. Moksleiviams: metams 8 lt., pusm. 4 lt. Užsieniuose: metams 20 lt., pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt.

Ar Tamsta dar neskaitei?

Visi bet kurių praėjusių metų «Ateities» n-riai tekaštuoja po 50 centų sąsiuvinis! Tik jubiliejiniai n-riai — 1925 m. ir reorg. konferencijai paminėti 1927 m. — po 1 lt.

Paskubėkit pasinaudoti tokia reta proga ir papildyti savo komplektus arba, kas jų neturi, ir visai naujai juos įsigyti. «Ateities» kai kurių n-rių **yra net iš 1911 m.**

Persiuntimui tereikia pridėti 10 ct. kiekvienam sąsiuviniui.

Užsakymus nemažesnei kaip 5 lt. sumai Adm-ja pasiunčia savo kaštu.

Kreipkitės, rašykit kuo greičiau į „Ateities“ Admin-ciją, **Kaunas, Laisvės Al.** 3 ir mielai Jums tuojau patarnaus.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

Nr. 1 1930 Vytauto Didžiojo m. sausio mėn. XX

Al. Dičpetris

Pavėjui

Einu — klajoju nykią naktį
suglūdusia gatve. —
Sunki mintis, kaip javo varpos,
nusvyra prieš Tave.

Toli toli Tu — nepasiekti,
už debesų, žvaigždžių.
O aš begarsį Tavo žodį
ir toj tyloj girdžiu.

Tu man liepi aplenkti gėlę,
taip šventą, kaip ir Tu,
kad grožio godžios mano dūmos
gėlės nepalaužtų.

Nei verkt, nei džiaugtis, nei tylėti
didžiai aš negaliu —
mane, kaip lapą, neša vėjas
nežinomu keliu. —

Tyliai klausau aš Tavo žodžio —
klausau dainų širdies,
o man visur Tu medžių lapais,
lankų žiedais skleidies.

Žinau: kelionės tos, ta meilė —
viena ir amžina,
tik man, perdegus mano žvaigždei,
klajonių bus gana!

Stasys Žemaitis

Kūrėjas

Jauna, plati mana buitis —
Ji ryto saulėj išsivystė,
Šviesi diena, tamsi naktis —
Tai mano sielos karalystė...

Tiesiu aš vis svajų sparnus —
Laisvų dangaus erdvių ilgiuosi...
Kuriu svajas, kuriu sapnus —
Ir pats skęstu jų sūkuriuose...

Ir gal tik vienas Tu žinai,
Ką vis sukurti aš norėjau
Ir ko aš troškau amžinai...
Tu supranti mane, Kūrėjau.

Ir aš tave jau suprantu,
Nors prieš Tave aš toks niekingas —
Kūrėjas aš, Kūrėjas — Tu,
Tiktai aš menkas, Tu — galingas...

Tad švieski man žiburiu skaidriu —
Ir aš ramiai vargus iškęsiu:
Ką tik jaučiu, ką tik turiu —
Kūrybai visa aš pašvęsiu.

Klemensas Dulkė

Amžinai svyruoklis berželis

Svyruok, amžinai svyruojąs, svyruokli,
Kaip topolis su žiedais susisupk svyravime.
Visi mes atėję po tavim susiglausime
Ir pasisupsime tavųjų šakų dejavime.

Ir palaušime tavąsias šakas pasvirusias,
Palaušime, kaip saulę kad laužo kažkas saulėlydžiuos.
Ir tu verkšlensi per ištisas dienas ir nesuskaitomas naktis
Ir tu klūpsčiosi taip vis, nors tavųjų šakų tik lašą nešuos.

Ach, berže, tėviškėj užaugęs ir tėviškėj pražilęs balčiau
[užu sniegą,
Lenkiuosi tau žemiau užu kelių: «Ačiū, jau prisisupome,
Sūpuoklėj tavo užsiauginome sparnus visi iki vieno,
Ir sudie, amžinai svyruojąs svyruokli, mes skrendame!

Azima

Palydint

Juodą naktį anksti rytą
Palydėjau snaiguole
Iš vienatvės balto kalno
Saulė bėga tekina.

Už juodųjų kiparisų
Žaidžia vasara jauna —
Kur supynė dangų, žemę
Su skaisčia mano daina.

Šypsos kryžkelės už lango
Pavasariniu vainiku.
O žaliam jaunatvės kalne
Džiaugsmo daug, oi daug randu!

Bėgsiu saulės pasitikti,
Ji žadėjo man tikrai,
Kad daina, aš ir jaunatvė
Drauge būsim amžinai.

P. Vergilijus

Pranašystė

(Ecloga IV)

O mūzos laukų, jau dabar giesmę kilnesnę užtraukim,
Krūmai netinka visiems, nė žemi pievų žolynai;
Jei jau apgiedam miškus, verti jie tebūna valdovo.
Štai jau atėjo laikai Sibilės seniai pr našauti,
Amžių laimingų eilė iš naujo vėl pradeda slinkti,
Grįžta teisybė į žemę, grįžta Saturno gadynė,
Siunčia aukštasis dangus giminę naują pasaulin.
Saugok, Lucina skaisti, kūdikį naują: jam gimus
Geležies amžius išnyks, visur kils aukso gadynė:
Ir štai jau prasideda laikas, tavo Apolonas jau valdo.
Tau, Polijone, gyvenant, ims reikštis garbė šito amžiaus,
Ir mėnesiai laimės didžios vienas po kito ims bėgti.
O jei užsiliks dar kur nors liekanų mūsų blogybių,
Tau vadovaujant išnyks ir žemei nebus ko bijoti.
Gyvens, kaip Olimpo dievai, tas kūdikis ir dievų tarpe
Žemės galiūnus matys ir matomas bus taip pat jųjų,
Pasaulį valdys taikoje bočių darbais nuramintą.
Tau, o vaikeli, laukai arklo, kastuvo neskrosti,
Dovanas pirmas išduos: gražiam žalumyne įpintus
Žiedus puikiausių spalvų, skleidžiančius kvapą malonų.
Pačios avelės parneš nutvinkusios pieną tau saldų,
Kaimenėms bijoti nereiks ganyklose liūtų baisiųjų;
Šypsą gėlelių žiedai patys apgaubs tavo lopšį,
Angiai išnyks ir nežels žolės nuodingos ant žemės:
Visur matyt bus žiedai Asirijos kvapio amomo.
Bet vos tik galėsi suprast karžygių garbę ir tėvo
Pažinsi žygius ir žinosi, koks yr gyvenimas doras,

Balti laukuos vis pradės kas kartą labiau pilnos varpos,
Nuo krūmų neapdirbtų kabės raustančių vynuogių kekės
Ir medų rasotą išduos kieti ąžuolų kamienai.
Tačiau užsiliks dar šis tas ir iš senovės blogumo,
Kurs raižyti jūrą laivais vers ir sutvirtinti mūrais
Miestus ir gilioms vagomis skrodyti žemės paviršių.
Kitas bus Tilis tada, ir kitas Argas per jūras
Karžygius veš rinktinius; karai bus kiti tad ir kovos,
Ir pas Trojos mūrus vėl bus pasiųstas didis Achilas.
Paskui, kai sustiprins tave metai ir vyru patapsi,
Jūreivis jau jūron neplauks, laivui jau prekių mainyti
Nereiks, nes šalis kiekviena viską išduos gausingiausiai.
Žemę grėbliai nedraskys, vynmedį peiliai nepiaustys,
Stiprusis artojas nuims sunkųjį jungą nuo jaučių;
Nereiks spalvomis tad dažyt rūb , bet pačios avelės
Permainys vilnas savąsias, būdamos sau žalioj pievoj,
Į purpuro šviesų rausvuma, ar žvilgantį aukso gelsvumą,
Patys ganykloje taps tamsiai pilkais avinėliai.
Parkės pradėjo jau sukt savo verptuvais tuos amžius,
Likimo galia pastovi jų laiką yra jau nulėmus.
O kūdiki, kopti pradėk laiptais garbės, nes jau laikas,
O mielas aini dievų, o didi Jovio galybe!
Veizėki, kaip visas pasaulis juda iš didelio džiaugsmo:
Žemė ir jūrų platybė ir aukšto dangaus gilybė!
Veizėki! Tik džiaugias visi laimės ateinančiais amžiais.
O kad galėtų prailgt gyvenimas mano lig tolei,
Kad liktų dainų įkvėpimas man žygi ms taviems apdainuoti!
Toli būt lig manęs giesmėms ir Trakui Orfėjui ir Linui,
Nors motina jųjų pirmam padeda, tėvas antrajam —
— Orfėjui—Kalijopė, Linui—garsus dainomis Apolonas.
Jei ir pats Panas norėtų su manim tada lenktyniuoti,
Arkadijai matant, jis pats save žemesniu pripažintų.
Vaikeli, pradėk jau dabar šypsena motiną linksmint:
Per mėnesių dešimt ilgų ji skausmą nemielą kentėjo;
Džiuginк ją nūn krykštimu: tuos, kurie nedavė džiaugsmo
Gimdytojams savo, dievai nei deivės nepriima puoton.

Iš lotynų kalbos išvertė *J. Gustas S. S.*

Vergilijus (70—19 pr. Kr.), žymiausias romėnų poetas, kurio 2000 metų nuo gimimo sukaktuves italai šiais metais ruošiasi ko iškilmingiausiai švęsti, pasiremdamas gimimu kažin kokio nepaprasto kūdikio, pranašauja aukso gadynės grįžimą Kas būtų tas kūdikis — sunku pasakyti: kai kurie sako, kad tai Asinijo Polijono, sūnus, gimęs 40 metais prieš Kristų; kiti — kad tai Augusto sūnus, gimęs 25 metais prieš Kristų. Kai kurie sako, ne be pamato, kad, ypatingai tais laikais jaučiant ir geidžiant Jėzaus Kristaus — Mesijo atėjimo, Vergilijus nė pats nepasijusdamas šia ekloga Jį išpranašavęs. Tiesa, Mesijo idėja Romoje buvo žinoma ne tik iš Sibilės pranašysčių, bet ypatingai iš Aleksandrijos poetų raštų, kurie su dideliu atsidėjimu studijavo žydų raštus, o ypač poeziją. Tarp kitų tos nuomonės yra senovės krikščionių klasikas Laktancijus, Dante, Tommaseo ir kiti...

Vertėjas

Stasius Būdavas

Atalija ir Jonanas

Novelė

1. Atalija — Kanaano žemės maloniausias kvapas... Atalija — Genezareto pakrančių stebuklas... Ji — gražiausia. Ji — maloniausia...

Atalija — Kaparnaumo didybė. Ji — paprasto žvejo dukra. Ji — šeimos palaima... Namiškiai ją mylėjo. Kaimynai — garbino.

Kaparnaumo mergelių akys buvo neramios. Jų žvilgsniai virpėdavo. Kažin kas jas graužė ir degino... Mergelės paslapčiomis ašarodavo. Jų verksmas buvo piktas. Jos beprotiškai pavydėjo... Tai gražiausiajai. Atalijai. Kaip tik jaunos moterys begali pavydėti gražuolei. Jų didžiausiajai varžytininkei.

Atalija didžiavosi. Bet ji buvo dar paprasta. Ji jauna. Jos akys tematė tik septyniolika Palestinos vasarų. Platesnis pasaulis jai buvo dar uždaras.

Kartą Kaparnaumo vyresnieji jai pasakė juokais:

— Atalija, tu gražiausia.

Ji juokės. Ji nežmoniškai juokės... Ji džiaugės. Bet vyresnieji nerimo. Juk Atalija stebuklas... Ir jie nuliūdo... Jų akys virpėjo. Jos neramiai smigo į tą maloniausią Kanaano kvapą — Ataliją... Bet jie ilgai nežiūrėjo. Jie negalėjo. Jie buvo garbingi ir rimčiausi visame Kaparnaume. Tačiau jie smarkiai gavojo. Apie Ataliją...

Atalija turėjo vergą Jonaną. Ne svetimšalį. Jonanas žvejys... Jo niekas nepardavė. Niekas nepirko. Jonanas ir pats neparsidavė. Bet jis buvo vergas. Visų didžiausias. Visų laimingiausias... Savo noru...

Vieną vakarą baigė gesti saulė. Dangus žiūrėjo kaip meiliausia akis. Kaip nekalta... Dangaus žvilgsniai sunkėsi pro žemę. Jie buvo tokie pat skaistūs ir gražūs... Bet Jonanas tą vakarą nieko nematė. Visai nieko. Dangus ir žemė jam buvo mirę. Jis nebejuto savo gyvybės tvinkčiojimų... Jo krūtinėj trankė beprotiškas varpas. Nusigandusi širdis.

Jis klūpojo prie Atalijos kojų. Jis matė tik jos veidą. Ir daugiau nieko pasauly...

Jonanas nebegalėjo kalbėti. Jis tik žiūrėjo. Žiūrėjo į tą Kanaano stebuklą...

Jonanas pasilenkė. Jis norėjo pabučiuoti jos kojų pirštus... Bet Atalija atsitraukė. Ir Jonano lūpos palietė tik žemę. Piktą, juodą, negražią ir nuodėmingą žemę...

Atalija buvo gailiaširdė. Ji pakelė jį. Jonanas buvo gražus vaikas. Taip, vaikas — nebe vyriškis... Nebe dvidešimt

trejų metų... Iš jo akių žiūrėjo beprotiškas džiaugsmas. Sumišusi laimė... Baisus virpulys... Atalija džiaugės. Atalija gailėjosi Jonano. Atalija mylėjo jį... Tą dailųjį žvejį...

Ji tarp ilgų delnų suspaudė Jonano galvą. Suspaudė ir atlenkė. Užmigdė jo akių žvilgsnius. Ir pabučiavo... Jonaną nužerė baisios liepsnos. Po savo kojomis jis nebejuto žemės...

Atalija šypsojos. Ji dž augės savo vergu...

2. Genezaretas šventė vasaros vakarą. Kalnai linko saulei. Kalvos maldai ruošės. Dangus žemę svaigino mėlynomis akimis. — Genezareto, kalnų, kalvų ir Dangau; širdyse viešėjo gražumas...

Ežeras puikus. Ežeras krikštolų lyguma. Gyvos bangos kvėpavo. Kvėpavo ir mylėjosi. Su nuoširdžiais krantais. Nusižeminusiais. Pa inkusiais...

Pro jaunutes alyvas nusileido mergaitė. Į mielą pakrantę. — Į ežerą žiūrėjo Kanaano stebuklas... Mergaičių beprotiškas pavydas. Atalija...

Jos veidė degė rausvos spalvos. Jos kakta buvo balsva. Didinga ir vyrus valdanti... Nugalinti. Kaip vergus...

Atalija pribėgo akmenis. Stambius. Pakrančio samanomis apaugusius. Ji atsisėdo ir nulinko ežeran. Jos akys smeigėsi į tolumų horizontus... Ji žiūrėjo ir ilgėjosi. Baisiai. Jos širdis daug šnekėjo. Ji perdaug šnekėjo...

Atalijos veidas blyško. Jos s ruostai ėmė virpėti.

Ežere suteleškeno bangos. Dar toli. Vos girdim i... Stiprūs ir jauni raumenys mėtė irklus. Laivelis barėsi su bangomis. Jis skubinos prie kranto. Prie gražiosios Atalijos.

Ji pajuto. Ji nusigręžė šonan. Jos akyse įsižiebė saulė. Ilgesys ir meilė... Jos širdy jaunystės greitis. Toks beprotiškas... Ji pašoka ir šypsos. Ji mato Jonaną...

Atalija palieka akmenis ir nuskrenda. Laivelis dar nearti. Gera varsna. Bet ji jau tiesia rankas. Tas gražiąsias. Minkštąsias. Svaiginančias. Jos krūtinė virpa ir veržias pro apdarą...

Iš Jonano pirštų išbėgo vyro jėgos. Rankos silpnos. Kaip vaiko. Dar silpnesnės. Irklai jo nebeklauso... Jie priešinas. Jie neberimsta. Jie skubinas į laisvę... Tie menkučiai, lengvučiai irkleliai...

Laivelio nosis bakstelėjo į krantą. Į minkštą, švelnų smėlį. Atalija krinta vidun... Tokia įkaitusi ir sumišusi... Jis kažin ko nusigandęs. Jis ją nuveda į galą ir pasodina. Jie tylūs. Jonanas sėdi pirmagaly ir skubinai iriasi. Greitai, greitai. Jėgos skubinas į rankas. Jį degina gėda. Nedrąsa.

Į Jonano rankas supuolė kraujas. Nežmoniškas. Toks baisus. Jis prakaituoja...

Kaparnaumas nubėgo toli. Užpakaly jų. Kaparnaumas mažas... Lūšnos — vaikų išmėtyti grumsteliai.

Saulė skubinos už kalnagūbrių nugarų. Tų gražiųjų. Rytų pakraščiuose tirštėjo sutemos.

Bangos neramios. Bangos šūkauja. Šnekasi ir mylisi. Tos gražios bangelės...

Atalijos akys skuba į Jonaną. Į tą meilų, gražų. Su nerimu skuba. Jos širdis šneka kažin ką. Ji dega...

Jos lūpos gimdo brangų vardą:

— Jonanai!..

Atalija tiesia rankas. Tas stebuklingąsias. Jonanas vergas. Jonanas klauso jos. Jonanas slenka prie Atalijos. Tos degančios, tos mylinčios, nerimstančios. Jis sėdasi laivelio gale, šalia jos...

Irklai ramūs. Nuleisti. Irklai ilsisi. Irklai su bangomis šnekasi...

Atalija ir Jonanas arti. Virpančiame laively. Virpa ir jie...

Sutemos budina kraują. Sutemos kūną dirgina. Ji tyli. Jonaną degina... Jonano lūpos ima virpėti. Kaip skambą varpeliai...

Palengva jis pradeda pasaką. Kokios lig šiol, tur būt, dar niekas nesakė. Tame šventame ežere... Kūnas budina jį. Širdis jam šnibžda. Lukštena. Lūpos tik pakartoja...

Jonanas garbina žvejo dukrą:

— Atalija, aš nebijau. Dabar naktis mus sugavo... Ir paslėpė... Kaparnaumas negirdi...

Ji viską supranta. Ji laukia. Jonanas virpa.

— Atalija, tavo akys kaip šventojo vidurnakčio žvilgsnis... Kaip žvaigždės... Kaip mieliausi skliautai...

Jonanas negali visko pasakyti. Jis nusimena.

— Ak, Atalija. Aš prieš Dievą nusidėjau... Aš nebemoku pasakyti kokios tavo akys...

Jis nuleidžia galvą. Ji šypsos. Ir mąsto apie vergą. Ir tyli...

— Atalija, tavo rankos kaip besimeldžiančio rytmečio palmės. Dar gražesnės. Atalija, aš nebegaliu pasakyti kokios tavo rankos...

Jonanas baisiai liūdnas. Atalija tik šypsos. Jos širdis išdidžiai kalba:

— Jis garbina mano kūną. Jis geidžia jo...

Ji viską supranta. Ji žino — Jonanas nemato jos širdies. Keistai klykiančios sielos...

Jonanas lenkiasi jai. Ne, jis lenkiasi jos kūnui. Tam gražiausiajam. Akims — lūpoms — rankoms — kojoms... Tai retai gražuolei.

Atalijos kūnas svaigina Jonaną... Jai darosi liūdna. Ji bijosi ateities. Tos baisiosios. Sudarkančios visas gražuoles. — Senatvės...

Bangos juos kviečia kažin kur. Laivelis vėl pasivergia. Bangos džiaugiasi. Bangos šūkauja...

Jie tylūs. Jie apsvaigę. Jų kūnai nerimsta... Kraujas piktas. Kraujas keistas... Dega ir veržias.

Tyli ir žemė. Viešpats laimina kalnus... Dangus lenkiasi prie jų viršugalvių... Grožis vaikšto pasauly. Grožis šventina širdis. Skaistina... Ir žmonės pasidaro tokie malonučiai, mylimi...

Ežeras šneka. Šventą pasaką. Gražią. Nuostabią. Išrikiuotos bangos vos krutinas. Taip ritmingai. Kaip muzika. Jos pajunta svečią. Grožį. Jos klausosi dangaus virpėjimo... Sutaringo plaukimo... Grožis stingina purvinas širdis. Apvalo. Apšvarina... Paskui paleidžia. — Jos dar laisvesnės...

Bet Atalija su Jonanu nieko nejunta. Jų kūnai aistrūs. Jie tik sau meilūs... Jie dar ir pikti. Atgimusios žemės jie nemato. Jie Dangaus nežino...

Jie vergai...

Kažin kas neleidžia jiems visą pasaulį mylėti...

3. Mirė daug dienų. Būrys, naktis...

Sutemos.

Laivelis bėga. Į gražias pakrantes. Atalija ir Jonanas vėl kartu...

Vasariškos nakties juodumoj mirga žiburiai. Keisti žiburiai. Baugūs... Neramūs... Genezareto pakraščiuose.

Laivelis kreipiasi ten. Ten bangos prašo jį. Ir Atalija su Jonanu tyliai slenka...

Prieš akis daugiau žiburių. Kokių jie dar nematė. Taip, jie visai dar nematė...

Jų kūnai ėmė gesti. Kraujas surimtėjo. Jie lyg nuvargę. Tie žiburiai jų nuovargį tirpdo...

Jonanas dar smarkiai supliauškiną į bangas. Tas gražias. Minkštas ir šnekančias...

Laivelis pribėga krantus.

Jų akyse mirga minia. Taip paslaptinga ir kažin kaip sumišusi... Kažin ko užsimiršusi. Kažin ką pametusi. Atsižadėjusi...

Minia didelė. Sukritusi ant žemės. Kitaip ji nepratusi sėdėti. Tik ant žemės... Kuri purvina, kuri šlykšti... Kuri pašėlusiai viliojanti... Minia tyliai dega. Nemirksinčiomis akimis. Apsvaiginta. Ji dabar jau kita...

Jonanas ir Atalija žiūri...

Iš pakraščių plaukia meilus balsas. Iš laivelio. Tylus, ramus ir kiek liūdnas. Balsas vienodas. Balsas Didžiojo Mintytojo. Paprastuolio balsas...

Jis kalba apie gražią širdį. Kuri kūną maitina švariu krauju. Skaistučiu... Kuri visuomet juokiasi su rytmečių paukščiais. Dangaus angelais... Kuri bijo negražaus žmogaus rankų. Apie širdį meilią, dainuojančią, viltingą...

Jonanas ir Atalija tyli. Jie klausos. Bet Didžiojo Mintytojo nemato. Jie tik girdi. Kai jis kalba. Labai paprastai...

Jį visi vienodai supranta. Ir įstatymo žinovas, ir nuo kaimenės atskubėjusi piemenaitė. Saulės nudeginta... Piemenaitė

dar geriau supranta, Ji klausos apie gražią širdį. Ji visa kita užmiršta... Piemenaitė pradeda su savo širdimi kalbėtis...

Atalija ir Jonanas nejuda. Jie kažin ko sumišo. Kad ta minia tokio paprastuolio klausos. Jie stebisi. Jie pirmą kartą tai mato...

Atalija neberimsta. Atalija pikta. Kodėl niekas į ją nežiūri. Į tą Kanaano stebuklą... jos kaktoj susirango dvi raukšlelės... Kodėl jos kūnas nieko nebesujudina?.. Kurio kojų pirštus Jonanas bučiavo. Ji nenori girdėti Didžiojo Mintytojo. Ji nuleidžia galvą...

Kalbančiojo balsas dar liūdnesnis. Jis vis apie gražią širdį. Tik apie gražią. Apie rankas, akis ir lūpas užmiršo... Apie kojas ir lankstų liemenį taip pat... Kažin, ar Jis užmiršo. Ne, Jis atsimena. Tik Jis dabar nekalba...

Atalija vėl pakelia galvą. Jai pasidaro neramu. — Kodėl Jis tik apie vieną daiktą kalba. Atalija pyksta... Atalija niršta... Atalijos gyslose smarkiai sutvinkčioja kraujas... Juodas ir paniuręs... Iš jos akių žiūri pikta širdis...

Jonanas tyli. Jis pamiršo Ataliją. Tą stebuklingąją. Tas Paprastuolis jį valdo. Kaip ir tą minią...

Ežeras apsvaigęs. Skliautai nebešnabžda... Klausos...

Nepažįstamasis Mintytojas pabaigia. Jis su būreliu ištikimųjų iriasi pakraščiais. Minia pašoka. Ji kaip pusprotė šūkauja į Jį. Jis šypsos ir myli ją. Jis gailisi jos. Jis liūdnai žiūri...

— Man gaila minios, nes ji neturi ko valgyti...

Minia nerimsta. Minia vejasi Jį.

Tik trys Įstatymo žinovai tarpusavy šnekasi. Jų kaktos raukšlėtos. Jie niršta. Jie pavydi. Jiems baisiai neramu... Jie norėtų Didįjį Mintytoją primušti. O gal dar blogiau. Jie perdaug išdidūs...

Įstatymo žinovai pasilieka...

Atalija ir Jonanas grįžta. Jonano rankos sunkios. Irklai priešinasi. Atalija tai puikiai mato... Jie tylūs. Sumišę. Lyg susipykę. Jie išlipa krante. Jis lydi ją. Eina ir neranda žodžių... Minutės bėga...

— Atalija, kada mes rytoj susitiksim? — jis kalba iš papratimo. Taip sau. Ji nieko nesako. Ji pikta. Jos akys niūrios. Miglotos. Nenuoširdžios.

Tik paskui ji pradeda šypsotis. Jos kūnas ima atbusti. Jos skruostai nebeskaistūs. Ji ima deginti Jonaną. Jis vėl neberimsta. Jo kraujas skuba. Jonanas vėl Atalijos vergas. Jis kažin ko stokoja. Ieško ir neberanda...

Atalija gudri. Atalija gali pasivergti Jonaną. Kol vėl susitiks. — Iki kito vakaro.

Jie atsisveikina.

Jonanas kopia kalnan. Prieš jį rieda būrelis vėlyvų vaikų. Jie apkimba jį. Šūkauja. Rėkauja... Krykščia... Jie gražią širdį rodo. Tie mažiukai. Taip, gražias širdukes. .

— Jonanai, pavėžink mus Genezarete!..
— Girdi, Jonanai, tavo sesuo šiandien buvo apalpusi...
— Vandenį benešdama... Saulė baisiai degino...

Jonanas nieko. Jo sesuo daug kartų apalpdavc... Jis piktas. Toks pat kaip ir pirma. Jo širdis negraži. Jis užmiršo širdį... Tą našlaitę. Jis šiandien gėrėjosi Kanaano gražuole...

Jo kūnas vėl ima tvinkčioti. Jis baisiai surėkia ir nuveja vaikus. Jie nusigąsta ir išbėgioja. Su mažiukėm širdelėm...

Jie nuskuba į paežerę. Ir vėl šūkauja. Jie su laisvom bangom šnekasi. Tariasi. Bangos juos myli. Tuos skaisčius vaikus... Prašosi... Kviečia...

Vaikai šnekasi ir su mėnuliu.—Kodėl jis toks gražus. Jis džiaugiasi mėnuliu. Ir jų akelėse sumirga Dangaus spalvos... Jie greit nutyla. Jų širdukės pradeda šūkauti. Jos gražios... Jie linksmi. Jie geri. Jie malonučiai... Jie myli bangas ir mėnulį. Iš jų akių Dangus spindi...

Jonanas tyli. Jis nemato nei Dangaus, nei mėnulio. Jo širdis neturi žodžių... Tų gražiųjų. Maloniųjų... Jo mintys vėl skuba paskui Atal ją. Jo akyse gražus kūnas. Kanaano žemės gražuolės. Kūnas piktas, apgaulingas ir aistrus... Jis nepajunta ir sugrįžta namo.

Kieme odiniai vandens nešuliai. Dideli, sunkūs — jo sesers vargas...

Jonanas įslenka trobon. Tylu. Vienoje lovoje sukruta. Sunkiai dūsteli.—Jo sesuo Sulamita. Ji šiandien apalpo... Tuoj po pusdienio. Saulės spindulių trenkta... Ta malonioji Sulamita...

Ji liūdnai žiūri į brolį. Našlaitė į našlaitį...
— Jonanai, tu šiandien ilgai žūklavai...
— Taigi...
— Aš matau. Tu pavargęs. Kaip man tavęs gaila...

Jonanui truputį šilsteli. Bet jis tyli. Jis piktas. Kam ta sesuo jį trukdo. Jo veidas baisiai susirūpinęs. Iškraipytas. Pasigailėjimo prašantis...

Sulamita lipa iš lovos. Kukliai. Tamsumoje. Jos graži galva perrišta. Jai skauda galvą...

Ji prieina prie brolio ir sėdasi. Ji apkabina jį. Ji gailisi jo ir verkia. Ji Jonaną staigiai bučiuoja... Jis piktai atstumia seserį. Sulamita verkia... kad brolis taip greit pasikeitė...

Jonanas skuba laukan. Sulamitos veide skausmas.
— Jonanai, kodėl tu eini pas Ataliją...

Sulamita bėga paskui jį. Plonai apsirengusi. Ji užkliūva tamsiame prieangy ir nuvirsta. Ji suklykia ir vėl tyliai tyliai verkšlena. Toliau neina... Šalta prieangio žemė glaudžiasi prie karštos Sulamitos krūtinės... Pro plonutį apdarą... Ašarų srovelės bėga ant žemės. Bet gilyn nesisunkia. Žemė nesupranta tos skaisčiosios našlaitės ašarų... Tos gražiosios. Geraširdės...

Jonanas sėdi kieme. Prieš jo akis odiniai vandens nešuliai. Jie sunkūs, primirkę. Nuo ryto iki vakaro Sulamitos velkami... Kiekvieną dieną. Pro visą Kaparnaumą... Sulamita nieko nesiskundžia. Ji brolį myli. Be galo. Ji turi gražią širdį... Kuri myli ir Dangų, ir mėnulį, ir ežero švarias bangas...

Sulamita ir visus Kaparnaumo vaikus myli...

Jonanas sėdi. Jo širdis pikta. Niūri ir pajuodusi. Jo akyse vėl kūnas. Gražiosios Atalijos...

Jis neramus. Jis vėl girdi Didžiojo Mintytojo kalbą. Apie gražią širdį. Tik apie ją... Jo sieloj tik keli ramybės pėdsakai...

Jonanas nuleidžia galvą. Jis žiūri į žemę, tik žemę...

Dangus skęsta grožio stebukluose. Skliautai žiūri į Jonaną...

Bet jis dabar užsimerkęs...

Žvaigždės šnekina jį. Tos skaisčiosios Dangaus mylimosios... Prieangy verkia Sulamita. Brolio nesupranta. Ji verkia su savo gražiąja širdimi... Ji laukia jo...

Bet Jonanas dabar kurčias...

4. Žmonės kalbėjo apie nuostabų Mokytoją, kuris šalinosi nuo trukšmo ir iškeliaudavo su keliais ištikimaisiais. Į tyrus... Ir vėl sugrįždavo... Esąs be galo malonus, Dieviškas ir neapsakomai paprastas.

Iš Jo veido žiūrinčios ypatingos akys. Netokios kaip kitų. Gilios, tamsios, Susimąsčiusios, liūdnos, viską valdančios...

Apie tai girdėjo Jonanas. Bet jis nenorėjo girdėti. Jis pyko tai išgirdęs. is liko dar neramesnis...

Anas vakaras užpūtė jo ramybę. Kai klausėsi šio nuostabaus Mokytojo kalbos. To Didžiojo Mintytojo. Kartu su Atalija... Jis dabar vaikščiojo pametęs džiaugsmą...

Sulamita nedrįso jį klausti... Ji lig šiol vis tempė sunkius vandens nešulius. Primirkusius, šlykščius... Vakare ji parnešdavo dienos uždarbį ir atiduodavo Jonanui. Jis nusišypsodavo.—Pamatęs uždarbį... Ir daugiau nieko. Jo širdis buvo negraži. Tyli. Be ugnies Dangui... Skaisčiajai Meilei... Širdingajam grožiui... Jo veidas buvo aštrus...

Kartą buvo.

Saulė degė paskutinėmis liepsnomis. Sutemos atnešė lemiantį vakarą...

Jonanas namuose nebegalėjo nurimti. Jis paslapčiomis nubėgo prie Genezareto. Tyliai. Kaip vagis šoko laivelin. Irklai susitarė su vilnimis. Laivelis skrido į sutemas.

Jis skubėjo. Ten, kur Didysis Mintytojas kalbėjo. Tas švelnusis Mokytojas Jis žinojo Jį ten nuolat kalbant...

Jonano raumenys išsitempė. Irklai gyvi, vikrūs... Jonanas sušilo. Jis buvo sumišęs...

Nuovakarių nykuma.

Jis pasiekė krantą. Ten nieko nebuvo. Tuščia. Jonanas nusiminė. Ėmė širsti, kad nerado Didžiojo Mokytojo...

Jonanas laivelin sudėjo irklus. Jo galva buvo sunki. Ji lenkės. Bangos ėmė žaisti su laiveliu .. Jos prašė, kvietė jį kažin kur. Į ežero vidurį. Ir laivelis pasidarė negyvas vergas. Tų gražučių bangų,..

Jonanas buvo užsimerkęs. o ausys - numirusios. Jis nematė ir negirdėjo. Jo negraži širdis ėmė kalbėti. Tyliai tyliai. Lyg iš kažin kokio kalėjimo. Vos girdimai. Širdis ėmė skųstis... Jos pasaka buvo kieta ir nemaloni. Ji jau seniai pas save Dangaus nebekvietė. Svaiginančio grožio ir nuosavios Ramybės... Tik Mokytojo kalba ėmė ją dirginti.

Slinko minučių grandys... Nemalonios. Karčios. Aštrios — piktos...

Jonanas išgirdo savo širdį. Jis pats ėmė su ja kalbėtis...

Naktis.

Bangos šnabžda. Vėjas skubinasi. Pasaulis pildo Didįjį Žodį...

Ežeras staiga šūktelėjo ir nuščiuvo... Bangos iširo... Ežeras numirė... Nebegyvas išsitiesė stalo lygme...

Jonanas pakėlė galvą. Netoli kilsavo antras laivas... Didesnis. Žmonių daug. Iš laivo į Jonaną žiūrėjo dvi akys... Stambios. Nepažįstamasis pasakė kelis žodžius. Jonanas pažino Didįjį Mintytoją... Jis susimaišė. Jo mintys iširo. Jis nebegalėjo žiūrėti į tas akis... Nemirksinčias ir be galo gražias...

Mokytojo laivelis prislinko prie jo. Tų nuostabiųjų akių veidas atrodė dar malonesnis. Jis nepertraukiamai žiūrėjo į Jonaną...

Jaunąjį žvejį apraizgė gėda. Jis neturėjo ko sakyti. Tam, kuris apie gražią širdį kalbėjo. Ir kuris pats buvo su gražia širdimi. Be galo gražia... Jonanas nebeteko pusiausvyros, Jis pasidarė kaip mergaitė. Kaip mažas vaikas...

Jonanas tyli. Pasižiūri retkarčiais ir vėl nuleidžia galvą...

Didysis Mokytojas prislenka prie jo. Paima virpančią ranką... Vėl tyli. Žiūri stačiai širdin... Paskui šneka:

— Koks tu liūdnas, Jonanai. Ir vaikai dėl tavęs liūdi. Ir seselė. Sulamita. Vandennešė...

Jonanas stebisi ir nusigąsta... Jis dar daugiau susigėsta... Didysis Mokytojas žino apie jį! Viską. Apie nuskriaustąją seserį... Jonanas išgirdo — plaka Mokytojo širdis. Lengvai. Ramiai. Be galo maloniai...

Didysis Mokytojas nieko nebesako. Jis nuplaukia su būreliu...

Jonanas vienas. Jonanas liūdnas ir nesavas. Jonanas sumišęs...

Laivelis stovi vietoj. Bangos smulkios, kaip pirmosios vaiko raukšlės. Jaunutės gražuolės...

Naktis žiūri į ežerą. Į Jonaną. Tą nusiminėlį... Jonano širdis šūkauja... Ją degina kažin kas. Ji pasidarė kaip beprotė... Ji daužos...

Jonanas iriasi į Kaparnaumą. Pradžioj iš lengvo. Paskui greičiau. Bangos nebesuveja. Priilsta... Pasilieka...

Laivelis danksteli į krantą...

Jonanas slenka į namus... Mėnuo žvelgia į jį. Žiūri vienas į antrą. Žvaigždės taip pat... Jonanas kažin ką pamąsto ir skaito žvaigždes. Viena. Dvi... Dešimtis... Šimtas... Gražios žvaigždės... Jos šypsos Jonanui.

— Va, ši, tai tikrai graži... O ten visos keturios tokios...

Jonano širdis šyptelėjo. Ir jo lūpos pasiliko netylios.. Jos kažin ką junta. Bet veide nerimas. Pas jį staigi atmaina. Jau šį vakarą... Jis pats stebisi. Kad taip greit pas žmones neatsitikdavo!.. Nuostabi staiguma!..

Jo mintis atsišūkauja Jis girdi: gražiai dūzgia Didžiojo Mokytojo širdis...

Jonanas eina kieman. Paslepia irklus. Sulamita miega... Jonanas apžiūri pakabintus vandens nešulius. Jie drėgni. Nemalonūs. Jis bando iš jų spausti vandenį Kad greičiau džiūtų. Jis purto juos...

Paskui nuslenka prie tvoros ir žiūri. Į Genezaretą. Jo paviršius skaistus. Baltas... Blizgąs... Ežero veide miega kelios žvaigždės ir mėnuo. Jonanui patinka. Jo širdis pasiskubina. Jonanas jaudinasi...

Jis vėl grįžta kieman... Dar apžiūrinėja vandens nešulius. Papurto...

Jonanas nueina prie Sulamitos darželio. Gėlės sapnuose pasvaigusios... Jis pasisveria per tvorą. Bet nepasiekia nė vienos. Jonanas negali pasikvėpinti. Jis tik delnais pabraukia viršūnes. Iš lengvo. Minkštai. Jo delnai kvepia. Jonanui tinka...

Jis slenka trobon. Girdi kvėpuojančią seserį. Sulamita miega. Sulamita pavargus. Sulamita silpna. Ji mylimąjį brolį sapnuoja. Sulamita jį labai myli. Tik jį vieną taip labai. Čia, žemėj..

Jonanas ilgai žiūri į Sulamitą. Pro tirštas tamsumas. Jis girdi Mokytoją:

— Ir vaikai dėl tavęs liūdi. Ir seselė. Sulamita. Vanden nešė...

Jonanas baisiai graužiasi. Jis širsta ant savęs... Tik ant savęs..,

Jis vėl žiūri į seserį. Jos kasos visai žemyn nusidriekusios. Kasos labai gražios... Jonanas gėrisi. Mėnulio atošvaitoje... Gėrisi ir gailisi. Tos savo seselės. Ji mylinti. Ji jauna. Ji graži ir maloni...

Sulamita našlaitė. Su gražia širdimi...

5. Jonanas visą naktį nemigo. Jį Didysis Mokytojas šnekino...

Jis puikiai prisiminė praeitą vakarą. Mokytoją Genezarete. Jo nuostabias akis. Jos buvo nugalinčios... Jos giliai širdin smigo... Bet jos malonios, žavingos. Jos apkerėjo Jonaną. Jos nu-

liūdino jį. Tačiau jos ir uždegė... Tos akys buvo nežemiškai gražios. Nežemiškai meilios. Tose akyse buvo didelis Kažin kas. Stiprus... Galingas...

Atalijos kaktoje buvo tik vienos akys. Jaunos gražuolės... Su paslėptu kūniškumu. Nešvariu viliojimu. Aistrų liepsnomis... Ir daugiau nieko. Tik gražuolės akys...

Saulė pasislinko į rytmečius.

Jonanas visai išsiblaivė. Kambary šviesu. Jo galva dar sunki. Jis vėl pamatė Sulamitą. Išblyškusią. Sunykusią. Sunkiai kvėpuojančią...

Sulamita atbudo. Ji pažvelgė į nusiminusį brolį. Neišsimiegojusį. Jos žvilgsniai nuliūdo. Gailesiu aptvino.

Jonanas nuleidęs galvą.

Saulė švietė pro debesis. Sulamitos pečiai nejučiomis apsinuogino. Nedaug. Jonanas ten pamatė dideles žaizdas... Nuo kasdieninių vandens nešulių. Jis aiškiai pamatė. Jis sukando dantis ir susijaudino. Sulamita suprato. Ji greit paslėpė pečius... Jonanas pakilo ir slinko prie durų. Išeidamas jis maloniai pasakė:

— Sulamita, tu šiandien pailsėk!

Jonanas išėjo kieman, užsidėjo vandens nešulius. Jis buvo baisiai liūdnas. Jis ilgai žvalgės... Paskui nuėjo—Vandenų gatvėm.

Sulamita žiūrėjo pro langą Jos akys buvo gražios. Sulamita norėjo verkti Sulamita gerai suprato brolį Perdaug Ji mylėjo Jonaną ir gailėjos Kaip nekalta sesuo kad daro .

6. Vidurdienis.

Jonanas ėjo su vandens nešuliais Sklidinais Žmonės stebėjosi .

Pavakare Jonanas pavargo Viename skersgatvyje jį aplipo vaikai Jie linksmi. Krykščia ir tampo Jonaną. Vienas nejučiomis išvertė vandenį .. Vanduo skubėjo gatvės grioveliuku .

Jonanas supyko. Bet ėmė šypsotis Jie iš naujo aplipo Jonaną. Jis ėmė kažin ką jiems pasakoti. Visokius niekus Kaip su vaikais suaugusieji kad daro. Jis pats stebėjosi taip lengvai save nugalėjęs ..

Vaikai jį dabar nuostabiai mylėjo. Jonanas dabar buvo dar gražesnis.. Jo akys — kaip vaiko... Tik kiek nusiminusios...

Jis vėl sugrįžo prie vandentiekio Ir valandėlę pailsėjo. Jis žaidė su vaikais. Paskui vėl nešė.

Grįždamas iš darbo, Jonanas susitiko Ataliją. Ji buvo tokia pat graži. Ji ilgai prašė Jonaną. Kad ją pavėžintų Genezarete. Jis prižadėjo...

Kieme jį pasitiko Sulamita. Ji buvo nedrąsi. Kad Jonanas toks geras. Ir ją pavadavo... Bet Jonanas šypsojos. Jis pasidėjo nešulius ir atsisėdo. Juokės. Sulamita pribėgo. Sėdos greta. Jis apkabino ją.

— Sulamita, šiandien pasivažinėsime Genezarete... Atalija irgi nori...

Ji apsidžiaugė. Jos žvilgsniai buvo gražučiai. Ir jos skruostai dailiai virpėjo. Ji tyliai juokės. Kaip laimingos mergaitės kad daro... Ji glaudėsi prie brolio... Ji, kažin kodėl, dabar ir Atalijos nebebijojo...

Atėjo sutemos...

Laively Jonanas, Sulamita ir Atalija. Jonanas judina irklus. Atalija žiūri į jį. Ji nepatenkinta... Kuriem galam čia Sulamita? Ji kliudo jai... Atalija Jonanui šį vakarą daug prikalbėtų... Bet Jonanas tik juokiasi. Jis merginoms seka vieną pasaką. Gražią. Nekaltą.—Vaikišką. Sulamita šalia Atalijos. Ji klausosi pasakos ir juokias.

Atalija nuolat niaukiasi...

Laikas skubinasi...

Jonanas vos judina irklus. Atsargiai, kad nesuardytų gražučių bangų... Jie nutilo... Jis žiūrėjo į vandenį. Vanduo buvo labai tyras. Kaip Sulamitos akys... Bangos šnekino laivelį. Bangos jį glamonėjo. Nesipyko. Jonanas žiūrėjo į jas ir šypsojosi. Kokios gražutės, švelnutės tos bangos! Kaip jos sutaria.

Atalija buvo nerami. Sulamita ežerui siuntinėjo laimingus žvilgsnius...

Privažiavo krantą.

Atalija rengiasi juos palikti. Ji pyksta. Atalija išdidi... Ji galvoja apie savo gražų kūną. Akis—lūpas—skruostus—krūtinę... Ją degina aistros. Ji dar labiau geidžia vyriškio. Vergo. Būtinai gražaus ir ją garbinančio...

Jonanas pasižiūri į ją. Paskui kalbasi su seserimi... Atalija nuskuba į namus. Nuleidusi galvą. Jonanas nesirūpina jos ūpu...

Jis paima irklus. Jis kalbina Sulamitą ir kartu grįžta. Jis jai liepia eiti pirma. Sulamita nori į pakraštį pasitraukti.—Broliui taką užleisti. Jonanas nesiduoda. Jis myli ją. Sulamita be galo laiminga...

Jie įėjo kieman. Ji pagreitino žingsnius ir nuskubėjo trobon. Ji broliui ir sau vakarienę ruošia. Taip linksma jai...

Jonanas žvalgosi lauke. Aplink kvėpuoja vidurnakčio sapnas... Dangus žiūri į Jonaną. Su žvaigždėmis ir mėnuliu... Vėjas jam šnibžda gražią pasaką. Ir jis klausos!..

Jo mintys vėl mato Ataliją. Tą gražiausiąją. Jis aiškiai junta jos kūną. Tik dabar kitokį. Šlykštų. Aistrų. Nešvarų. Nuolat degantį. Besierzinantį. Jis mato ir jos širdį. Tokią mažutę... Nuolat klykiančią... Nuolat alkaną... Be meilės... Jonanui pikta. Jis bijosi Atalijos. Tos gražuolės. Tos kūniškosios...

Jis klausosi Mokytojo kalbos. Jis girdi Didžiojo Mintytojo Balsą...

Jonanas eina trobon. Jis tyliai ir gražiai veria duris. Būtinai gražiai. Jo širdy gražu... Jis gražiai sudeda apsiaustą... Jonanas ir gražaus veido nori.—Jis skaisčiai šypsos. Jis gražiai ir mąsto...

Paskui jis praveria duris. Kad gražus Dangus pro jas pasižiūrėtų... Kad gražaus Mokytojo šypsulys pas juos įeitų... Ir pasiliktų graži palaima...

Sulamita jį prašo vakarienės. Jos balsas gražus... Jos lūpos gražios... Pro jos akis skrenda gražios širdies žvilgsniai...

Sulamita ir Jonanas vakarieniauja.

Kieme sapnuoja gražus vidurnaktis...

M. Svyriūtė

Penkios aukso rasos

Nesiskverbkite pro mano langą į skurdų vienumos požemį, nauų laimių pranašai. Aš niekur neisiu—pasiliksiu čia.

Štai mano laimė! Pažvelkite į pasakiškus žiedus; jų šaknys mano širdyje. Jei rasite juos, sužeisite mano širdį kruvinai.

Dar neseniai ant mano laimės kapo Jis atnešė baltų chrizantemų. Aš tuomet nusiminusi žiūrėjau pro vienumos langą į neperplaukiamą ilgesio jūrą. Ir štai—jos paviršiun išplaukė — baltos, pilnos gyvybės chrizantemos. Jos išskleidė žiedus ant naujo kapo ir paslėpė jį nuo ašarotų mano akių.

Žiedai tyliai ištarė Jo vardą... aš tarsi lunatikė, išgirdusi jį, sukniubau; ištiesiau rankas ir maldaujamai tariau: «Sakykite, ko nori Jis iš manęs?!»

Žiedai nusišypsoję atsakė: «Jis į mūsų širdis įdėjo penkis žodžius: «Gėlės tegu puošia tavo gyvenimą»... jie priklauso tau. Penkios aukso rasos nuriedėjo ant mano krūtinės. Užgesino širdyje karštį, numaldė troškulį. Mano požemį nušvietė naujo saulėtekio spinduliai.

Aš pasiliksiu čia. Budėsiu prie žiedų kartu su rymančia praeitimi. Neviliokite manęs, naujų laimių pranašai; neneškite dovanų į mano šaltą požemį, jomis tik užteršite mano šventą buitį...

Išeisiu iš savo požemio tik tada, kada iš skausmo ar baimės sudrebės baltų chrizantemų lapeliai. Tuomet nuskinsiu vieną žiedą, apsisiausiu nematoma skraiste ir skubinsiuos pas Jį. Jei atrasiu Jį stovintį ant bedugnės kranto, kur skambėjimuos taurių užkimsta sąžinė, lyg šventą perspėjimą ištiesiu Jam baltą chrizantemą ir Jį išgelbėsiu. Jei rasiu vieną, visų užmirštą skausmo užlietomis akimis ir pabalusiomis lūpomis. Prinešiu rasotą žiedą prie Jo lūpų—Jis atmerks akis, tuomet aš tarsiu: «Žiūrėk, koksai gražus žiedas». Jis nusišypsos ir padės pavargusią galvą ant nežinomų gailestingų rankų.

Kai Jo akyse bus giedra, siela supsis džiaugsmo bangose, mano požemyje bus didžiausia šventė: liepsnos žibintai, skambės pirmojo valso aidai, o aš baltom chrizantemom seksiu pasaką apie nukritusį paparčio žiedą.

Sigrid Undset

Gaisras

(*Iš romano «Kristina, Lavranso duktė»*).

Prieš vakarą krovinys buvo parengtas ir priraišiotas veži-me. Kitą rytą anksti Erlendas turėjo iškeliauti.

Jis stovėjo šalia Kristinos ir, pasirėmęs ant tvoros, žvalgėsi į šiaurę, kur juodas tamsus debesys buvo apsiautęs slėnį. Kalnuose dunksėjo griaustinis — bet pietuose pievos ir upė maudėsi geltonoje saulės šviesoje.

— Ar prisimeni audrą tąsyk miške ties Gerdarudu, — tylutėliai paklausė jis žaisdamas savo pirštais.

Kristina linkterėjo ir mėgino juoktis Oras buvo taip sunkus ir tvankus — jai skaudėjo galvą, ir kiekvienu atsidusimu ji prakaitavo.

Pas juos prie tvoros atėjo Lavransas, Kristinos tėvas, ir kalbėjo apie orą. Audra čia slėny galėtų padaryt daug žalos — bet Dievas mus apsaugos ir atsižvelgs į nelaimėn patekusius galvijus ir arklius.

Viršuj bažnyčios, ant kalvelės, buvo tamsu kaip naktį. Žaibas nušvietė būrį arklių, kurie neramūs ir į draugę susispaudę stovėjo priešais kapinių tvorą pievoj. Lavransas nesuprato, kaip jie galėjo čia atsirasti — tai buvę iš Dovrės arkliai, kurie pirmiau ganėsi kalnų viršūnėse, žemiau Jettos; Lavransas norėjo palypėti aukštyn ir į juos prisižiūrėti — gal būt, ir jo ten buvę keletas arklių.

Kalvos viršūnėj baisus žaibas iššvaistė sutemas — griausmas taip sutrinkėjo, kad nebuvo galima suvokti jokio garso. Arkliai pasileido bėgti per kalnų pašlaites. Trys žmonės persižegnojo — — ir dar žaibas; viršuje jų, rodos, prasivėrė dangus, galinga ir balta kaip sniegas ugninė gyvatė šnypštė iš viršaus — jie visi trys susimetė į krūvą ir stovėjo išverstomis, apakintomis akimis, ir pajuto lyg apdegusio akmens kvapą — griaustinio tretenimas jiems kone apkurtino ausis.

— Šventas Olave, padėk mums, — tarė Lavransas tyliai.

— Žiūrėkite beržą! žiūrėkite beržą! — šaukė Erlendas; didžiulis beržas smarkiai svirduliavo. Pagaliau atplyšo jo didelė šaka ir nulinko prie žemės, išplėšdama iš stuomens ilgą skeldą.

— Man rodos, dega... — Jėzau Kristau! Bažnyčios stoge dega, — šaukė Lavransas.

Jie stovėjo ir žvalgėsi pastirusiomis akimis... ne... dega... vienok! Iš po malksnų stogo pradėjo liežuviais švysčioti raudona liepsna.

Abu vyrai dideliais šuoliais pasileido kiemu. Lavransas, pribėgęs prie namo, smarkiai atidarė duris ir šūkterėjo — iš vidaus išlėkė žmonės.

—Imkite kirvius, imkite kirvius, didžiuosius kirvius, — šaukė jis, — ir kaplius... — jis greit nubėpo į tvartą. Tuojau grįžo vesdamasis už karčių Guldsveiną. Jis užšoko ant nebalnoto arklio ir išdulkėjo šiaurės link; rankose turėjo didelį kirvį; ten pat greitai nujojo ir Erlendas. Juos pasekė ir kiti vyrai. Vieni jojo raiti, bet kai kurie negalėjo sugauti ir įkamanoti išgąsdintų arklių ir nubėgo paskui pėsti. Paskui visus nusekė Ragnfridas ir kiemo tarnaitė.

Daugiau, atrodė, audros nieks nepajuto. Žaibo šviesoje buvo matyti žmonės bėgantieji slėniu. Dvasininkas Eirikas, sekamas savo žmonių, jau perbėgo kalvą. Žemai tiltas sudundėjo nuo arklių kanopų — pro šalį prajojo pora vyrų; jų balti baisūs veidai buvo nukreipti degančios bažnyčios link.

Iš pietryčių dvelkė lengvas vėjelis. Ugnis jau stipriai apėmė šiaurės sieną; vakaruose įeinamosios durys jau buvo neprieinamos. Bet pietų pusė ir prieangis dar liepsnų nebuvo apsiaustas.

Kristina ir ferundhofo moters stovėjo ant kapyno iš pietų nuo bažnyčios, toj vietoj, kur buvo sulūžus tvora.

Galingai raudona šviesa apšvietė pietinėj bažnyčios pusėj mišką ir aikštę su sijomis, kur buvo rišami arkliai. Karštis ten nueiti negalėjo niekados — vienas kryžius ten stovėjo maudydamasis šviesose. Atrodė, lyg jis gyvas ir kenčia, aimanuoja.

Pro ugnies tretenimą ir šnypštimą skambėjo kertamų pietų sienos sijas kirvių garsai. Aplinkui stovėjo vyrai, kurie kapojo ir kalė, tuo tarpu kiti patys mėgino išplėšti įėjimą. Kai kurie šaukė ferundhofo moteris, o Lavransas ir dar pora vyrų nusiskubino į bažnyčią paskui Eiriką. Jiem reikėjo sienoje išlaužt. angą — čia iš po malksnų stogo kyščiojo maži ugnies liežuviai Jei pasikreiptų ar sustiprėtų vėjas, ugnis apimtų visą bažnyčią.

Galvojimas apie gesinimą nebuvo reikalingas; visai nebuvo laiko iki upei nutiesti grandinį variklį, bet Ragnfrido įsakymu moters sustojo eile ir padavinėjo vandens iš mažo upelio, kuris tekėjo vakaruose išilgai kelią — taip jos galėjo apšlakstyti nors pietų sieną ir vyrus, kurie ten dirbo. Jos, daugelis moterų, garsiai verkė iš nerimo ir baimės dėl žmonių, kurie buvo įsibrovę į degantį namą, ir iš liūdesio dėl savo bažnyčios.

Kristina stovėjo pačiam moterų grandinės pryšaky ir davinėjo kibirus — ji visu dėmesiu ir nekvėpuodama žiūrėjo į bažnyčią, kurioje dirbo vyrai, tėvas ir, žinoma, Erlendas.

Išplėšti prieangio stulpai gulėjo sumišai su sijomis ir stogo malksnomis. Vyrai visomis savo jėgomis bėgiojo apie sijų sienas — visas jų būrys iškėlė liemenį ir parėmė sieną.

Erlendas ir vienas jų palydovų išėjo laukan pro mažas duris pietuose; jie iš zakristijos išnešė didelę skrynią — tą, ant kurios sėdėdavo Eirikas klausydamas išpažinties. Erlendas ir jo palydovas kapyne nuvalė skrynią nuo degesių ir atplėšė.

Kažką pasakęs, Erlendas vėl nubėgo į zakristiją. Kristina jo neišgirdo. Jis buvo mitrus kaip katė — viršutinių drabužių visai neturėjo ir buvo tik su skalbiniais, kelnėmis ir kojinėmis.

Kiti šauksmų visai negirdėjo — zakristijoj ir presbiterijoje smarkiai degė; nieks daugiau negalėjo prisiartinti prie pietų sienos ir durių — ugnis jau uždarė abu išėjimus. Pora kamienų sienoje jau buvo suskaldytų. Erlandas sugriebė degantį kaplį, kapojo ir draskė sijas. Jam pasisekė sienoje išlaužti skylė, tuo tarpu kiti šaukė, kad jie, kurie buvo viduj, apsisaugotų, nes ant jų gali nukristi stogas; jis degė dabar šioj pusėj labai stipriai, ir kaitra darėsi vis labiau nepakenčiama.

Erlendas pro skylę įšoko į vidų ir išgelbėjo Eiriką. Dvasininkas po savo drabužiais išsinešė šventuosius altoriaus indus.

Jį sekė jaunas berniukas, laikydamas ranka už veido ir prieš save stumdamas aukštą procesijų kryžių. Paskui ėjo ir Lavransas. Dėl dūmų jis buvo užmerkęs akis — ir svirduliavo po sunkiu krucifiksu, kurį laikė rankose; jis buvo daug aukštesnis kaip pats žmogus.

Žmonės tuojau prišoko ir padėjo jį pastatyti ant žemės. Dvasininkas Eirikas suklupo, puolė ant kelių, ir altoriaus indai nuriedėjo pašlaite. Sidabrinis kielikas atsivėrė ir išpuolė hostija —dvasininkas ją pakėlė, šluostė ir bučiavo, tuo tarpu jis garsiai žliumbė; jis bučiavo ir apauksintą vyro galvą, kuri stovėjo viršuj altoriaus — ten buvo šv. Olavas, jo plaukai ir vinys.

Lavransas, Bjergulfo sūnus, vis dar stovėjo ir laikė krucifiksą. Jo rankos gulėjo ant kryžiaus rankų, jis nulenkė savo galvą ant Kristaus statulos pečių; atrodė, lyg Išganytojas nulenkė savo gražų, liūdną veidą paguosdamas žmones.

Šiaurės pusėje gabalais griuvo stogas — deganti sija krisdama pataikė į varpinėje esantį didelį varpą ir nutrenkė jį pas kapyno tvorą. Varpas suskambo giliai aimanuojančiu garsu, kuris ilgai dejavęs žuvo, nustelbtas ugnies traškėjimo.

Tuo tarpu niekas nekreipė dėmesio į kilusią perkūniją — ji neilgai traukėsi, bet jos žmonės beveik nepastebėjo. Dabar griaudė ir žaibavo tolimame slėny, lietus, kuris jau seniai krito, pradėjo lyti stipriau, ir pakilo didesnis vėjas.

Staiga liepsnos ėmė smarkiai svaidytis. Kilo sumišimas. Ugnis su dideliu kauksmu siautėjo iš vieno bažnyčios galo į kitą.

Žmonės nuo didelio karščio pradėjo bėgioti į šalis. Erlandas tuojau buvo prie Kristinos šalies ir su ja ėjo tolyn, kad nekliudytų ugnies liepsnos. Jis užuodė degesius — Kristina turėjo saują susvilusių plaukų, kai jam perbraukė ranka per galvą ir veidą.

Dėl ugnies traškėjimo savo balsų jie girdėti negalėjo. Bet Kristina pastebėjo, kad jo antakiai buvo nudegę iki pat pašaknių, veide jis turėjo žaizdas, daiktais buvo pradegę ir jo skalbiniai. Tačiau jis juokdamasis keliavo su Kristina paskui kitus.

Žmonės sekė verkiantį seną dvasininką ir Lavransą, Bjergulfo sūnų su krucifiksu.

Krašte kapyno Lavransas kryžių pastatė ir atsirėmė į vieną medį. Paskui jis sukniubo ant tvoros griuvėsių. Jis ištiesė į degančią bažnyčią rankas ir liūdnai kalbėjo:

— Pasilik sveika, pasilik sveika, tu Olavo bažnyčia. Telaimina tave Dievas, tu, mano Olavo bažnyčia, telaimina tave Dievas kiekvieną valandą, kada aš ten giedojau ir skaičiau mišias — tu, Olavo bažnyčia, labąnakt, labąnakt.

Minia raudojo kartu. Ant žmonių grupės pliupo lietus, bet nieks negalvojo apie ėjimą. Ir sunku net pamanyti, kad smaluotuose rąstuose ugnis galėtų būt numalšinama lietaus — degesių gabalai ir raudonos malksnos tik buvo svaidomos aplinkui. Greitai į ugnį susmuko stogo žiogeliai, ir kibirkštys dideliais pluoštais kilo į dangų.

Lavransas sėdėjo ir vieną ranką laikė prie savo veido; antra ranka gulėjo ant jo kelių, ir Kristina pamatė, kad nuo pečių iki apačios buvo kruvina jo rankovė. Per jo pirštus tekėjo kraujas. Ji prisiartino ir jį įspėjo.

— Nieko blogo — kažkas užkrito man ant pečių — tarė jis ir pažvelgė į Kristiną.

Jis buvo baltas, nepaprastai išblyškęs. — Ulvhilda, — šnibždėjo jis skausmingai ir pažvelgė į liepsnų jūras.

Eirikas išgirdo ir savo ranką uždėjo ant jo pečių.

—Jos napažadins, Lavranse — Ulvhilda ramiai sau ilsis. Argi jos pasilsio vietoj dega? — tarė jis. Ji nenustojo savo sielos prieglaudos, kaip mes šiandie vakarą.

Kristina savo veidą slėpė Erlendo krūtinėj — apie savo pečius ji jautė jo rankas. Ir ji išgirdo savo tėvą, kuris teiravos apie mirusią dukterį.

Visų akys buvo nukreiptos į baigiančią degti bažnyčią.

Vertė *Mat. Jurkynas*

Juozas Laučka

Į trečiąjį dešimtmetį

Neseniai palydėjome 1929 metus į glūdžiąją amžinatvę. Dabar štai verčiame naują savo gyvenimo knygos lapą. Esame susirūpinę. Nežinome, ką atneš naujieji metai. Nepažįstame dar jųjų veido.

A. von Dyck Poilsis kelionėje

Bet jaunuoliams netiktų žengti į naujų metų sūkurio ratą nuleistomis galvomis, pilnomis tamsių minčių. Jaunystė nežiūri ir nežino jokių kliūčių. Ji laužia sau kelią per didžiausias užtvaras, nors ir amžių sudarytas. Tvirtadvasis jaunuolis žiūri į viską šviesiomis akimis ir yra pasiryžęs laimėti žmonijai gražią ateitį.

Ateitininkams šie metai didžiai reikšmingi. Kaipo tautos vaikams mums svarbūs jie dėl Vytauto Didžiojo 500 metų jubiliejaus. Kaipo katalikų Bažnyčios nariams jie svarbūs dėl Šventojo Augustino 1500 m. mirties sukaktuvių minėjimo. Bet ypač šie metai ateitininkams svarbūs ir reikšmingi, nes jie yra dvidešimtieji, kai ateitininkai gyvuoja. Šiais metais pradedame ateitininkų istorijos trečiąjį dešimtmetį. Prieš dvidešimt metų ateitininkų organizacijos kūrėjai metė obalsį į moksleivius lietuvius katalikus. Tas obalsis — Viską atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir Tėvynei.

Praėjo rusų priespaudos laikai, praūžė Didysis karas, daug ką pavertęs lavonais ir pelenais, pradingo žiaurūs okupantų metai, išnyko įvairūs priešai, daug kraujo nutekėjo į mūsų Tėvynės žemelę. Bet visa tai praėjo. Lietuva tapo laisva. Mums jaunesniesiems sunku tai ir įsivaizduoti.

Visas tas audras praleido ir iškentėjo ir ateitininkų organizacija. Ji ne tik buvo nepalaužta, bet išėjo užgrūdinta, tvirtesnė, galingesnė. Jos geriausi nariai buvo pirmieji kariai savanoriai ir daugelis iš jų paaukojo savo gyvybę Tėvynės laisvei.

Ateitininkai save pateisino. Čia nėra reikalo skaičiuoti jų atliktų darbų. Istorija tai labai tinkamai įvertins Mes tik eikime sau garbingai pramintais mūsų pirmatakų keliais, nors ir ne rožėmis nuklotais.

Šiemet vasarą nudžiugs senelis Kaunas. Jame įvyks didysis ateitininkų jubiliejaus kongresas su iškilmingais posėdžiais, sporto ir dainų šventėmis, didinga eisena.

Ateitininkų dainų aidų aidai užlies laikinosios sostinės apylinkes liudydami, kad dainų šalies vardo Lietuva dar nenustojo.

Sportinės mankštos parodys, kaip ateitininkai moka suderinti fizinius ir dvasinius reikalus.

Poeto Putino — Mykolaičio drama sužavės visus žiūrovus ir pareikš tautos dvasios kūrybines galias, sužadins gražiuosius jausmus ir sukurs galingų pasiryžimų ugnį.

Spaudos, rankdarbių bei dailės — meno parodos liudys ateitininkų laimėjimus ir šiose srityse.

Garbiųjų vadų programinės kalbos nurodys naujus kelius, kurie užtikrintų naujus laimėjimus.

Žodžiu, rengiamasis kongresas bus didžiausia jaunadvasių idealistų šventė. Jame atsispindės pasiektieji laimėjimai ir dar nelaimėtos vertenybės. Įvairių nepasisekimų nėra reikalo slėpti. Juk mūsų organizacija susideda iš žmonių, o žmogui suklysti galima ir tas dažnai pasitaiko. Tik venkime per didelio pasitenkinimo nuveiktais darbais ir nesiduokime migdomi laurų pavėsyje. Visuomet žvelkime į gyvenimą tikrovės akimis. Tik tuo būdu išliksime gyvenimo nepalaužti

Eduardas Turauskas

Ateitininkai Didžiojo karo metu

Gyvenimas karui prasidėjus taip ėjo, kad smūgis po smūgio krito mūsų organizacijai. «Ateitis», vargais negalais ištvėrusi nepilnus vienus karo metus—sustojo. Daugelis kuopų, gimnazijoms nustojus veikti, iširo.

Moksleiviai jau 1915 m. pavasarį buvo daugiausia išblaškyti. Didesnė dalis susibūrė Vilniuje, kiti atsidūrė įvairiuose Lietuvos kampuose. Neilgai ir Vilnius globojo jaunus tremtinius.

1915 m. rugpiūčio mėn. Lietuvos moksleiviai skilo. Vieni palikę Vilnių pasiekė Rusiją, kiti pasiryžo nešti okupacijos jungą Lietuvoje.

Tamsiausia ir sunkiausia dalis teko, žinoma, moksleiviams, likusiems Lietuvoje. Organizacinis darbas beveik visai sustojo mokykloms iširus. Užsiliko kuopos tik Kaune, Vilniuj, Panevėžyj ir dar kai kur. Jos jau nebegyveno tikra to žodžio prasme, bet tik vegetavo.

Vyresnieji ateitininkai šiuo sunkmečiu atliko šventą pareigą, stoję į naujai steigiamas mokyklas jaunosios kartos auklėti. Jie ir prirengė savo darbu būrius ateitininkų tam momentui, ka da didysis moksleivių būrys grįžo iš Rusų, grįžo išsaugojęs nesuteptus savo obalsius, savo idealus, išpildęs jam likimo skirtąjį uždavinį ir susijungė su priaugusiąja karta bei savo senaisiais, okupacijos vargą išvargusiais draugais.

Mūsų organas, sustojęs pradžioje 1915 m., nenuilstamo garbingo prel. A. Dambrausko rūpestingumu liepos mėnesį 1916 m. vėl išvydo pasaulį Sunkiais laikais pradėjo jis savo dienas, bet dar sunkesniais atgijo. Prieš karą mūsų organizacija, nors persekiojama vis dėlto turėjo eilę didelių ir mažesnių kuopų, kurios, kad ir neduodamos daug principinės medžiagos (jos suteikdavo studentai), vis tiek buvo jo pamatas taip platinant, taip žinių iš provincijos siunčiant, reikalavimų—patarimų statant—kas tobulino ir įvairino organo turinį. Okupacijos gi metais organas galėjo turėti santykių su negausingu būreliu atskirų asmenų ir viena kita nedidžiausia kuopa Dėl to ir pervertus okupacijos metų «Ateitį» ir paskaičius jos įžymesnius straipsnius—negalimajos palyginti su prieškarine «Ateitim». — Matyti tik atskirų asmenų gražios, ideališkos ir naudingos pastangos pažadinti moksleivius, pastūmėt juos savęs auklėjimosi keliu, bet pačių moksleivių nuotaikos ir reikalavimų nesugaudai. Bet atsiminus visą okupacijos žiaurumą — susisiekimo, korespondencijos sunkinimą ir t. t. ne kritikuoti reikia tuos asmenis, kurie karo metu prirašė, redagavo ir leido «Ateitį», bet žemiausiai prieš juos galvas nulenkti už tai, kad ją leido ir vedė, nes ji, nors sukaustyta, nors abstrakti, vis dėlto buvo tas židinys, kuris spinduliuoda-

mas tūkstančiu - kitu numerių į provinciją, rišo—gaivino išblaškytus ateitininkus.

Bendrai tariant, išbėgusieji moksleiviai ne iš karto susigriebė. Iš pradžių jie lyg apkvaišinti, lyg parblokšti dairėsi naujose sąlygose. Tai kilo dėl to smūgio, kurį moksleiviai pakėlė, gujami iš gimtosios dirvos, ir tas gilus pasitikėjimas už mėnesio — kito grįžti atgal į tėviškę. Vienok apsidairę naujose sąlygose, kiek apsipratę moksleiviai kibo organizuotis. Imant, kaipo didžiausią centrą, Voronežą — ten gyviausias laikas buvo 1915 m. Kalėdos—pasitarimai, susirinkimai, posėdžiai—ėjo vienas paskui kitą. Jau susiformavus ir kuopom ir centriniam organam, 1916 m. pavasarį, per Velykų atostogas, Voroneže buvo šaukiama visuotinoji at-kų konferencija, VI-ji iš eilės. Posėdžiavo mokyklos bute, paliai katalikų bažnyčią – žinoma, buvo renkama nuokampiausia vietelė, kad nereikalingos akys nepastebėtų.

Kalbant žymesniais bruožais—pastebimi du svarbiausi ateitininkų ištrėmimo priedai: priešrevoliucinis ir porevoliucinis.

Pirmojo periodo ryškiausias požymis—*susitelkimas, darbas viduje, slaptai, kuopose.* To intensyvaus išvidinio darbo, to reikalo arčiau susispiesti, židinį sukurti vaisius buvo «Ateities Spindulių» pasirodymas, tų «At. Spindulių», kuriais mes šiandien didžiuojamės, kurie buvo tikriausi ir šviesiausi spinduliai to židinio, kuris buvo įsteigtas dar 1911 metais, kurio idėjas išsivežėme mes giliai širdyje užrausę, saugiai paslėpę.

Antrojo periodo ryškiausias požymis *ekspansi a, išsiveržimas ilgai ir slaptai taupytos energijos, išsiliejimas iš vidaus paviršiun,* apsireiškė intensyviu darbu tremtinių tarpe, juos organizuojant, šviečiant, šelpiant ir t.t., daugybe mitingų, kalbų, važinėjimu agitacijos tikslais ir t.t. Darbas tremtinių tarpe buvo ne tiek matomas ir triukšmingas, kiek viešoji akcija politinės agitacijos plotmėje, bet jis buvo dideliai naudingas ir šventas.

Vienas svarbiausiųjų mūsų klajojimų Rusuose momentų buvo Didžioji at-kų konferencija 1917 m. 2—13 birželio. Toji konferencija pasižymėjo niekad dar nebuvusiu narių apstumu, posėdžių daugumu—jų buvo 18 ir nepaprastu diskusijų gyvumu. Tai buvo pirmoji konferencija, laisvei išaušus Rusuose. Kiekvienas joje pasistatytųjų klausimų buvo taip gyvai svarstomas, taip rimtai stengtasi jį apibūdinti, pasiaiškinti, kad kai kurie draugai savo tarpe, apibūdindami jos nuotaiką, šią konferenciją vadino mažuoju seimu, (tuo pat laiku posėdžiavo Petrapilyje Rusijos lietuvių seimas).

Didžiajai konferencijai einant p. Palevičienės bute arba pas K. Graužinį, įvyko ir L. K. Stutentų Sąjungos 8-oji konferencija. Joje išrinkta valdyba iš charkoviečių studentų, kuriai pavesta atgaivinti bemerdėjančią sąjungą, suregistruoti narius, sutvarkyti darbuotę ir t.t. Šioje konferencijoje į sąjungą įstojo

didelis būrys naujų narių, baigusių tais pat metais — pavasarį, gimnaziją.

Ištrėmimo periodo daviniai, trumpai suglaudus, toki: 1) žymus padidėjimas at-kų skaičiaus; 2) stipresnis, glaudesnis susiorganizavimas, sukūrimas tikrai disciplinuotos gražiais įstatais tvarkomos at-kų organizacijos; 3) atliktasis didelis kultūrinis darbas tremtinų tarpe.

K. Šimonis Amžina istorija

1918 m. vasarą ir rudeniop moksleivių ateitininkų būriai traukia Lietuvos link ir jau rugsėjo — spalių mėnesį didžiulei daugumai, išskyrus nedidelius būrelius pietų Rusuose gyvenusių, moksleivių grįžus, pradedame III-jį organizacijos periodą — *«pajėgoms susijungus»*.

1918 m. žiemą gruodžio 28 d., Vilniuje Šv. Mikalojaus salėje įvyko VIII-ji visuotinoji ateitininkų konferencija

Šiai konferencijai teko posėdžiauti be galo kritišku ir sunkiu mūsų tėvynei laiku. Kas neatmena 1919 m. Kalėdų ir pradžios 1919 m. Vokiečių revoliucinės ar reakcinės gaujos Lietuvoje, rytuose žalčio žingsniais beslenką bolševikai, pačiame Vilniuje—sostinėje begalandą peilį «broliai» lenkai — visa tai negalėjo neatsiliepti ir į konferencijos darbus ir į jos ūpą.

Pats atmenu tą konferenciją, kaip pasmerktųjų, jei ne mirčiai, tai bent ilgų metų kalėjimui, susirinkimą. Vos išsivadavus iš bolševikų nagų, vos pasiekus gimtąjį, ilgai svajotąjį kraštą — štai vėl jau grumojama tuo pačiu jungu, tik ne svetimam pasvietyje, bet gimtoje nepriklausomoje Lietuvoje. Nežiūrint viso tragiškumo mūsų tų laikų padėties, nežiūrint to nusiminimo, kuris juodu debesiu dengė mūs padangę, vis dėlto buvo ieškoma išeities, stengtasi tose niūriose prieblandose, artinantis tamsiai nakčiai, įskelti kibirkštį, kuri nušviestų, nuramintų, paguodos duotų. Ir eita į Kryžių—į tą mūsų vilties—pergalės simbolį — dėlto taip daug taip gyvai kalbėta religijos klausimais, taip laukiamas ir brangus buvo J. E. Vilniaus Vyskupo Jurgio, atlankiusio konferenciją ir išrinkto josios garbės pirmininku, žodis.

Bet—piktoji prievartos ranka nepajėgė mus nuslopinti, šviesos mums užgesinti—tik sumažino, aptemdė. Štai 1919 m. gruodžio 29—31 d. Kaune vėl renkasi visuotinoji at-kų konferencija, IX-ji iš eilės. Ši konferencija, pasižymėjusi savo rimtumu—ramumu, buvo Nepriklausomoje Lietuvoje pirmoji. Su šia konferencja jau baigiama karo metų klajojimai, įeinama į veikimą laisvoje tėvynėje. Todėl dar pravartu būtų mesti žvilgsnį į išgyventą dešimtmetį, į laikus, praleistus po svetimųjų valdžia, padaryti bendrų pastabų.

Metant stambų žvilgsnį į visą dešimtmetį, nutveriant stambiausiais bruožais jo davinius, tenka pasakyti kad nėra lietuvių visuomenės gyvenime srities, kurioje at-kai nebūtų dirbę. Taip kad mūsų organizacijos veikimo daviniai susiję su Lietuvių Tautos atgimimo, augimo daviniais, su nepriklausomybės istorija ir, norint nagrinėti bei vertinti vienus, negalima tylomis kitų aplenkti.

Prieš tą dešimtį metų dalis mūsų moksleivių, svetimų vėjų pagauta, pradėjo svirti į netikėjimą, tolti nuo katalikų Bažnyčios, neigti jos mokslą. «Netikiu», ar geriausiu atveju «abejoju»—sakė aušrininkas ar kitas «izmininkas». Ateitininkas prie savo organizacijos lopšio pasireiškė—«Tikiu». Mes drąsiai ir viešai visiems pasisakėme esą katalikai, pripažįstą visas katalikų Bažnyčios mokslo tiesas. Tai buvo galima sakyti—*išpažinimo dešimtmetis.*

Ėjome apaštalauti, skelbti kitiems Kristaus mokslo, jo reikalavimų, patys būdami neprisirengę, nesusipažinę nuodugniai su skelbiamomis idėjomis, nepasisavinę jųjų turinio ir praktikos reikalavimų. Dažnai savo asmenį, gyvenimo verčiami, pamiršę, vedėme kitus, auklėjome jaunesnius, raginome eiti tiesos keliu, patys miglotai jį vaizduodamies.

Vienok ir nemokėdami vadovauti—apaštalauti nepalūžome, nors suskurdome, per ankstyvai pradėję save aikvoti, neiškrikome, nors ir jautėme masinį dvasios, savęs auklėjimo alkį.

Štai ir stojo naujam mūsų gyvenimo dešimtmečiui uždavinys,—tą alkį, tą dvasinį troškulį pasotinti, užpildyti, sudaryti savęs auklėjimosi, asmenybės kūrimosi gadynę, įvesti Kryžių į sielos gelmes.

J. Vaišnora

Socializmas

Liberalizmo sistema išaugino kapitalizmą, bet drauge ir skurdą. Varguomenė ir darbininkų gyvenimas, ypač miestuose, pasidarė nepakenčiamas. Tuomet visuomenės gyvenimo ydas ėmėsi taisyti socializmas, pakišdamas ekonomijoje naują teoriją, kurią pagrindo K. Markso mokslu.

Socializmo vardu suprantama komunizmas, socializmas griežta prasme ir bolševizmas.

1. Komunizmas nėra nauja teorija. Jo tėvu galima vadinti graikų filosofą Platoną, kurs skelbė savo raštuose turtų ir moterų bendrumą. Šios minties skelbėjų buvo ir paskesniais laikais, kas matyti iš kai kurių Šv. Tėvų raštų, aiškinusių turtų naudojimo supratimą. Šį klausimą palietė ir didysis filosofas šv. Tomas Akvinietis. Vėlesniojo laiko komunizmo skelbėjai beveik nieko naujo neišgalvojo, tik paėmė Platono mintis ir pritaikė savo laikams. Iš žymesniųjų komunistų teoretikų galima paminėti: G. Baboeuf, Proudhon, Engels, Lassalle, Marksas ir iš vėlesniųjų Bebel, Kautski, Lenin ir k.

Komunizmas skiria visuomenei teisę paveldėti visas gėrybes, kurias paprastai turi atskiras asmuo. Todėl jis ir yra vadinamas pozityviuoju komunizmu. Jis nori pakeisti nuosavybės subjektą, perkelti nuosavybės teisę nuo individo ant visos bendruomenės. Todėl jis skiriasi nuo negatyvaus komunizmo, kuris sako, kad visuomenė turi teisę tik į tuos dalykus, kurie pradžioje niekam nepriklausė, pav., žemė, miškai, ir kuriuos tik vėliau žmonės pasisavino.

Gerovės esmė yra ta, kad kiekvienas iš bendrojo iždo gauna tiek, kiek jam reikalinga.

Tačiau ši teorija neišlaiko kritikos, nes komunizmo tvarkoje gėrybių negali užtekti visiems žmonių reikalavimams patenkinti, nes reikalavimai auga nepabaigiamai, jei tik yra lengva juos patenkinti. Pav., kai dalinamos pašalpos, tai kiekvienas yra jų reikalingas, nes gauna veltui, ar bent lengvomis sąlygomis.

2. Socializmas griežta žodžio prasme yra ne kas kitas, kaip tąsa pozityvaus komunizmo, nes ir jis siekia, kad bendruomenė bendrai valdytų visus gamybos įrankius ir įmones ir pagamintas gėrybes. Tuo tarpu suvartojamos gėrybės gali likti kiekvieno privatiška nuosavybe.

Socialistai nėra vienodos nuomonės, kokia bus toji idealioji socialistų valstybė, tačiau tuo ir nesirūpina, palikdami viską evoliucijai, nes, anot jų, laikas padarys viską. Tad nuo jų ir negalime reikalauti, kad jie griežtai pasakytų, kur yra jų valstybės ekonomiškoji gerovė. Vieni tvirtina, kad socializmo

tikslas atiduoti kiekvienam darbininkui pilną jo darbo vaisių. Šį tikslą siekiant, reikia panaikinti dabartinė visuomenės santvarka, kad nebūtų valdovų ir valdomųjų, panaikinti luomus ir asmens laipsnius, nes jie veda į kapitalizmą ir nesutikimą.

Apie šią sistemą galima pasakyti tiek, kad dėsniai, tiek filosofiški, tiek ekonomiški, kuriais ji remiasi, yra klaidingi. Toliau neaišku, kaip kolektyvizme galima pakelti darbo produktingumas, nes privatiškoji nuosavybė yra svarbiausias veiksnys darbingumui ir taupumui, — kaip padalinti pareigos, kuo matuoti uždarbį, nuopelnus ir panašiai. Į šiuos klausimus socializmas neduoda atsakymo, viską palieka ateičiai ir evoliucijai. Socializmas, panaikindamas privatišką nuosavybę, panaikina stipriausią darbingumo, produktingumo, tvarkos ir ramybės šulą, o į jos vietą nieko neduoda.

3. Bolševizmo vardu suprantama ekonomiškosios sistemos teorija ir praktika, kaip ją pritaikė dabartinėje Rusijoje. Apie bolševizmo praktiką sunku kas tikro pasakyti, nes iš Rusijos „tobulos“ bolševikų valstybės kol kas sunku tikrų žinių gauti. Be to, pačiame bolševikų valdyme nėra pastovumo: pradžioje imtasi vienokių metodų, vėliau jie pakeisti kitais. Taip kad bolševikų ekonomiškąją sistemą praktikoje tinkamai nušvies tik istorija. — Tuo tarpu bolševizmo ekonominės sistemos teoriją žinome iš bolševizmo atstovų raštų. Bolševizmą galime pavadinti anarchizmo ir marksizmo savotišku mišiniu. Pagal bolševikų mokslą, socializmas yra tik perėjimas į geresnę visuomenės būklę, komunizmas nori nusavinti tik gamybos įrankius ir gaminamas gėrybes, tuo tarpu bolševizmas savo galutinoje evoliucijoje turi nusavinti net tas gėrybes, kurios yra kasdien vartojamos (maistas, drabužis).

Bolševikų ekonomiškosios programos turinys toks. Nusavinti gamybos įmones ir bankus; tuo pačiu paimama stambioji pramonė ir kapitalai į savo rankas. Toliau nusavinti smulkesnę privatišką pramonę, panaikinti tas pramonės šakas, kurios mažai duoda realinės naudos, nusavinti žemę, net ir žmones padaryti bendruomenės nuosavybe, taip kad kiekvienas turi jos priklausyti, nes bendruomenė tik tuomet bus tobula, kai kiekvienas bus ne sau ponas, bet savo jėgas paaukos bendruomenei, iš kurios viską, kas reikalinga, gaus. Kiekvienas bendruomenės narys turi turėti savo darbo knygelę, į kurią įrašoma jo darbo kiekis, pagal kurį jis gali gauti iš bendrojo iždo visa, kas jam reikalinga. Pinigų nėra, vien su knygele už darbo kiekį galima pirkti. Todėl kiekvienas turi dirbti. Kadangi darbas yra nelygus darbui, tad negali būti pareigų pastovumo: darbas nuolat mainomas. Privatiškoji prekyba su kitomis tautomis draudžiama, vidaus prekybą veda bendruomenės koperatyvai.

Kiek ši teorija pasisekė realizuoti gyvenime, parodo šian-

dieninė Rusija. Šiandien Rusijoje turi ir pinigus ir prekybą. Buvusieji savininkai grąžinami atgal ir paima valdyti fabrikus ir gamybos įmones. Pamažu grąžinama privatiškoji nuosavybė. Dabartiniai Rusijos valdovai savo pareigų neatiduoda kitiems, kas pagal teoriją turėtų būti daroma. Trockis skelbė, kad dabartiniai Rusijos valdovai nukrypo nuo „tikrojo“ mokslo, už ką turėjo net iš Rusijos išsikraustyti. Gyvenimas eina savo keliu, teorijoj gi lieka vien gražūs žodžiai. Bolševikai teisinasi, kad jų teorija būtų visai įgyvendinta tik tada, kai visą pasaulį valdytų bolševikai, todėl ir stengiasi kelti visur revoliucijas, išleidžia tam dideles pinigų sumas, bet to laiko jie, tur būt, nesulauks. Kažin ar ir patys tam karštai tiki.

Koresp. G. T.

Kaip mūsų vadai gyvena

Pas Ateitininkų Vyriausios Tarybos narį Kun. M. Krupavičių

1. Tuluza

Prancūzijos pietų vakaruose, žavingų Pirenejų prieangy, gražios, bet nešvarios Garonos ir Ariežo santekly stovi senesnė keturiais amžiais už mūsų erą Tuluza. Tiek amžių sulaukusi gražuolė Tuluza, kurią prancūzai su pasididžiavimu vadina la ville rose, šiandien Prancūzijos miestų tarpe užima 6—7 vietą savo didumu, turtingumu ir judrumu. Tuluza vis bet kuo atsižymėdavo. Rymo imperijos laikais ji—prekybos centras, Visigotų — politikos; paskui — meno ir mokslo. Ir šiandien Tuluza yra ne tik prekybos centras, bet ji yra tikybinis ir mokslo centras. Kokių čia mokyklų nerasi? Iš aukštųjų gana bus priminus: valstybės universitetą*), katalikų universitetą, 2 agronomijos institutus — valstybės ir katalikų, veterinarijos institutą — geriausią visoj Prancūzijoj, komercijos institutą, konservatoriją ir visą eilę kitų. O bažnyčių! Dieve mano! Visoj Prancūzijoj neberasi tiek ir tokių. Paimkim pirmiausia švento Saturnino (saint Sernin) baziliką, kurioj kun. Krupavičius, jo paties pasakymu, esąs pusvikariu, su jos gražiu 67 metr. aukščio bokštu. Tai miesto papuošimas. Tai yra statinys romaniško stiliaus, kuris po sugriovimo bažnyčios Šv. Petro de Cluny, yra bene didžiausias ir tobuliausias visame pasauly. 1096 m. ji buvo jau konsekruota; vėliau keletą kartų ją teko naujinti ir taisyti. Bet ši Bazilika svarbi ne tik archeologišku ir menišku atžvilgiais. Ji

---

*) Jį įsteigė popiežius Grigalius IV. Jis neseniai atšventė 700 amžiaus jubiliejų.

brangi ir tikybiniu atžvilgu pirmiausia dėl to, kad joje guli Tuluzos apaštalo—sukatalikintojo šv. Saturnino kūnas. Čia yra kūnai šv. Judo apaštalo, šv. Tomo Akviniečio ir daugelio kitų šventų, katalikų pasauliui brangių asmenybių relikvijos. Dėl to čia plaukia iš viso pasaulio pamaldūs lankytojai. Jų tarpe buvo atsilankęs du kartu joje ir dabartinis popiežius Pijus XI.

Antra sena šv. Stepono katedra (st. Etienne), pradėta statyti XI amžiuj, milžiniškas, originalus gotiškas statinys. Bažnyčia Notre Dame de la Dalbade, gražus gotikas su savo 84 metrų bokštu, kuris, deja, neseniai griūdamas sugriovė beveik pusę to brangaus architektūrinio kūrinio ir keletą aplink stovėjusių namų.

Viduramžiais Tuluza tapo meno, specialiai architektūros centru. Tą savo privalumą ji išsaugojo ir renesanso laikais. Tų garsiųjų laikų pėdsakai gana gausingai išsaugoti dar ligi šiolei muziejuose ir kūriniuose. Štai romaniško stiliaus pirmos rūšies šv. Saturnino bazilika, štai gotiško stiliaus Šv. Stepono katedra. Notre Dame de la Dalbade bažnyčia, tėvų augustinionų dabar paverstas muziejum vienuolynas, jokubiečių vienuolynas (Jacobin) įkurtas paties šv. Benedikto 13 amžiaus pradžioj, nuostabiai gražus kūrinys.

Tuluza turi dvi dalis: senąjį miestą ir naująjį. Senasis miestas jau atsidūrė naujojo vidury. Jis nieku nesiskiria nuo visų senų didmiesčių: dideli namai, dažnai savotiški, originalūs, siauros, nešvarios, su vienam žmogui praeiti trotuarais ar ir visai be jų gatvės. Didžiausia, gyviausia ir turtingiausia Elzaso-Lotaringijos gatvė ne ką platesnė už mūsų Vilniaus gatvę. Naujas miestas — modernus miestas. Žemės jam nesigailėta. Pasirūpinta rimtai gyventojų patogumais — oro ir saulės ligi valios. Tai plačių bulvarų, daugelio aikščių ir erdvių parkų miestas.

Šitoj gražioj Langedoro sostinėj šiais metais apsigyveno kun. M. Krupavičius. Norėjau su juo susitikti, bet nei progos, nei galimumo nebuvo. Tą progą ir galimumą man sudarė «Ateities» redakcija, pasiūliusi jį iškvosti ir kvotimo protokolą jai nusiųsti.

2. Svečiuos tolimam krašte

Vieną sekmadienio priešpietį, apsišarvojęs miesto planu ir redakcijos suteiktu man ieškomojo asmens adresu, nudrožiau Strasburgo bulvaru į naujamiestį, kur yra apsigyvenęs kun. Krupavičius. Štai gatvė «Chalets». Pasukau, nes čia turi būti ir skersgatvis «Chalets», kur gyvena ieškomasis. Naujamiesčio žymės aiškios. Namai nedideli — vieno dviejų aukštų. Šalia gyvenamojo namo dar riogso arklidė, sandėlis ar ir visai tuščia vieta. Cemento šaligatvis tik prie gyvenamo namo, o prie kitokios rūšies statinio jo visai nėra; išgrįsta tik akmenimis, kokiais mūsų šlovingas Kaunas pasipuošęs. Štai ir aktualusis skersgatvis. Čia tik prie vieno namo cemento šaligatvis. Susiradęs

reikiamąjį numerį skambinu. Duris atidaro sena, aukšta moteris. Atsibonžurinęs klausiu:

— Ar čia gyvena kun. Krupavičius?

— Ar žinai, Tamsta, atsako man ji, jog nežinau. Pas mus gyvena du gyventojai: vieną vadinam monsieur Michel, jis yra bulgaras; o kitą monsieur Micola — jis lietuvis kunigas. Bet jų pavardžių mes negalim nei ištart, nei atsimint.

— O kur tas lietuvis gyvena? — klausiu nudžiugęs, nuvokdamas, jog būsiu radęs ko ieškau.

— Pirmam dešinėj. Lietuviškai suprask — antram aukšte dešinėj pusėj.

Kopiu siaurais tamsiais laiptais į viršų, atsargiai apsičiupinėdamas, kad nevirsčiau, ir galvodamas, kaip mane sutiks: aš jį pažįstu (kas, pagaliau, kun. Krupavičiaus Lietuvoje nepažįsta), bet jis manęs nepažįsta. Tačiau einu be baimės, nes žinau, kad jis demokratas ir be reikalo nesibara. Pagaliau esu antram aukšte. Prieš mane maža pustamsė aikštelė. Suku į dešinę - dvejos durys. Į kurias dabar barškinti? Iš eilės. Jei pirmos ne jo, tai antros tikrai jo. Barškinu. Atsiliepia garsus ir energingas: «Entrez». Žengiu. Nedidelis dviem langais kambarys. Vidury didelis stalas, knygomis apkrautas. Užstalėj kun. Krupavičius pasilenkęs berašąs. Į mano pusę ne neatsigrįžta.

— Garbė Jezui... Aš esu...

— Lietuvninkas? klausia staiga pašokęs ir plunksną į šoną metęs Krupavičius.

Taigi...

— Gerausia rekomendacija. To man pakanka. Esi mano artimas brolis. Leisk, kad tavo asmeny visą Lietuvą išbučiuočiau. — Ir nelaukdamas mano leidimo stipriai išbučiavo ir už pečių vyriškai papurtė.

— Supranti? Antri metai esu iš Lietuvos, po svetimas žemes bastausi. Penktas mėnuo lietuvio nesu matęs ir lietuviško žodžio girdėjęs. Šiandien man Velykos. Kokie čia tave vėjai atpūtė; ar seniai iš Lietuvos?

— Atėjau pas Tamstą prašyti interview. Esu įgaliotas «Ateities» redakcijos. O iš Lietuvos esu jau bene dvejetas savaičių.

— Na, to tai negausi, vyruk. Gana jau apie mane prirašė ir prikalbėjo ir būtų ir nebūtų dalykų. Dabar noriu ir pats pasilsėti ir kitiems leist nuo manęs pasilsėt. Atvirkščiai, tu man duosi žinių. Esi tik iš Lietuvos. Dar neišgaravo lietuviška atmosfera. Lietuva dar kvepi.

Ir pasipylė kaip iš rėčio įvairiausi klausimai, liečią visą politiką, pradedant aukštąja ir baigiant žemąja. Paskui perėjo į katalikų draugijas, jų vadus; ateitininkams ypač daug dėmesio kreipė. Prie mano atsakymo segė savo pastabas, džiaugsmo ar pasigailėjimo reikšdamas.

3. Aktualūs uždaviniai

— Serga mūsų vargšė tėvynė, sunkiai serga. Dieve, duok, kad ji greit pagytų, be sunkių ligos žymių. Katalikai Lietuvai nepriklausomybę iškovojo ir apsaugojo. Katalikai ir iš tos ligos ją turės išvesti. Jūs, ateitininkai, prie to didelio darbo turit atsidėję rengtis. Jūs laukia sunkus, bet kilnus darbas. Kas gera savinkitės, kas bloga šalinkit. Laikykitės tos palaimintos ir išganingos vienybės, pasmerkit ir prakeikę išmeskit iš savo tarpo tą pragaištingą susiskaldymą, kurį mūsų laikų katalikai per savo neišmanymą įvedė. Susiskaldymas anais laikais pražudė Lietuvą, jis ir dabar pražudys ir Lietuvą ir Lietuvos Bažnyčią. Vienybė katalikų politikos, kultūros, ekonomijos srity visu frontu — pirmutinis ir svarbiausias uždavinys. Jį turit pasiekti — arba neverti būsit nei lietuvių ir ateitininkų vardo. Viso darbo pamatan pasidėkit Katalikų Bažnyčios mokslą. Jis duoda į visus gyvenimo klausimus pilnus ir teisingus atsakymus. Reik juos pažint, suprast ir įsisiurbt. Kultūros, ekonomijos, bendrai visuomenės darbe eit darniai išsirikiavus, koja į koją su episkopatu, kaipo savo vadais, priešaky. To nori Bažnyčia. To reikalauja drausmė ir tikslumas.

Laikrodis muša dvylika. Kun. Krupavičius nutraukęs savo kalbą kviečia mane pietų. Sutikau. Kur nesutiksi, juk mūsų kalba dar nebaigta. Gatvėje toliau kalbam. Kun. kalba ta pačia tema — karštai užsidegęs. Matyt, kad jam brangu ir ateitininkai ir Lietuva.

— O kokie ateitininkų aktualūs uždaviniai? — suradęs patogų momentą paklausiau.

— Padarykit visa, kad Lietuvos katalikai sueitų į vienybę. Sukurkit vieną katalikų partiją. Viena kultūra, viena ekonomika, viena politika katalikams, kaip yra jiems vienas Dievas, viena Bažnyčia ir vienas tikėjimas — toks vyriausias mūsų laikų obalsis, siekimas ir darbas. Štai ir mano restoranas. Sukim.

Jau iš oro pastebėjau, kad restoranas prie poniškųjų nepriklauso. Viduje — proletariškas vaizdas. Pasirinkę vietą susėdom.

4. Jo veikimas ateitininkų tarpe

— Ar ateitininkuos Tamsta seniai dirbi? — klausiu pietų belaukdamas.

— Apie ateitininkus pirmą žodį tarė mano jaunesni draugai. Veiverių mokytojų seminarijoj. Dovydaitis buvo dviem ar net trimis metais jaunesnis už mane. Bet kaip jų žodis buvo tartas, aš juo pasekiau ir lig šiol nepasitraukiau. Prasidėjęs su politika mažiau ateitininkuos dirbau. Bet ir tai paskutiniame kongrese pakliuvau į Vyriausią Ateitininkų Tarybą. Dirbau,

turiu pasakyti, joje ne daug, bet ne dėl savo kaltės. Rašiau daug. «Ateities» redaktorius Dovydaitis turėjo su mano straipsniais nemaža vargo. Mano rašinių tik dalį spausdino, gi daugumą nusiuntė į kuopas kaipo referatus; kai kurie dalykai kažkaip net į Amerika pakliuvo. Karo metu aš jau pats buvau

Kun. M. Krupavičius

redaktorium, tiesa, ne «Ateities», bet «Ateities Spindulių» ir tai tik redaktoriaus trečia dalis. Aš, mat, redagavau visuomeninį skyrių, Putinas Mykolaitis — meno, o Morkelis — religijos. Šį tą dar buvau parašęs po karo «Ateičiai» ir vėliau «Židiniui». Vis dėlto aš save laikau ateitininkų šeimoj pusėtinu bruzdelninku. Man teko net pirmininkauti, jei neklystu, pirmam

studentų ateitininkų susivažiavimui, kuris įvyko Marijampolėj dr. Eliziejaus Draugelio tėvų namuos.

— Argi Tamsta vyresnis už Dovydaitį ir Draugelį?

— Taip, taip. Ne tik už juos, bet ir už visus kitus, kaip Bizauskas, Starkus, Grajauskas ir kt.

— Kiek gi Tamsta amžiaus turi?

— Keturiasdešimt penktus metelius varau.

5. Visuomeninis darbas

— Ar seniai Tamsta dirbi visuomeninį darbą?

— Tokį visuomenės darbą, kaip pas mus supranta, dirbu beveik nuo mažens. Jį pradėjau nuo pradžios mokyklos. Žinoma, koks vyras, toks ir darbas buvo. Tuomet jis reiškėsi — lietuviškos spaudos skaitymu ir platinimu. Laikraščių į mokyklą atgabendavo Vaičiulionis iš Vesalukės (Marijampolės apskrities) ir aš. Iš kur Vaičiulionis gaudavo laikraščių — nežinau. Aš gaudavau per savo seseris iš Pauosupio Ambraziejukų ir iš Putriškių Viktoro Vitkausko, kuris pastaraisiais laikais buvo Vilkaviškio apskrities agronomu. Gautą spaudą bendrai skaitydavom pertraukos metu už klono pasislėpę, paskui įduodavom kitiems vaikams ir liepdavom tėvams parnešti. Mano motina laikė kokį laiką užeigos namus. Man tad buvo gera dirva spaudą platinti: pažįstamiems stačiai į rankas paduodavau; nepažįstamiems—nematant į vežimus prikaišiodavau. O prieš valsčiaus sueigas brošiūrų ir atsišaukimų primėtydavau pilnus daržus ir griovius, kad suėję žmonės pasirinktų. Tai buvo 1892—1900 m. laikotarpy. Pakliuvęs į Veiverių mokytojų seminariją dar labiau įsitraukiau į visuomeninį darbą. «Darbui dirbti» turėjom slaptą «lietuvių» draugiją, kuriai priklausė nedidelis procentas mokinių (apie 15—20). Kiek atmenu, jų tarpe buvo bene ats. pulk. Antanas Zubrys, kapitonas Tamulevičius, Kupiškio vidurinės mokyklos direktorius Vincas Eidukas, mokytojas Vladas Merkevičius, neseniai sugrįžęs iš Paragvajaus Vladas Žiūrys, į ten turėjęs išbėgti nuo rusų žandarų persekiojimų už lietuvybę, ir kiti. Dveji metai mokytojo darbo Lenkijoj nutraukė mano veikimą. Bet paskui, grįžęs į Lietuvą, mokytojaudamas Papilėj, atsiteisiau ir už tuos dvejus prarastus metus. Žinoma, neišvengiau žandarų uoslės ir įvairių skundų. Nelaukdamas, kol išvarys mane iš vietos, pats pasitraukiau. Pasitraukęs, pirmiau stojau į miškų mokyklą; sužinojęs, kad ją baigęs vietos Lietuvoj negausiu, mečiau ir stojau į Seinų kunigų seminariją.

Seminarijoj virė smarki kova tarp lietuvybės ir lenkybės. Lenkybę laikė seminarijos vyresnybė — rektorius ir prorektorius; lietuvybę — klierikai ir profesoriai lietuviai. Klierikus buvo suorganizavę dabar žinomi kun. A. Šmulkštys, kan. Steponaitis ir kiti. Jų seminarijoj neberadau. Vyriausias lietuvių vadas buvo kun. J. Reitelaitis. Lietuviai buvo susiorganizavę

į slaptą draugiją. Į ją pakliuvau pirmais klierikavimo metais. Dirbau netingėdamas ir nebijodamas. Dėl to nekartą rektorius prel. Blažys-Blaževičius, didelis lenkomanas, siūlė man mesti seminariją, nes, girdi, man daugiau rūpinti Lietuva, negu Dievas, nes esu didesnis patriotas, negu katalikas. Taip dasiyriau ligi šešto kurso. Skandalų nekėliau, mokiausi visai gerai, nieks negalėjo skustis. Bet stipendininkais aukštajam mokslui eiti paskyrė žmones, kurie menkiau už mane mokėsi. Lietuviai profesoriai patarė ir man prašytis į aukštąją mokyklą, žadėdami stipendiją. Paprašiau. Žinoma, neleido. Apeliavau pas J. E. vyskupą A. Karosą. Jo Ekscelencija sutikimą davė. Nors ir po to seminarijos vyresnybė dar daug kliūčių darė, tačiau, išvažiavau. Tapau Petrogrado kunigų akademijos studentu. Man ramiai pradėjus darbą akademijoj, Jalbrzykovskis pradėjo retinti seminarijoj lietuvius. Pakliuvo į jo rankas ir Juozas Giedrys su savo dienoraščiu. Dienorašty buvo žymimas smulkiai visas seminarijos gyvenimas. Iš jo Jalbrzykovskis sužinojo, kad yra slapta lietuvių klierikų draugija ir kad tos draugijos lyderių tarpe buvau ir aš. Giedrys turėjo išvažiuoti iš seminarijos. Vėliau jis buvo mūsų artilerijos pulkininkas, o dabar bene Vilkaviškio apskrities viršininkas. Jalbrzykovskis ir manęs siekė, manydamas galutinai atsiskaityti, bet nieko nepasiekė, nes, pirma, jau buvau subdiakonas, antra, akademijos rektoriaus pareigas ėjo kun. prof. Pr. Būčys, o trečia ir svarbiausia—Jalbrzykovskio norų nepatvirtino vysk. Karosas.

Akademijoj lietuvių darbas buvo varomas legaliai ir gana plačiai. Antrais studentavimo metais aš jau buvau lietuvių studentų korporacijos pirmininkas. Mūsų korporacija leido ir redagavo «Ateities Spinduliu s». Į mūs rankas perėjo ir kun. Vailokaičio leisto «Vado» redakcija. Kovoj su lenkais mums pavyko laimėti vienas didelis dalykas: mes įrodėm, kad akademija nėra lenkų mokykla, ką jie kiekviena proga pabrėždavo. Karo metu akademijoj lietuvių studentų prisirinko apsčiai: po lenkų lietuviai stovėjo pirmoj vietoj. Lietuviai, sujungę apie save visų kitų tautybių studentų organizacijas, kaip pav.: gudų, vokiečių, latvių ir t.t., sudarė daugumą. Ta jungtinė dauguma, žinoma, ne be triukšmų, lenkus nugalėjo. Ir nuo to momento Petrogrado kunigų akademija tapo nebe «uczelnia polska», bet katalikų mokykla.

Dėl sunkios ligos vargais negalais akademiją baigiau. 1917 m. buvau paskirtas kapelionu į Voronežo vaikinu M. Yčo gimnaziją. Čia radau ateitininkų plačiai pradėtą darbą. Į tą sūkurį pasinėriau visas. Darbas buvo sunkus, bet malonus. Voronežo ateitininkus ir dabar su dideliu malonumu ir pasididžiavimu prisimenu. Nuo pat pradžios teko atsistoti čia katalikų lietuvių visuomenės darbo priešaky. Už tai vos savo galva neužmokėjau. Bolševikai buvo mane nuteisę mirti. Išsigelbėjau

beveik stebuklingai. Dievas norėjo, kad gyvenčiau. Ir gyvenu. Kas ir kaip buvo Lietuvoj dirbama, visai ir pasakot netenka.

Taip bešnekučiuojant ir pietūs buvo baigti. Pietūs kuklesni negu Kauno ateitininkų valgykloj — visai studentiški. Tai pastebėjau ir kun. Krupavičiui.

— Dovanok, brolau,—jis man atsakė.—Kokius pats valgau, tokius ir tau fundiju. Pilvo niekad nelepinau, nelepinu ir dabar. Juo labiau dabar, nes mano studentiškam stonui visai atsako ir mano kišenė. Nutraukęs kiek nuo pilvo, galiu vieną kitą knygą nusipirkti ar nuvažiuot kur pasaulio pažiūrėt. Ministeriaudamas turto nesusikroviau. Mano pinigas buvo mūsų pinigas. Kiek gaudavau, tiek „išskolindavau". Gaunamos algos dažnai neužtekdavo ligi naujos algos. Išėjau iš ministeriavimo — kaip stoviu tiek brangus. Tenka tad dabar tikrai studentiškai gyventi, ir tik geriems žmonėms padedamam.

Išėjome ir vėl patraukėme į kun. Krupavičiaus naujamiestį.

6. Literatūros dirvoj

— Tamsta apstokai buvai rašęs „Rytui", dabar kaž kodėl apstojai. Įdomu bendrai išgirst apie Tamstos plunksnos darbą.

— „Rytui" nustojau rašyti dėl to, kad jam mano straipsniai pasidarė perilgi. O trumpų nei galimumo nei noro neturiu. Gryna publicistika neatsako mano gyvenimo sąlygoms nei studijų atmosferai. Dėl to jos dabar nesiimu.

— Rašyt aš pradėjau dar pusberniu būdamas. Bet mano pirmieji rašiniai toliau Fiodorovo (buv. Marijampolės vyresniojo žandaro) krepšio neidavo. Kadangi pasirašydavau tik slapyvardžiu ir savo adreso nedėdavau, tad manęs žandarai ir nepasiekdavo. Pirmas mano rašinys tilpo „Vilniaus Žiniose" bene 1904 metais.

Jo istorija tokia. Jį rašėm net trise: aš, Vladas Žiūrys ir, ar Vladas Merkevičius, ar Vincas Eidukas, nebepamenu gerai. Rašiau apie savo mokyklą (Veiverių mok. sem.), apie jos rėžimą, lietuvių kalbos mokymo parodiją, lietuvystės persekiojimą ir t.t. Klausimas kilo: kaip pasirašyt. Turėjom savo tarpe vieną aršų ir labai keistą lenką, kuris vadinosi Izidorius Grochovskis. Kažin kuriam mūsų atėjo į galvą parašyti jo vardu. Visų pritarta ir pasirašyta. Pasirodė pirmas mūsų raštas spaudoje. Veiverių mokytojų seminarijos vadovybėje kilo nesusipratimas. Kas kaltas? Pradėta ieškoti autoriaus. Pirmiausia, žinoma, puolė „pasirašiusį" Grochovskį. Žinoma, jam nesunku buvo savo nekaltumas įrodyti. Tokių kaltininkų nesurado, nors buvo kelios tokiu parašu pasirodžiusios korespondencijos. Po to pradėjau rašyti pats vienas, vadinas, tapau tikras «rašytojas». Rašiau, žinoma, tik korespondencijas. Kuo pradžioj pasirašydavau—nebeatmenu. Vėliau pradėjau pasirašinėti «Mykolas Kruopelė», ir tapau «Vilniaus Žinių» «didelis šulas». Redakcija, skelbdama žymesnius savo bendradarbius visumet jų tarpe ir Mykolą Kruopelę

pažymėdavo. «Vilniaus Žinios» paversta «Lietuvos Žiniomis». Kol man jų kryptis nepaaiškėjo, rašiau ir naujoms «Žinioms». Bat pamačius, kad ne tik Vileišiai pasikeitė, bet su jais laikraščio kryptis, nustojau joms rašinėjęs. «Lietuvos Žinių» redakcija, manęs pasigedusi, parašė laišką, prašydama ir toliau bendradarbiauti Atsakiau, kad, laikydamas socializmą klaidingu ir kenksmingu mokslu, socialistų laikrašty bendradarbiauti negaliu. Būdamas klieriku ypatingai daug rašiau, nors tai buvo uždrausta. Daugiausia parašiau «Šaltiniui» ir «Atėičiai». Tuomet parašiau ir keturias knygeles. Dvi jų išleido *«Žmonių knygynas»*, du kiti rankraščiai žuvo karo metu. Apie savo plunksnos darbą akademijoj buvau pirma minėjęs. Voroneže man su Bistru tenka redaguoti tautininkų laikraštis «Lietuvių Balsas». Jo oficialiu redaktorium buvo kun. dekanas Jasienskis, bet faktinai jį redaguodavom ir pirašydavom mudu. Laikraštis, žinoma, virto krikščionių demokratų organu. Ši komedija virto tragedija: vieną gražią dieną iš redakcijos išvaro mane ir Bistrą. Sugrįžęs į Lietuvą rašinėjau į «Tėvynės Sargą». Vėliau tampu naujai įsteigto laikraščio «Laisvoji Lietuva» redaktorium. Suredagavau jo bene 10 numerių. Svarbiausias jo tikslas — vesti Lietuvą į nepriklausomybę. Paskui teko ta idėja žodžiu skelbti. Tuo tikslu Vilnių palikęs išvažiavau į provinciją. Akcijai prieš vokiečius įsteigiau «Tiesos Kardą». Netrukus vokiečiai į šį organą smarkiai ėmė šnairuoti. Pagaliau sužinojom, kad vokiečiai rengiasi «Tiesos Kardui» pogromą daryti. Krikščionių Demokratų C. K. posėdy buvo nutarta «Tiesos Kardas» sustabdyt, o jo vieton leisti «Laisvę». Nutarimas buvo įvykintas, tačiau redaktorium pasilikti nebenorėjau. Įsitraukiau į kitus darbus, vis dėlto plunksnai užrūdyti niekad nedaviau. Tuo budu *plunksna knaisioju Lietuvos gyvenimo dirvą lygiai dvidešimt penkeri metai.* Prirašiau nemaža. Kiek tas mano darbas vertas, pasakys kiti. Žinau viena: kad rašiau tik tai, ką sakė mano sąžinė, ko reikalavo Dievas ir tėvynė.

7. Gyvenimo kely

— Įdomu, kodėl Tamsta ne iš karto kunigu tapai, bet dar mokytojaus duonos buvai pasiryžęs paragauti?

— Dėl visai paprastų motyvų: pinigų nebuvo. Reikėjo imti tai, kas galima buvo pasiekti.

— Ar Tamstos tėveliai negalėjo sušelpti?

— Deja, ne. Mano tėvai — tėvas Kiokialaukio parapijos, motina Balbieriškio, vadinas, gryno kraujo dzūkai, buvo neturtingi. Tėvas tarnavo Balberiškio dvare; bent kiek pinigų susitaupęs išsinuomojo 30—40 margų majoratą Ūtoje, Prienų parapijoj. Bet nesąžiningas savininkas netrukus pavarė ir pavedė ūkį «prašmatnesniam» nuomininkui.

Dar vienur kitur tėvas mėgino įsikurti, bet nesusiradęs to, ko norėjo, išėjo laimės į Ameriką ieškotis, palikęs motiną su

mažais vaikais Lietuvoje be pinigo ir paramos. Amerikoje tėvą sutrynė mašinos, ir jis baigė savo gyvenimą Čikagos miesto prieglaudoje. Motina našlė nemaža vargo. Augo vaikai—augo rūpestis. Reikėjo juos ateičiai aprūpinti. Vyresniąją už mane seserį išleido į Ameriką, kuri ir dabar ten gyvena. Aš labai buvau palinkęs tapti kalviu. Pradžios mokyklą baigdamas dirbau laisvomis valandomis valsčiaus raštinėj. Paskui kažkas patarė motinai leisti mane į Veiverių mokytojų seminariją, kaipo į nebrangią mokyklą. Motina pasiryžo. Atsidūriau mokytojų seminarijoj. A. a. Tomo Žilinsko, kuris buvo mano tėvo draugas, rūpesčiu gavau seminarijoj stipendiją. Dėl 1904 m. streiko, dėl nuvykimo į pirmą lietuvių spektaklį Kaune prieš savo valdžios norą, stipendijos nustojau. Vargais negalais mokyklą baigiau 1905 m. pavasarį. Jauniems lietuviams Lietuvoj mokytojo vietų neduodavo. Paskirdavo eiti Lenkijon tarnauti. Bet mes norėjome likti Lietuvoj. Tad 1905 m. vasarą aš, Slavinskas ir nebeatmenu kas dar mano draugų vykstam į Kauną pas mokyklų direktorių ir nebeprašom, bet reikalaujam sau vietų, motyvuodami savo reikalavimą obalsiu—Lietuva lietuviams. Kalėjimo išvengėm tik dėl to, kad laiku pasitraukėm iš direktoriaus kabineto ir iš Kauno. 1905 m. rudenį jau buvau mokytojas Lomžos rėdyboj Lenkuos. Čia išbuvau 2 metus. Pavyko persikelti į Papilę Lietuvoj per didelę bėdą. Čia už lietuviškumą grėsė atstatydinimas. Mokytoju nemaniau visą laiką būti. Norėjau tik atitarnauti reikalaujamus 4 metus už stipendiją. Ištarnavau tik 3 metus. Dievo noru ir gerų žmonių pagalba baigiau dvasinę seminariją ir vėliau akademiją. Savų pinigų stodamas į seminariją turėjau 300 rub. Iš motinos, suprantama, nieko gauti negalėjau.

Vargau daug. Bet jaunystės vargą laikau labai naudingu dalyku. Gerai suprastas jaunystės vargas žmogų žmogum padaro. Tai svarbi gyvenimo mokykla. Tai mūsų jaunimas turi gerai suprasti, išmokti savo vargą krikščioniškai pergyventi ir savo idealus juo užgrūdinti.

Dabar, manau, suprasi, kodėl ne tiesiu, bet aplinkiniu keliu ėjau į tikslą.

8. Kelionė į užsienį

— Kokiu tikslu Tamsta atvykai į užsienius bendrai ir Tuluzą specialiai? Ar Tamsta važiavai savo noru ar dėl susi-į dariusių aplinkybių?

— Niekeno neišmintingos valios nepildau, kad ir kažkaip ji man būtų patogi, ar jos nepildymas pavojingas. Lietuvoj man aplinkybės buvo sudarytos labai sunkios; turėjau ir tokios ir kitokios rūšies įvairių pavojų. Tačiau važiavau ne dėl to į užsienį. Seniai ieškojau laisvesnės valandos išvažiuoti ilgesniam laikui į užsienį pastudijuoti kitų kraštų katalikų gyvenimo praktikos ir visuomeninės teorijos. Diktatoriška valdžia tą «laisvą valandą» man suteikė. Gavęs savo vyskupo ir Krikščionių De-

mokratų partijos Centro Komiteto sutikimą, išvykau dvejiems metams studijų tikslu. Pirmiems metams pasirinkau Lylį. Jį pasirinkau dėl to, kad čia gerai pastatyta politinės ekonomijos, sociologijos ir jiems artimų mokslų dėstymas. Politinės ekonomijos profesorius Eug. Duthoit yra žinomas Prancūzijos ekonomikas ir katalikų žymus vadas, Šiems metams pasirinkau Tuluzą pirmiausia dėl to, kad gydytojai reikalavo apsigyventi pietų klimate; antra, kad katalikų gyvenimas pietuose labai skiriasi nuo šiaurės; pažinęs jį šiaurėje, norėjau pažinti ir pietuose; o trečia ir svarbiausia, Tuluzos katalikų institute yra Bažnyčios socialinio mokslo katedra, kurios neturi Lylio universitetas. Bažnyčios socialinis mokslas pagilinti yra mano svarbiųjų uždavinių tarpe. Tuo tikslu klausau šiais metais socialinių mokslų aukštosios mokyklos prie katalikų instituto kursą ir, be to, dar kai kuriuos dalykus valstybiniam universitete, pav.: politinę ekonomiją, tarptautinę ir konstitucinę teisę.

— Kada Tamsta žadi grįžti į Lietuvą ir ką manai daryti grįžęs?

— Dvejus metus išbuvęs grįšiu. 1930 m. ne vėliau kai spalių m. 3 d. žadu būti Lietuvoj. Draugai mane senokai žadina metus visa grįžti. Bet toms pagundoms nepasiduodu. Dirbamą darbą laikau nemažos reikšmės.

Ką dirbsiu sugrįžęs, nežinau ir tuo nesirūpinu. Yra kas tuo rūpinasi. Dar pernai parašiau vyskupystės kurijai, kad atsisakau nuo savo senojo darbo savaime tuo pat prašydamas kitą darbą man skirti. Kaip mano prašymą vyskupas išspręs — nežinau. Baigęs akademiją norėjau pakliūti ar į parapiją vikaru, ar į bet kokią mokyklą dirbti. Sugrįžęs į Lietuvą to savo noro nepakeičiau, nepaisant kvietimų p.p. Stulginskio, Bizausko, kan. Dogelio ir dabartinio vyskupo Staugaičio likti Vilniuj prie politikos ir visuomenės darbo. Nuvykęs pas J. E. vyskupą Karosą prašiau mane skirti į parapiją. Norėjau pakliūti į Griškabūdį pas savo geradarį kun. J. Katilių vikaru. Iš Jo Ekscelencijos gavau įsakymą važiuoti į Vilnių kur aš buvau minėtų asmenų kviečiamas. Neprieštaraudamas važiavau ir jo įsakytą darbą dirbau ligi paskutinių laikų. Ir dabar dirbsiu tai, ką jis įsakys: lieps grįžti į senąjį darbą — grįšiu, skirs zakristijonu — eisiu zakristijono pareigas.

— Ką turiu pasakyti savo draugams sugrįžęs?

— Pirmiausia pasveikink juos mano vardu ir pasakyk, kad aš juos visus myliu, branginu ir daug tikiuos iš jų. Ateitininkai — Lietuvos ir Lietuvos Bažnyčios pamatas ir šviesi ateitis. Tačiau pateisinti toms viltims ir pasekti pasistatytiems tikslams nepakanka pasivadinti tam ateitininku — reik darbo, darbo ir dar kartą darbo. Pažinkit senas katalikų klaidas ir jas negailestingai visu griežtumu pašalinkit. Gerai pradėtus jų darbus stumkit pirmyn atsidėję juos tobulindami.

Turit būti drausmingi, gerai organizuoti — sicut acies ordinata. Visus gerus privalumus turėdami, neturėdami drausmės būsit be vertės. Gyvenam dvidešimtam amžiuj. Dvidešimtas amžius — organizuoto darbo amžius. Organizacija jėga — asmuo silpna jos dalis. Bet organizacija jėga tik tuomet, kai joje drausmė viešpatauja. Organizacija be drausmės silpnesnė už asmenį ir daug pavojų sudaro.

Prancūzų katalikybės pralaimėjimų viena priežastis yra ta, kad Prancūzų katalikai Bažnyčios Galvos skelbiamų visuomeninių nurodymų klausė, bet jų nepildė. Pas mus Lietuvoje tas pats, gal dar blogiau, nes pas mus Bažnyčios visuomeninė programa ir klausoma mažai. Kad išvengtume tų baisių padarinių, kokių susilaukė prancūzų katalikai, reikalinga ateitininkams gerai pažinti Bažnyčios visuomeninis mokslas ir jis įgyvendinti, nustačius visose darbo srityse tuos glaudžius santykius su episkopatu, kurių reikalauja Bažnyčios galvos.

Štai keli mano pageidavimai ir nurodymai. Jie trumpi, bet aiškūs. Pasimatysim, pasakysiu daugiau.

Tuo tarpu malonus šeimininkas užžiebė žiburį. Vadinas, reik dangintis; užtrukdyta ir taip perdaug ilgai.

Maloniai atsisveikinę — išsiskyrėm.

— Ligi greito pasimatymo laimingoj Lietuvoj, — palydėjo mane lipant nuo laiptų šeimininko linkėjimas.

Otto Steinbrinck

Paul Claudel

Paul Claudel (sk. Pol Klodel), garsusis šių dienų Prancūzų rašytojas, yra gimęs 1868 m. Įstojęs į diplomatinę tarnybą, galėjo susipažinti su daugeliu šalių, kurių teko jam būti konsulu ar pasiuntiniu. Dabar jis yra Prancūzijos pasiuntinys Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Savo kūryba Paul Claudel skina naujus takus, turi susidaręs visai originališką poezijos supratimą, savą poezijos ritmą. Jis yra labai plataus masto, gilios minties rašytojas, turįs didžiausią įtaką naujajai prancūzų kartai. — Vieną jo poezijos vertimą tikimės duoti kitam „Ateities“ nr. — Šis iš „Das neue Reich“ verstas straipsnis mus supažindina su Paul Claudel dvasios pasauliu. *Red.*

Aukščiausias gėris yra ne gyventi, bet tarnauti. Paul Claudel.

„Didžią dovaną esu apturėjęs ir katalikų tikėjimo teisingumu esu tūkstantį kartų labiau įsitikinęs, negu saulės šviesa“,— sako Claudel, kuris aštuoniolikta is savo amžiaus metais grį-

žo į katalikybę. Apie savo atsivertimo laiką jis taip rašo: „Medžiagos viešpatavimas, rodos, niekad nebuvo toks tvirtas. Visas menas, mokslas ir literatūra buvo nereligiška. Mintis prisipažinti pajuokiamuoju kataliku išpildavo mane šaltu prakaitu, ir akimirkai apmaudas manyje pakildavo ... " „Šitas nelaimingasis žmogus", kaip jis pats save vadina, išaugęs netikėlių „tikėjime" — atsiverčia: o, kaip laimingi tikintieji žmonės! Ir Claudel, — nors ir ketveri metai praėjo nuo jo sielos persilaužimo iki antrosios šv. Komunijos, — yra žmogus, kuris tiki žodžiui. Jis, atskilęs nuo moderniškųjų abejotojų mokyklos, tiki kaip kūdikis ir draug — kaip vyras.

„Per amžius tebūnie palaiminta didingoji Motina — Bažnyčia. Iš jos aš visa ko išmokau". Apie kilniąją Bažnyčios liturgiją jis sako, kad dailė ir poezija yra dieviški dalykai. Klausyti gedulingųjų ir Kalėdų mišių skaitymo, Velykų himno jam yra taip gražu ir graudinga, kad svaiginančios Sofoklio ir Pindaro giesmės jam prieš tai nublanksta.

1890 metais Paryžiuj pasirodė nežinomo autoriaus drama „Tête d'Or" („Aukso galva"). Niekas jos nesuprato. Tą dramą parašė Claudel. Šita knyga nutraukė kurčią nesusipratimo tylą. „Kaip baisi vėtra įsiveržei Tamsta į mano namus. Tamsta kaip kūju skėlei man į galvą ... Manau, kad beveik visi Tamstą bepročiu palaikys ..., bet aš pradedu tikėti, jog čia pasirodo genijus tokioj galingoj formoj, kaip dar niekada".

Šis laiškas su 1890 m. gruodžio 21 d. data parašytas žinomo poeto dramaturgo Moris Meterlinko (Maeterlinck), kuris pirmasis pasveikino nežinomąjį autorių.

Kur gi Claudel'io nepaprastumas? — Kaip Adomas rojuje, taip eina poetas per pasaulį. Kaip šv. Pranciškus vadina jis broliais ir seserimis gyvus padarus. Augustiniškas yra jojo himnas, kurį jis gieda 1907 m. dukteriai gimus. Formaliu atžvilgiu, kiek tai liečia menišką tobulumą, šis jo „Magnificat" galima palyginti tik su Hölderlino ir Nietschės himnais.

Savo eilėmis jis meldžiasi, klūpodamas jas dainuoja. Vokietijoj į jį yra kiek panašus tik vienas: tai Stefan George. Bet šis nesimeldžia Dievui, jo himnai — ne malda. Jis tik susidaro sau Dievo vaizdą ir palyginimą.

Claudel sako apie save: Tu turi tarnauti. Džiūgaudamas jis prisipažįsta, „kad tik Jį vieną garbina, o ne Izį ir Osirį, ne pažangą, ne gamtos dėsnius ir ne meną ar grožį, ne modelį ir lėlės, ne Dianą, ne poeziją, ne laisvę..." Jam „šlykščios tos visos karikatūros." Savo dar vis abejonių kankinamam draugui Žakui Rivierui (Jacques Rivière) nurodo Claudel Paryžiaus Katedros kleboną: „Tai tas pats kunigas, kurs stovėjo

šalia mirštančio Huysmanso*); jis visada susijaudinęs kalba apie mirtį to šventojo ir kankinio, kurs mums rašytojams yra taip didelė garbė".

Apie savo ir bendrai katalikų rašytojo šių dienų uždavinius Claudel sako: „... atstatyti katalikiškoji mintis ir katalikiškas jausmas, kuris jau keturi šimtai metų kaip miręs dėl įsigalėjimo grynai pasaulinės literatūros, kurios didžiausią supuvimą mes šiais laikais matom..." „Menininkas, kurs netiki Dievą, kurs nedirba vien tiktai Dievo garbei — kam gi jis darbuosis? Ar sau pačiam?... Gal kitiems?"

Rivierui Claudel rašo: „Nieku būdu netikėk, kad krikščionybės priėmimas galimas be dvasios neturto ir be savęs persilaužimo. Yra žmonių, kurie absintą ir koncertų kavą laiko būtinais savo gyvenime, ir kurie stebisi, kad galima tų dalykų atsisakyti. Proto šviesa, širdies nuvalymas, valios sustiprinimas ir sutvarkymas — tai vis eina iš krikščionybės drausmės. Krikščionis yra tas, kuris žino, ką daraąs ir kur einąs tarp žmonių, kurie, — blogiau kaip neprotingi žvėrys, — nebežino skirtumo tarp gero ir blogo, tarp taip ir ne. Jis yra kaip koks silpnuolių ir alkoholikų tautos Dievas, ne pats per save, bet per tai, kad jis gyvena sutartinėj su visa gamta, paklusdamas tam, kuriam turi paklusti. Jis vienas yra laisvas tarp vergų... Tamsta pažinsi savęs pergalėjimo ne tik skausmą ir kančias, bet ir jo sveiką karžygišką džiaugsmą."

Šis poetas yra dar pasakęs: „Nėra blogesnės profesijos, kaip literatūra. Ji yra prabanga, o ne pragyvenimo šaltinis."

Ir kaip naturalus yra jo nusistatymas gyvenime! Štai jis rašo jau tėvu tapusiam Žakui Rivierui: „Tamsta pamatysi, kad nėra nieko gražesnio pasaulyje, kaip būti tėvu ir ant rankų laikyti meilų mažutį vaikelį."

Kūryba jam yra nuolatinė rodyklė į Kūrėją. „Pasaulis yra neištesėtas pažadas. Šis „apsivylimas" yra vieninteliė malonė, kuriai pasaulis gali tarpininkauti. Ne gyvenimas, bet mirimas, t. y., visiškas žmogaus atsidavimas Dievui, yra aukščiausias dalykas, kurį žmogus gali sukurti."

„Kas netiki Dievą, netiki buvimą.. Apsigauna pats save bestebėdamas".

Grosche taip suglaustai apie jį sako: „Jis yra vėlyvas, lyg stebuklo atsviestas į mūsų laikus, XIII šimtmečio palikuonis". Jis yra Tomo Akviniečio mokinys, apie kurį J. Maritenas sako, kad tai yra aktualiausias XIII šimtm. filosofas. Tai drąsus pasakymas, bet jis naujai patvirtinamas gilia Claudelio įtaka savo laiko žmonėms.

---

*) Huysmans (1848—1907) žinomas Prancūzų rašytojas, grįžęs į katalikybę.

Vertė *J. Ra.*

J. Senkus

Sukaktuvės Vatikane

Pereitų metų pačioje pabaigoje visi laikraščiai susidomėję rašė apie Popiežiaus Pijaus XI 50 metų kunigavimo sukaktuves. Ta proga ir mes pažvelkim į Bažnyčios galvą, pažiūrėkim ir į jo švestąsias sukaktuves.

Biografija. 18 klm. nuo Milano yra Desio miestelis. Senoviškos žymės, rami gamtos atmosfera ir gražiu fasadu bažnyčia — visas miestelio turtas. Šalia bažnyčios yra dviejų aukštų namas, kuriame 1850 m. apsigyveno Ratti šeimyna. Čia 1857 m. gegužės 31 d. gimė dabartinis popiežius. Pakrikštytas Ambroziejaus Damijono Achilleso vardais. Tas paprastas, su plytų grindimis, jo gimimo kambarys, dabar perdirbtas į koplyčią, kurioje visas kuklumas paliktas, tik yra altorius su šv. Achilles kankinio paveikslu.

Tėvas Pranas, verpyklos direktorius, ir motina Teresė buvo maldingi, paprasti ir kuklūs žmonės. Katalikiška šeimos dvasia, Desio klebono vedamos mokyklos auklėjimas, atostogų praleidimas pas savo dėdę, uolų kunigą, daug padarė įtakos į jauną sielą. Joje kilo noras pasekti savo mokytojus. Aukštesniosiose mokyklose įsigijęs bakalauro laipsnį pereina į didžiąją seminariją. Vėliau Milano arkivyskupo padedamas studijavo Lombardijos Kolegijoje ir šv. Gregorijaus universitete. Uolų trejų metų darbą vainikuoja doctor duplex. Tada 1879 m. gruodžio 20 d. *turėdamas 22 metu pašvenčiamas kunigu*. Netrukus paskiriamas Milano kunigų seminarijos teologijos ir iškalbos profesorium. Po penkerių metų gauna vieno Ambroziejaus bibliotekos vedėjo vietą, 1907 m. jau įsigijęs prelato laipsnį, tampa šios bibliotekos vedėju. 1914 m. pašaukiamas į Romą, kur, jau kaip Apaštališkasis Protonatarijus, užima Vatikano bibliotekos prefektūrą. 1918 m. Benediktas XV atitraukia kun. dr. Ratti nuo knygos ir siunčia į Lenkiją savo nuncijum. Iš čia Achilles, jau vyskupas, grįžta į Milaną užimti arkivyskupiją ir patenka į Romos Bažnyčios Kardinolų Kolegiją. Penkerius metus rūpestingai valdęs arkivyskupiją, kardinolas Ratti išrenkamas Krikščionybės tėvu. Ryždamasis savo jėgas aukoti pasaulio taikai, krikščioniškai meilei ir teisybei, kaipo simbolį, pasirenka Pijaus vardą.

Achilles — pavyzdingas jaunuolis ir visą laiką tobulas žmogus, drąsiai einąs savo pašaukimo keliu, didžiai savo tėvus mylįs vaikas. Viešai parodo didelę pagarbą ir dėkingumą savo motinai, dedikuodamas jai vieną savo veikalų: «Tau, Motin, kuri davei pavyzdį nepaprastos dorybės, Tavo šventėje, džiaugsminga viltimi, kad kada nors ateityje mokslininkai, skaitydami Tavo Vardą, ras liudijimą meilės, kuria Tave myliu». Besimokydamas pasižymėjo savo gabumais, vėliau dirbdamas mokslo darbą ir vis kopdamas į sunkesnes pareigas — darbštumu ir sąžiningumu.

Kun. dr. Ratti savo veiksmų ir žodžių genijus. Mokėjimas susivaldyti ir veikti daug jam padėjo didžiuosiuose ginčuose ir kovose, kurios tuomet Milane kilo dėl Romos klausimo, modernizmo, Rosminio filosofijos ir k. Jis mokėjo paveikti įsikarščiavusius protus ir širdis taip, kad jie gražumu nusilenkė uoliam ganytojui. Ištvermingumas ir pasiaukojimas jį visur lydi 1898 m. Milane kilęs streikas išaugo į revoliuciją ir kovas gatvėse. Visur iškrikimas, pamaldos pertraukiamos. Bet kun. Ratti niekas nepajėgia išblokšti iš jo pareigų. 1918 m., bolševikams užpuolus Varšuvą, žmonės, išsigandę barbarų antplūdžio, išsislapstė, kiti išbėgo iš miesto. J. E. Achilles Ratti, popiežiaus nuncijui, gresia didelis pavojus, bet jis nenusigąsta ir neapleidžia miesto, tik karštai meldžia Dievą gelbėti nekaltus žmones.

Draugiškas su visais, nuoširdų mandagumą ypač vertina. Draugijoje malonus ir linksmas. Tačiau kviestuose ir iškilminguose baliuose dalyvauja tik ten, kur būtinai reikia. Pavargęs nuo sunkaus darbo eina į tyrą gamtą, izoliuojasi nuo bet kokio triukšmo, kad tokiu būdu galėtų geriau pasilsėti ir susikaupti naujiems žygiams. Būdamas Milane dažnai kopdavo į netoli esančius Alpių kalnus. Sniegu apklotos, retai keno nors pasiektos kalnų viršūnės — jo mėgiamiausias poilsio pliažas. Atlikti sunki kelionė, nugalėti jos kliūtys ir, pasiekus ledinuotą tviskančią aukštumą, dangaus tylumoje kalbėti «Benedicite glacies et nives Domino» (Garbinkinte Viešpatį, sniegai ir ledynai) — maloniausia jam pramoga.

Jubiliejaus eiga. Achilles Ratti, visą laiką kukliai gyvenęs, nemėgsta ir Popiežium būdamas šabloniškų ceremonijų bei iškilmių. Jų išvengė jis taip pat ir šio didžiojo jubiliejaus metu.

Pereitų metų gruodžio 20 d., kurioje sukako 50 m. nuo jo kunigavimo ir 59 m. nuo užsidarymo Pijaus IX Vatikane, pirmą kartą įžengė į Italų teritoriją Romos Pontifeksas.

Elta pranešė, kad, į darbą einantiems darbininkams nieko nenumanant, 3 automobiliai išvažiavo iš Vatikano miesto ribų ir, važiuodami pagal vingiuotąjį Tiberį ir pro Koliziejaus griuvėsius, įvažiavo į Laterano rūmų kiemą, kur Popiežių sutiko monsinjoras Marchetti Salvaggiani ir įvedė į šv. Jono Lateraniečio baziliką, Popiežių katedrą ir visų krikščioniškų bažnyčių motiną. Joje Achilles Ratti prieš 50 m. buvo pašvęstas kunigu.

Popiežių į Lateraną atlydėjo jo šambelionas, jo zakristijonas, Vatikano miesto gubernatorius, Popiežiaus gvardijos viršininkas ir būrys Lombardo seminarijos klierikų, kuriuos Popiežius specialiai pasirinko asistuoti per jubiliejines mišias.

Iškila į Lateraną buvo parengta paties Popiežiaus didžiausioj paslapty, Jo palydovai apie ją sužinojo tik užvakar vakare, kada jiems buvo įsakyta būti prisirengusiems vakar dienos ryto 5 valandai. Šitaip slaptai padarydamas savo pirmą išėjimą į Italų teritoriją, Popiežius, kaip manoma, norėjo išvengti iškilmių, su kuriomis jis turėtų būti sutiktas, taip pat nenorėjo varginti ir

Benedict. Aplicam perlibenter in Dno impertimus

Pius PP. XI.

Italų valdžios, nes ta būtų turėjusi nustatyti garbės sargyba visą 4 kilometrų kelią tarp Vatikano ir Laterano, o tam būtų reikėję sutraukti kariuomenės iš visos Italijos.

Šv. Jono Lateraniečio bazilikoj Popiežių sutiko kardinolas Pompili, Romos vikaras ir Šv. Jono bazilikos vyriausias kunigas, ir padavė popiežiui bažnyčios raktus pabučiuoti. Pasimeldęs ir pagerbęs relikvijas, Popiežius atlaikė mišias prie altoriaus, prie kurio gali laikyti mišias tik Popiežiai. Popiežius buvo labai susigraudinęs, ir jam ašaros springo gerklėj. Per mišias dalyvavo tiktai Lombardijos seminarijos klierikai ir Popiežiaus palydovai. Mišios užtruko kiek ilgiau, kaip paprastai, nes keletą kartų Popiežius gavo sustoti dėl savo didelio susijaudinimo ir susigraudinimo.

Ypatingai didelio įspūdžio dalyviams padarė popiežiaus pačioj mišių pradžioj pasakyti 42-os psalmės žodžiai: «Teisk mane, o Dieve, ir atskirk mano bylą nuo tautos, kuri nėra šventa; išvaduok mane nuo neteisaus ir apgaulingo žmogaus; atsiusk Savo šviesą ir tiesą. Jie vedė mane ir atvedė į Tavo šventą kalną ir į Tavo šventovę».

Mišioms pasibaigus, popiežius palaimino dalyvius, paskui aplankė misijų muziejų. Jam grįžtant į Vatikaną, kai kurie romiečiai buvo sužinoję apie jo iškilą į Lateraną. Susirinkę aikštėj prie Šv. Jono bazilikos, jie atidavė pagarbą Popiežiui atsiklaupdami, automobiliui pravažiuojant.

Po Popiežiaus atsilankymo tuoj buvo iškalta atmintinė marmuro lenta, kuri bus įmūryta į Šv. Jono bazilikos sieną.

J. Misevičius

Kai kurie berniukų ir mergaičių psichikų skirtumai

Visi žmonės, nežiūrint lyčių skirtumo, turi daug bendrų psichinių bruožų. Vienas mokslininkas yra pasakęs: «Nėra pasauly nė vieno tikro vyro ir nė vienos tikros moters». Vis dėlto tarp jų pastebim nemaža skirtingumo.

Nuo pat mažens jau ima skirtis mergaitės nuo berniukų tiek savo fizine, tiek dvasine raida. Jos greičiau išauga ir subręsta negu berniukai. Bet kadangi žmogaus išsirutuliojimas eina nemažais svyravimais, todėl per tą laiką mergaitės berniukus tai pralenkia, tai vėl nuo jų atsilieka.

Kūdikystės pradžioj mergaitės palieka savo vienmečius berniukus, bet 7 metų gale, kai jų raida kiek apsistoja, berniukai jas paveja ir apie 10 metus žymiai jas palieka. Tačiau nuo tada jų raida sustoja, o mergaičių pagreitėja, ir apie 12 m. jos vėl paveja, apie 14—15 m. žymiai juos pralenkia, kol berniukai apie 18 m. vėl jas paveja ir galutinai pralenkia, nes nuo tų

metų mergaitės beveik visiškai pabaigia savo raidos perijodą, o tuo tarpu kai vyrai nė apie 25-tus m. dar visai nesubręsta. Čia turima galvoj psicihinė raida, nes žmogaus kūnas greičiau subręsta negu dvasia.

Taigi vyrų brendimas trunka gerokai ilgiau negu mergaičių, todėl nenuostabu, kad jųjų dvasia stipriau subręsta, negu moterų. Tačiau iš to nereiktų daryt išvados, kad moteris proto atžvilgiu toli nuo vyrų atsilieka. Skirtumas čia toks, kad jos mažiau pajėgia abstrakčiai (atitrauktai) galvot, o praktiškos gyvenimo išminties jos daug turi. Mergaičių psichika jautresnė negu vyrų ir ji lyg glaudžiau susijus su jų emocijomis ir kūnu, todėl tai, ką nešioja mergaitė savo mintyse, lengvai pasireiškia jos veide. Todėl ir mergaitės veido grožis labai daug pareina nuo to, kokias mintis ji nešioja savo širdy.

Brendimo arba persilaužimo metus, kaip ir visą savo raidą, mergaitės anksčiau praleidžia negu berniukai. Be to, tas perijodas berniukų psichikoj ryškiau pasirodo nekaip mergaičių.

Berniukų psichika nuo šių metų žymiai pakitėja ir kai kuria prasme praturtėja. Ligi šiolei jie mažai tekreipė dėmesio į savo vidaus pasaulį, į savo dvasią, taip pat mažai tesirūpino savo garbe. Nuo šio gi laiko smarkiai susirūpina savo geru vardu, ypač mergaičių akyse, stengias ką nors nepaprasto, didelio padaryt, pasirodyt riteris, tiesiog karžygys mergaičių akyse. Šiuo metu berniukai ypač susirūpina savo būdu, valios lavinimu ir kitais gražiais užsimojimais.

Mergaitės pasirodo daugiau pasyvesnės, susirūpinusios patikt kitiems, būt jiems geros. Didžiausias malonumas mergaitei, kai ji mato, jog ja interesuojasi daug berniukų ir ji gali pasirinkt vieną iš jų, kuris jai labiausiai patinka. Ir mergaitėse šiuo metu pastebimas susirūpinimas savo charakteriu ir valios lavinimu.

Pirmoji meilė yra daugiau žinoma berniukų gyvenime negu mergaičių. Mat, jie ligi šiolei panašios meilės nė nesuprato, tuo tarpu mergaitės jau anksčiau parodo tendencijos mylėt. Brendimo metais ta meilė įgauna kiek kitokio atspalvio, daros labiau suprantama negu anksčiau. Berniukų gyvenime ligi brendimo metų to nepastebima, todėl, kai pajunta berniukas savo širdy tokį jausmą, jis daugiau juo susidomi ir įsimyli mergaitę, kuri jam pirma proga pasitaiko ir pasirodo verta jo meilės. Kritiškumo maža čia terasime. Mergina šiuo tuo patiko, šiek tiek moteriška — ir gana, amžiaus, luomo ar ko panašaus čia nepaisoma.

Mūsų veikimas

Susirgo „Ateities" redaktorius. Suredagavęs šį „Ateities" n-rį, redaktorius p. A. Vaičiulaitis, palikęs darbą baigti pavaduotojams, gydytojų patariamas, atsigulė Kauno ligoninėj, kur jam prieš keletą dienų Dr. Kuzma padarė operaciją. Ligonis jaučiasi gerai ir laukiama, kad per pora savaičių visai pasveiks. Darbo draugai reiškia ligoniui nuoširdžios užuojautos.

Dr. Kazys Pakštas, Vyriausias Ateitininkų Tarybos narys, prieš Kalėdų atostogas pakeltas iš universiteto docento į extra ordinarinį profesorių. Prof. K. Pakštas neseniai parašė ir išleido didelės vertės knygą „Pabaltės respublikų politinė geografija".

Baigė Universitetą ateitininkai Stasys Barzdukas, kurs dabar yra mokytojas Prienų gimnazijoj, ir Juozas Goberis.

C. V. mergaičių reikalų vedėja E. Sabalytė prieš Kalėdas lankėsi Panevėžy, Kupišky ir Rokišky.

Uždraudė veikti Vilkijos ateitininkų kuopai. Praėjusių metų gruodžio m. 8 d. Vilkijos vid. mokyklos ateitininkų kuopa iškilmingai pašventino savo vėliava vietos bažnyčioje; šventinimo apeigas atliko kun. kap. A. Syrus. Visi nariai išklausė Šv. Mišių ir priėmė Šv. Komuniją. Šventinimas praėjo labai įspūdingai, bet štai už keletos dienų mokyklos direktorius visose klasėse pareiškė uždraudžiąs ateitininkams veikti. Tuo būdu kuopa liko uždaryta ir kaip išsispręs kuopos gyvavimo klausimas — nežinia.

Katalikiškos spaudos platinimas visose kuopose pravestas dideliu stropumu ir atsidėjimu. Visur pastebėtas didelis S-gos narių susirūpinimas šiuo svarbiu reikalu.

Revizijos Komisijos pirmininkas Br. Dundulis aplankė ir revizavo Plungės ateitininkų kuopą. Kuopa sėkmingai žengia pirmyn ir gerai tvarkosi.

Jie jau pradėjo naujesnį gyvenimą... Kalėdų atostogų metu sukūrė šeimos židinius šie ateitininkai: ats. kapit. A. Pabedinskas ir Br. Lukoševičiūtė, mokyt. P. Balčiūnas ir P. Šimavičiūtė, stud. M. Babilius ir Br. Kenstavičiūtė, majoras P. Babickas ir mokyt. A. Kolesinskaitė (buv. Moksl. At-kų C. V. narys) ir J. Dobrovolskis (buv. C. V. narys) ir Ald. Staliorai-tytė (buv. C. V. mergaičių reik. vedėja). Linkime didžios laimės ir gražaus džiaugsmingo gyvenimo.

Šventė ir kursai. Kauno ateitininkai gruodžio 15 d. šventė savo metinę tradicinę šventę. Rytą, 10 val. moksleivių bažnyčioje visi nariai išklausė pamaldų ir priėmė Šv. Komuniją. Gražų ir turiningą pamokslą pasakė kun. Sruoginis.

12 val. T. Jėzuitų salėje, dalyvaujant apie 200 narių ir keliolikai svečių, jauki, broliška agapė. Čia kalbėjo, sveikino kun. Sruoginis, C. V. pirm. J. Laučka, studentai Ad. Domaševičius, A. Šerkšnas, V. Keturakis ir kit.

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba 1929—30 m.m.
Sėdi pirmoje eilėje iš kairės: 1. E. Sabalytė, mergaičių reikalų vedėja, 2. kun. prof. Dr. Pr. Venckus, dvasios vadovas, 3. Juozas Laučka, C. V. pirmininkas, 4. E. Urbonaitė, abstinentų reik. ved.; stovi iš kairės: 5. B. Bučinskas, sporto reik. ved., 6. Ad. Domaševičius, C. V. vice-pirmin. ir vyrų reik. ved., 7. A. Masionis, eucharist. reik. ved., 8. L. Dapkūnaitė, meno-mokslo reik. ved., 9 K. Mockus, visuomen. reik. ved., 10. A. Šerkšnas, jaunesniųjų at-kų reik. ved., 11. J. Gratkauskas, sekretorius ir 12. A. Kazlauskas, iždininkas.

Tuoj šventę užbaigus, 16 val. „Saulės“ rūmuose buvo surengti katalikiškosios spaudos (akcijos) kursai. Paskaitas laikė prof. J. Eretas ir p. J. Keliuotis.

Rokiškio abstinentai tarp lapkr. 1 ir gruodžio 15 d. padarė du susirinkimu. Abiejuose buvo skaityti referatai: „Priešalkolinis judėjimas Pabaltijo valstybėse“ ir „Alkolis psichikos darže“. Sekcija išplatino 50 egz. „Laimės“ kalendoriaus ir kit. literatūros.

Marijampolės at-kams V. R. J. gimnazijoj paskaitą laikė kun. Švelnys „Kelionė po Vakarų Europą“.

Mergaitėms at-kėms mokytojų seminarijoj p-lė mok. M. Krasauskaitė kalbėjo apie draugiškumą.

Lapkr. 30 d. mok. sem. kuopos vakare suvaidinta Vaičiūno 4 veiksmų komedija „Patriotai“.

Visuotiniam kuopos sus-me paskaitą skaitė kun. P. Dambrauskas apie savęs auklėjimąsi. Meno daly rašinėlis ir melodeklamacija (su kaukėmis).

Marijonų vienuolyno moksleivių kuopa yra pasiskirsčiusi į du ratelius. Pirmasis ratelis padarė 7 sus-kimus, o antrasis— 6. Visuotinių sus-mų sušaukti 2. Paskaitų saityta 4—trys ratelių ir 1 visuotiniame sus-me. Kuopos knygyne yra 1.500 knygų. Narių 17. Naujas kuopos pirm. Antanas Ylius, J. Rakickas — vice-pirm. ir L. Gritis — sekr.

Marijonų gimn. kuopa savo visuotiniam sus-me gruodžio 20 d. išsirinko naują kuopos valdybą ir rev. kom. Į valdybą įeina: V. Bučinskas — pirmin., A. Kardauskas — vice-pirm. ir vyr. bern. kuopelės pirm., J. Levickas — sekr. ir spaudos plat., Kabelka — jaun. kuopelės pirm. ir kuopos iždin. ir J. Rinkevičius — jaunesn. kuopelės sekr.

Revizijos kom. — J. Juknevičius — pirm. ir St. Kazlauskas, V. Karalevičius — nariai.

Šeduvos kuopa yra padariusi du visuotinius susirinkimus. Atskiri rateliai sus-mus šaukia gan dažnai. Kuopoj veikia eucharistininkų, abstinentų ir meno sekcija. Narių turi apie pusę šimto.

Švėkšnoj per spalių ir lapkričio mėn. padaryti du visuotiniai kuopos sus-mai su paskaitomis ir kt. Kuopa išleido du numeriu „Saulės Spinduliai“. Kuopoj veikia eucharistininkai.

Linkuvos kuopos eucharistininkų sekcijos susirinkime paskaitą apie kelionę į Romą laikė kun. kap. A. Grigaliūnas. Laisvoj tribūnoj apie Eucharistiją ir jaunatvę kalbėjo P. Rimkūnas ir Alf. Misevičius, specialiai tam pritaikytus eilėraščius deklamavo J. Jarašiūnas, P. Valatka ir V. Radvilas. Be to, Dvasios vadas kalbėjo apie dabartinio Popiežiaus Pijaus XI kasdieninį gyvenimą.

Abstinentų sekcijos sus-me V. Motekaitis kalbėjo apie alkolio žalingumą protiniam gyvenime. Laisvoj tribūnoj kalbėjo J. Vilimas; deklamavo J. Jarašiūnas, O Ratkutė ir P. Valatka. Stud. A. Čeilytkaitė davė keletą praktiškų patarimų.

Mergaičių kuopelės sus-me stud. A. Čeilykaitė skaitė paskaitą: „Kuklumas ir aktyvumas“.

Visuotiniam kuopos sus-me paskaitą tema „Indiferentizmas“ laikė S. Misevičius.

Mok. T. Šidiškis ir P. Drabišius kalbėjo apie žuvusius tragingai Sibire prieš 10 metų Lietuvos karius.

Telšių ateitininkai susirinkimus daro beveik periodiškai — kas trečia savaitė. Paskutiniame prieš Kalėdas sus-me kun. kap. Aperavičius nupasakojo Jubiliato Popiežiaus Pijaus XI biografiją. Apie spaudos platinimą kalbėjo stud. J. Maniukas ir H. Idzelevičius (Centro Rev. kom. narys). Per J. E. Nuncijų Bartolonį nusiųstas Popiežiui pasveikinimas.

At-kams daug padeda dirbti kun. Aperavičius.

Šakių at-kų kuopoje darbas jau pradėtas ir sėkmingai varomas. Sušauktas vienas visuotinis susirinkimas, kuriame tarp kita ko buvo smarkus referatas ir kalba.

Be literatų ir visuomenininkų sekcijų, sušaukusių jau net po kelis sus-mus, steigiama dar mokslo sekcija.

Kuopa su didžiausia energija ir darbu rengiasi savo kuopos 10 met. gyvavimo šventei, kuri įvyks 1930 met. vasario mėn. 23 d. Šventės metu bus pašventinta ir kuopos vėliava.

Šakių jaunesniųjų at-kų kuopa nors savo skaičiumi ir nepasižymi (apie 24 nariai), bet veiklumas vis dėlto nemažas. Pereitą pusmetį sušaukti keturi visuotiniai susirinkimai ir po penkis bernaičių ir mergaičių kuopelių sus-mus. Kuopai vadovauja St. Sutkaitis.

Krekenavos jaunesniųjų draugų kuopa pirmuose dviejuose savo susirinkimuose išklausė paskaitą „Ateitininkų kilmė“, pasigerėjo keleta skambių dainelių, paklausė sekamų pasakų, deklamuojamų eilėraščių ir t. t. Kuopoj narių — puskapis.

Veikti padeda kun. kap. Švagždys.

Kas yra „Naras“ tur būt ne visiems yra žinoma. — Tai Biržų kuopos sporto klūbas, turįs 60 narių. Ligšiol aiškinosi klausimus daugiau teoretiškai, bet pašalus žada pradėti tikrai sportuoti. Susirinkimuose turėjo dvi paskaitas: „Apskritai apie sportą“ ir „Švara ir mokykla“. Sekcijos pirmininkas B. Budriūnas.

Antalieptės Merg. Ūkio mok. kuopa per spalių ir lapkr. mėn. padarė 3 sus-mus, kur be rimtos dalies būdavo ir linksmoji. Perskaitytas 1 rašinėlis, padeklamuota skambiu kvartetu, porą kartų duetų, paskambinta citra ir kt.

Kuopos globėja p-lė mok. L. Vilniškaitė.

Šakių kuopos sporto klūbas „Aras“ pereitą pusmetį neabejotinai veikė. Buvo sušaukti 5 vis. susirinkimai, kuriuose buvo laikytos paskaitos: „Sportas ir jo reikšmė gyvenime“, „Žiemos sportas“ ir „Sportininkas ir fizinis išsilavinimas“. Dažnai savaitėje net kelis kartus daromi sportiniai užsiėmimai. Klūbui vadovauja energingas pirm. Pr. Kriaučiūnas ir sporto instruktorius p. mok. Liulevičius.

Pasvalio kuopa turinti per 50 narių, per pirmąjį pusmetį padarė 5 sus-mus. Juose be linksmosios dalies ir kt. laikytos šitokios paskaitos: „Šių dienų katalikų moksleivių uždaviniai“, „At-kų moksleivių svarbiausieji uždaviniai“, „Kristus — Karalius“ „Charakterio ugdymas“, „Katalikiškosios pasaulėžiūros triumfas“ ir „Mokykla ir gyvenimas“. Be to, skaityti referatai: „Alkolio kenksmingumas“, „Pareiga ir teisingumas“. „Jėzus Kristus yra gailestingas ir visų mylimas“ ir „Jaunystė“.

Rengiasi minėti savo 10 metų veikimo sukaktuves š. m. gegužės mėn. Jurbarko kuopa.

Laimingo gyvenimo Kauno „Pavasario“ aukšt. komerc. mok. kuopa linki savo narei Br. Kenstavičiūtei, sudariusiai šeimyninį gyvenimą su stud. M. Babilium.

Telšių ateitininkės mergaitės per praėjusį pusmetį daug ką nuveikė. Didžiausias toks viešas darbas — metinės šventės suruošimas, kuri įvyko gruodžio 8 d..

Šventės programa buvo tokia: iš vakaro išpažintis, rytą Šv. Mišios, komunija, pamokslas. Paskui 3 val. p. p. mokytojų seminarijos bute iškilmingas susirinkimas. Į garbės prezidiumą pakviesti: prel. Borisevičius, studentė Svilaitė ir stud. Idzelevičius. Susirinkime be narių buvo nemažai ir svečių. Po susirinkimo 6 val. vakare buvo vakarienė, į kurią atsilankė J E. Telšių vyskupas ir pasakė turiningą, ilgą prakalbą ir suteikė visiems dalyviams palaiminimą. Vakarienės metu deklamuota eilės, smuiku griežiant šoko mažutės mergaitės baletą, be to, buvo ir gyvasis paveikslas. Apie 10 val. tikrai draugiškai visi atsisveikino ir pakelta nuotaika skirstėsi į namus.

Šita šventė telšiškiams gerokas žingsnis į didesnius laimėjimus.

Telšietės labai dėkingos savo dvasios vadui kun. Aperavičiui. Jis padeda ateitininkėms įvairiais patarimais ir sušelpia materiališkai. Šventės reikalams paaukojo 50 litų.

Kauno „Saulės“ gimnazijos ateitininkių kuopos veikimas žymiai pagerėjo. Ypatingai sujudo mažesniųjų klasių moksleivės rašytis į ateitininkių kuopą.

Gruodžio 8-tą dieną įvyko bendras mergaičių ateitininkių sus-kimas, kuriame p-lė A. Mažylytė, „N. V.“ redaktorė, laikė įdomią paskaitą: „Mergaitės grožis“. Paskaitos klausė ir seminaristės, kurios, kaip visada, veikia gerai. Gimnazistės nutarė greitu laiku suruošti metinę šventę.

Marijampolės eucharistininkų sekcija labai aktyviai dirba apaštalavimo darbą moksleivių ir visuomenės tarpe. Neturtingų šeimų ir ligonių lankymo rateliai 2—3 kart savaitėje lanko beturčius, našlaičius, ligonius, remdami juos morališkai ir materiališkai. Kalėdų švenčių metu sekcija suruošė miesto biednuomenės vaikams eglutę su gražia programa. Prie sekcijos vyresniųjų pastangomis sukurtas ir jų globojamas veikia jaunesniųjų euch-kų būrelis, turįs apie 50 narių.

Viso sekcijoj yra 150 narių: 80 bern. ir 70 merg. Sekcijos pirm. A. Paplauskas, globėjas — kun. Vl. Mažonas.

Rygos ateitininkai, pasivadinę Vytauto Didžiojo kuopa, š. m. sausio 5 d. šventė savo kuopos 5 metų gyvavimo sukaktuves. Rytą buvo pamaldos. Vakare 6 val. pilna gimnazijos salė prisirinko moksleivių, jų tėvų, studentų ir šiaip svečių. Buvo ir iš Kauno 12 žmonių. Susirinkimą atidaro kuopos pirmininkas J. Gaižauskas. Į prezidiumą išrenkami: garbės —prof. Dovydaitis , p. A. Raulinaitis, (buv. C. V. pirm.) ir stud. J. Laučka; vykdomąjį: p-lė F. Velavičiūtė, J. Gaižauskas ir J. Bakanas.

Kuopos istoriją skaito kuopos veteranas p-lė St. Pletkytė. Kuopa iš pradžių teturėjo 5 narius, o dabar jau daugiau kaip 50 ir vis auga.

Linkėjimus ir sveikinimus reiškia prof. Dovydaitis — At-kų Fed. vardu, p. Br. Dailidė, Lietuvos ministeris Latvijai, A. Domaševičius — L. U. stud. At-kų S-gos, J. Laučka — Moksl. At-kų S-gos, gimnaz. direktorius Juodvalkis, kai kurios kuopos ir kt. — viso 23 sveikinimai.

Prof. Dovydaitis skaitė paskaitą.

Po to buvo meno dalis, kurią atliko patys nariai.

Iš moksl. ateitininkų C. Valdybos dalyvavo pirm. J. Laučka, vice-pirm. A. Domaševičius, jaun. at-kų reikalų ved. A. Šerkšnas ir ižd. A. Kazlauskas.

Kražių ateitininkai savo kuopos patarėjui P. Balčiūnui ir P. Šimavičiūtei, sukūrusiems šeimos židinį, linki viso geriausio naujam gyvenimo kelyj.

Marijampolės V. R. J .gimn. ateitininkai idėjos draugėms O. Turinaitei, dėl jos mylimos mamytės, ir P. Pečkaitytei, dėl tėvelio mirties, reiškia užuojautą.

Vyrų kuopelių veikimas.

Įsisteigė dar viena vyrų kuopelė. Seinų ateitininkų kuopos valdyba nutarė įsteigti vyrų kuopelę; steigiamajam susirinkime išrinkta kuopelės valdyba — pirmininkas L. Zdančius, vice-pirm. Br. Lukšaitis, sekretorius Al. Goberis.

Švėkšnos kuopelė galutinai susitvarkiusi. Išrinkta valdyba iš Nevardausko Stasio pirm., Rimkaus Albino sekret. ir Ūselio Zenono vice-pirm.

Kėdainių kuopelė per lapkričio ir gruodžio mėn. sušaukė du visuotinius sus-kimus, kuriuose skaitytos paskaitos: „Mokykimės kalbų“ ir „Kultūros problema“. Nors ir susirinkimų skaičius apribotas, tačiau jie pasiryžę dirbti ir štai dabar jau nori surengti mandagumo kursus.

Panevėžio Mokytojų Seminarijos kuopelės valdyba praneša: „Stengiamės įsąmoninti narius ideologijoje, rengiame paskaitas iš įvairių mokslo, gražiosios literatūros sričių ir ypačiai stengiamės pažinti Lietuvos gyvenimą, meną, kūrybą“.

Kražių kuopelės valdybos sudėtis tokia: pirmininkas A. Jucius, vice-pirm. K. Razminas ir sekr. J. Valantiejus. Visuotiniuose kuopelės susirinkimuose skaitytos paskaitos: „Koks turi būti vyras ateitininkas“ ir „Harmoningas auklėjimas“.

Naujai išrinktoji Vilkaviškio kuopelės valdyba labiausiai susirūpinus narių sudrausminimu ir susirinkimų turinio ir įdomumo atžvilgiais sutvarkymu.

Šakių kuopelė sušaukė 3 visuotinius susirinkimus. Dabar valdyba rengiasi prie pavyzdingo veikimo mėnesio.

Alytaus vyrų kuopelė turi 50 narių, kurie yra pasiskirstę į 4 būrelius. Jau sušaukti 2 visuotiniai susirinkimai, skaityta paskaita apie vyro idealą.

Zarasų kuopelės valdyba išsidirbo gerą veikimo planą, pabrėždama, kad visi kuopelės vyrai uoliai ugdytų teoretinį ir praktinį religinį pažangumą. Be paskaitų ir referatų nagrinėjami garsių pasaulio vyrų — nepalenkiamos valios, didžios asmenybės bei mokslo milžinų charakteriai. Nariai įdomaujasi retorikos menu, visi skaito „Ateitį“, kai kurie ir „Židinį“.

Panevėžio II v. gimnazijos kuopelės valdybą sudaro Bern. Jagminas — pirm., P. Stašys—sekretorius. Kuopelės veikimo plane pabrėžta: „Paskaitas turi rengti patys nariai, tik į iškilmingus susirinkimus, kursus bei sukaktuves kviesti prelegentais vyresniuosius“.

Toks pat savarankiškumas juntamas ir kitų kuopelių veikime.

Jurbarko kuopelėje yra 20 narių, visi kuopelės nariai yra eucharistininkai, be to, aktyviai dalyvauja visuomenininkų ir abstinentų sekcijose. Visi nariai skaito „Ateitį“, 5 nariai prenumeruojasi ir „Židinį“.

Prieniškiai vyrai rengia susirinkimus kas antrą savaitę, lavinasi retorikoj, dienotvarkes įvairina savo pačių kūryba ir poezija. Visi skaito „Ateitį“.

Biržų kuopelės valdyba praneša C. V. vyrų reikalų vedėjui: „Raginame narius, kad jie ugdytų savarankiškumą, drąsą, veiklumą, patys rengdami paskaitas, referatus, išnaudodami per susirinkimus laisvąjį žodį (laisva tribūna) — trumpos 5 min. kalbos įdomiais klausimais, deklamuodami arba skaitydami savo kūrybą. Rūpinamės, kad narių pasaulėžiūra būtų tvirta, aiški . . .“

Marijampolės gimnazijos kuopelė jau iki lapkričio mėn. pereitų metų sušaukė 4 valdybos ir 2 tarybos posėdžius, kuriuose nusistatė savo veikimo deklaraciją, kurioje tarp kitko pabrėžta: a) nusistatyti tvirtą kritišką pasaulėžiūrą, b) palaikyti Sąjungos gerovę, laiku tvarkant finansinius reikalus ir ginant ją nuo priekaištų žodžių ir spaudoje.

Apžvalga

Ūkininkų luomas. Vyskupas Dz. Buchbergeris, kalbėdamas į Bavarijos ūkininkų kongreso dalyvius, labai gražiai atsiliepė apie ūkininkų luomo kilnumą ir vargus. Vyskupas prisipažįsta, kad ir jis kilęs iš ūkininkų ir labai gerai pažįstąs jų gyvenimą. Tarp kitko vyskupas pareiškė: „Ūkininkas turi dirbti ištisus metus ir visas dienas. Jo darbas sunkus. Jam nėra aštuonių valandų darbo laiko; turi dirbti per dieną net ir dešimtis valandų. Be to, ūkininkai nelaisvi nuo darbo ir šventadieniais, kai kiti nieko nedirba ir ilsisi. Ūkininkui ir šventadieniais tenka atlikti darbų. Dirba sunkiai, gyvena paprastai ir taupiai. O ko-

kie vaisiai? Iš savo darbo tegali prasimaitinti su savo šeimynėle ir gyvuliais! Jo uždarbis mažas, jam nėra jokių rabatų ir tarifų palengvinimų. Jis turi tiek imti, kiek jam duoda už jo sunkų darbą. Bet ūkininkai yra vis dėlto ir laimingi. Ūkininkai visumet turi darbo, kurio dabar ieško milijonai... Ūkininkas turi savo šventą nuosavybę: žemės sklypelį, namuką, gyvulius. Visa tai jo, ir tik blogiausios valios žmonės gali ar kesinasi iš ūkininko atimti. Ūkininkai yra gražiausieji katalikų tikėjimo žiedai. Jie labai myti savo tikėjimą, tvirtai jo laikosi ir jį neapsakomai gerbia. Ūkininkas — visiškai atsidavęs Dievo valiai. Ūkininkų šeimos didelės. Darbštūs tėvai nesibijo daug vaikų, kuriuos visus savo darbu, triūsu ir prakaitu išgali katalikiškai išauklėti ir jiems dar turto palikti. To kartais mūsų laikais nebeišgali nė didžturčiai. Jie bijosi vaikų! Man labai gaila, kad nemaža ūkininkų palieka savo tėviškę ir leidžiasi į tolimus kraštus, miestus, kur jų laukia kartais dar kietesnis vargas, tėviškės ir turto praradimas, ir dingsta tas džiaugsmas ir saldi laimė, kurią pajunta ūkininkas po sunkių savo darbų".

Prancūzijos ministeriai katalikai. Kaip „La Vie catholique" praneša, kad tuojau po Tardieu'o valdžios deklaracijos garsus katalikų priešas seimo atstovas Trossard'as Paryžiuj pasakė labai neapykantos pilną kalbą prieš katalikus. Trossard'as labai niršo, kad prancūzų vyriausybė priėmė daug ministerių, kurie viešai išpažįsta katalikų tikėjimą, k.a.: Pernot, Champêtier, de Ribes, Serot, Marcel Hérault ir Oberkirch. Jie visi, girdi, nori panaikinti išleistus „respublikoniškiausius" įstatymus 1901 ir 1904 m. Jie nori, girdi, išgriauti visą respubliką. Savo laikrašty Trossard'as pavadino Tardieu'o kabinetą „didžiausiuoju šio šimtmečio juoku ir šposu". Nesigailėta katalikams šmeižti net ir nešvarių išsireiškimų. Šis įtužusio liberalo—socialisto balsas ir iškoneveikimas nekaltų žmonių dar labiau pakėlė katalikų vardą . „La Vie catholique" sako: „Mes gerai prisimenam tuos laikus, kai mūsų šalį valdė vien mūsų priešai ir kai valdėm visi kartu. Gerovė ir laimė buvo visumet, kai kartu valdėm. Ponas Trossard tegul tik pasižiūri, ką gi blogo padarė pagarsėję katalikai, k. a.: Seipel Austrijoj, Nolens Olandijoj, Carton de Viart Belgijoj, Shmith Amerikoj, Marks Vokietijoj. Jie užėmė atsakingiausias vietas. Dėl ko Brauns buvo ministeriu net prie įvairiausių kabinetų. Faktas, kad žmonės po karo suprato visus socialistų nevykusius ir pragaištingus eksperimentus ir rinkosi sau valdžias, į kurias įeina ir katalikai. Mūsų laikais nė viena šalis, jei ji tikrai trokšta gerovės, neatmeta ir neniekina ministerio — katalikо, kuris tikrai gali atlikti tą sunkų uždėtą uždavinį". Iš tikrųjų visose šalyse atsiranda tokių, kurie norėtų katalikus visiškai išstumti iš gyvenimo. Pavartoja kartais net begėdiškų priemonių.

Rusijos išpardavimas. Rugsėjo mėn. „Osservatore Romano" labai plačiai rašo apie Maskvos komisarų „prekybą" įvairiais brangiais daiktais. 1928 m. bolševikai išpardavė labai daug paveikslų, atimtų ir sukonfiskuotų iš privačių asmenų. Paveikslai ir atimtos brangenybės buvo labai brangios ir turėjo didelės mokslo, meno ir istorijos vertės. Už tokius dalykus, žinoma, Maskvos komisarai turi daug pajamų, kurios eina agitacijos reikalams. 1929 m. sovietų valdžia paskyrė net atskirą komisarą, kuriam pavesta „išparduoti" visi Rusijos brangesni daiktai. Komisarijatas visoje šalyje padarė surašinėjimus visų brangesnių daiktų. Po surašinėjimo pasirodė, kad Rusijoj iš tikrųjų dar gana daug brangių daiktų „galima" bus parduoti. Ką gi padarys bolševikai, kai visi tie „išpardavimai" baigsis. Komunizmas paprastai elgiasi taip, kad, jei tuščias iždas, tai griebia už kišenių net vargingiausių darbininkų. „Journal des Debats" pažymi: „Komunizmas nieko negali sukurti: nieko negali žmonijai duoti ir didinti jos turto. Komunizmas tik tegyvuoja, kol yra gana daug turto, įsigyto visų generacijų kruvinu darbu ir tt iūsų per ilgus šimtmečius. Komunizmas apkrausto turtingųjų ir vargšų kišė-

nius ir išima paskutinį skatiką. Kas gi lieka komunistams daryti, kai jau visos kišenės tuščios! Tada jie, kaip jau pasirodė Rusijoj, eina prie numirėlių ir čia padaro plėšimą. Išvagia išplešia karstus, kryžius, rūbus ir visa kita. O kas reiks daryti, kai ir numirėliai bus visiškai nuogi ir apiplėšti? Tada jau aišku — nebeišvengiama mirtis pačiam komunizmui".

Kol pasaulis stovi, dar, tur būt, nebuvo atsitikimų, kad tauta parduotų savo brangenybes ir valdžia leistų varžytynėms tikrą reikalingą valstybės turtą.

Medikų laikraštis apie moterų madas. Vokiečių medikų žurnale „Deutsche Medizinische Wochenshrift" Dr. Ruber plačiai rašo apie moterų madas higienos atžvilgiu. Dr. Ruber viešai sako: „Kaip šiandien išeinama iš ribų spaudoj, iliustracijose, filmose, teatruose, kabaretuose, taip, gal net daugiau, ir moterų mados išėjo iš ribų. Į jas negalima taip sau pro pirštus žiūrėti, nes tai labai rimtas dalykas: pavojingas visuomenei moraliniu atžvilgiu ir labai kenksmingas pačių nešiotojų sveikatai. Pripratimas nuolat matyti nuogybes niekumet nepripratins prie to, bet visumet kels lytinius paerzinimus. O tas jau aiškiai prieš higienos reikalavimus. Šiam pavojui mes išstatėm visą mūsų jaunimą. Piktinasi mažyčiai. O koks pavojus bręstančio amžiaus jaunuoliams. Šis pavojus lydi visur: bažnyčioje ir teatruose, kelionėje, parkuose, butuose ir visur visur. Mes tikrai pareiškiam apgailestavimo dėl moterų madų mūsų laikais".

Lavonų deginimas. Belgijoj neseniai prasidėjo didelė polemika dėl lavonų deginimo. Socialistai ir liberalai reikalauja, kad ko greičiausiai būtų lavonai deginami. Girdi, tai esą labai „kultūriškai" ir rodoma daug „pagarbos" lavonui. Vienas katalikų laikraštis taip rašo: „Kas bebūtų, jei visi pradėtų deginti lavonus ir pelenus pasilaikytų urnose savo kambariuose. Tiesa, turėtų sentėvių pelenus! Dabar gi tiek didelė butų stoka, kad jokiu būdu net turtingesnieji negalėtų turėti atskiro kambario su urnomis sentėvių pelenų. Tos urnos būtų sudėtos kur nors virtuvėj ar miegamajam ant lentynų. Atsidurtų kartais ir net valgomajame kambary. O kokių atsitikimų gali būti! Tie pelenai, sudužus indui, gali patekti į gatvę, į ugnį, vandenį arba ant grindų. Kur gi čia pagarba? Viena Paryžiaus žurnalistė aplankė garsųjį Père-Lachaise krematorijumą. Norėjo viską gerai ištirti. Vienas darbininkas, arti stovis prie deginimo darbo, pasėmė saują sudeginto lavono pelenų ir davė žurnalistei, patardamas juos pavartoti prie kavos cukraus vietoj. Tas padarė žurnalistei taip gilaus ir atstumiamo įspūdžio(kad ko tik neapalpo. Šis sakrilegiškas ir begėdiškiausias darbas parodo, prie ko priveda tikybos neapkentimas ir tyčiojimasis iš Katalikų Bažnyčios šventų papročių.

Ką tikėjo Clemenceau? Visiems žinomas prancūzų valstybės vyras Clemenceau, kuris rudenį mirė, buvo labai priešingas katalikybei. Negalima tačiau manyti, kad Clemenceau visiškai į nieką ir netikėjo. Apie Clemenceau tikėjimą rašo „Croix'e" P. Dom Chautard, senas Clemenceau draugas. Savo raštuose aiškina, kad Clemenceau netikėjęs vien dėl to, kad jo sentėviai jau seniai nebetikėjo. Prie netikėjimo vedė ir per didelė puikybė. „Tigras" bijojo priimti ir išpažinti katalikybės, nes manė, kad tada jam būsią visokių suvaržymų mąstymo laisvėje ir nustosiąs autoriteto pas visus jo garbintojus. Išgirdęs kalbas apie tikėjimą, mėgdavo jų pasiklausyti. Dažnai užbaigdavo pašnekesį žodžiais: „Aš nenoriu tikėti!" Dievo sąvoką jis vis dėlto pripažino, kaip, gal būt, ir turinčią konkrečios egzistencijos. tik tas Dievas nieko bendro neturi nei su žmonėmis, nei su bendrais doros dėsniais. 1920 m. Clemenceau rašo P. Chautard'ui laišką ir pataria jam atsisakyti nuo religijos ir sekti jo pėdomis. P. Chautard'as atsakė, kad jis jokiu būdu nemesiąs katalikybės ir kasdien klausydamas Šv. mišių prižadėjo atsiminti ir Clemenceau. Į šį laišką Clemenceau atsakė labai mandagiai, nė kiek neužgaudamas tikybos ir net dėkojo vienuoliui, kad prižadėjo melstis už jį. 1903 m. Clemenceau ir P. Dom Chautard vedė smarkias diskusijas dėl vienuolių

Iš karto Clemenceau apie vienuolius kalbėjo labai blogai. P. Chautard ilgai aiškino jam apie vienuolių gyvenimą ir jų pasiaukavimą. Clemenceau po viso atsakė: „Aš dabar tikrai supratau vienuolio idealą. Aš nesu krikščionis, bet gerai suprantu, kad būti geru vienuoliu — tai didžiausia garbė“. Kitą kartą P. Chautard ilgai kalbėjosi apie prancūzų tautos ištvirkimą ir išsigimimą. P. Chautard paklausė: kas gali išgelbėti Prancūziją? Į tai Clemenceau aiškiai atsakė: vienintelė jėga ir galybė, kuri galėtų išgelbėti Prancūziją, yra Evangelija“. Tuo pat laiku Clemenceau skaitė Šv. Pranciškaus Asyžiečio gyvenimą ir pabrėžė, kad Šv. Pranciškaus idealai labai padėtų mūsų laikams. Gal reikšmingiausias Clemenceau posakis yra: „jeigu jūs krikščionys tikrai seksit įsakymu — mylėk savo artimą kaip pats save — tai jūs tik vieni geriausiai išspręsite socialinį sunkų klausimą“.

J. Vasiliauskas.

Grenlando eskimai apie europiečius. Prieš 150 metų eskimams buvo skelbiama krikščionybė. Žmones, gamtos apdovanotus tokiomis savybėmis, kaip artimo meilė, vaišingumas, duosnumas ir taikingumas, kaip sako pirmasis misijonierius Egedė, buvo stengtasi atvesti į krikščionybę. Bet grenlandiečiai matydami, kaip triukšmauja europiečių jūrininkai, kaip karininkai muša kareivius, sakydavo: „Jie vienas kito nelaiko žmogumi“. „Jie išjuokdavo kvailus europiečius, rašo Nansenas, dėl to, kad šie mokėjo puikiai sakyti pamokslus, bet blogai pirkliaudavo ir nieko nežinodavo apie svarbiausius gyvenimo dalykus“.

Žmogžudystė eskimų tarpe būdavo retas atsitikimas. Karas jiems buvo kažkas baisaus ir nesuprantamo. Viename laiške, rašytame misijonieriui Egedei, vienas grenlandietis stebisi, kad europiečiai kovoja iš godumo kuo daugiau gauti.

Juodosios rasės ateitis. Šių dienų pasaulį galima palyginti su antikinio pasaulio perėjimu į Vakarų Europos viduramžius. Senoji kultūra žlunga, kitokiais pavidalais keliasi nauja. Susidaro tam tikras kultūrų mišinys, rodąs šių dienų žemės veidą.

Taip lygiai ir Afrika šiandie yra pasidavusi naujam ekonominiam ir kultūriniam supratimui. Šių dienų Afrikos negrai, kurių ten yra daugiau kaip 100 milijonų, pradeda smarkiai emancipuotis. Jie, buvę tikri gamtos vaikai ir civilizuotų baltųjų žmonių grobio objektas, šiandie pradeda susiprasti ir sukilti prieš Vakarų Amerikos kultūrą. Šią emancipaciją nepaprastai pagreitino Didysis Karas. Jis paskatino susirūpinti dvasinėmis, ekonominėmis ir politinėmis problemomis. „Afrika afrikiečiams“ — štai šių dienų obalsis, tapęs realios reikšmės evangelija ateičiai. Afrikiečio gyvenimas paskutiniais dešimtmečiais parodė, kad jis turi gabumų sukilti. Jis nepaprastai greit moka pasisavinti idėjas ir pritaikinti jas sau. Didysis karas jam davė progos pažinti europiečių silpnumus. Ir dėl to jame pabudo noras būti sau žmogumi. Jis pasižymi stipriomis, sveikomis kūno jėgomis, tvirta atspara ligoms ir degeneracijos pavojams.

Tat kokia gali būti tos rasės ateitis? Aišku, kad nebloga. Kokią įtaką negras padarys kultūroj ir ekonomijoj, to, tiesa, dar nežinom. Tai pareis nuo to, kiek negras įstengs pakilti dvasiniu atžvilgiu civilizacijoje, kaip jis apsipras su ta naująja civilizacija ir ją apdirbs.

Šiandieną negrų būklė yra tokia, kad jie stengiasi išlyginti rasinius ir socialinius skirtumus. Vakarų Afrikoj rasime provincijų, kur policininkai, valdininkai, pirkliai, pramonininkai yra negrai. Tolimuose užkampiuose gimsta idėjos, kad reikalinga turėti savo valdžia. Tik pažiūrėkim į pietų Afriką, kur šalia 1,5 mil. baltųjų yra 7 mil. negrų. Socialiniai klausimai čia sujudino visą kraštą. Juodųjų darbininkų proletariatas pasiduoda Šiaurės Amerikos radikaliai rasės organizacijai. O negrų klausimas Amerikoj! Tai antras svarbiausias punktas juodosios rasės ateities problemoje. Juk čia nuo XVI a. pr. iki XIX vid. ėjo negrų prekyba. Niekas negalėjo jos sustabdyti, nes ji buvo geras uždarbis. Suprantamas likimas nelaimingųjų, išplėštų iš tėvynės ir padarytų gal dar didesniais vergais kaip senovėj.

Daugiausia negrai išsiplatino Indijoj. Šiandie Vak. Indijoj yra apie 10 mil. negrų ir maišytųjų su baltaisiais. Dominikoniškoji negrų respublika, Haiti, Jamaika ir daug kitų mažesnių salų yra apgyventa negrų. Brazilijoj yra apie 2½ mil., o Venecueloj beveik 3 mil. Vakarų Indijos salose negrų judėjimas nėra toks greitas ir pastebimas.

Užtat kas kita Jungt. Am. Valstybėse. Vergijos panaikinimas viskdėlto nesustabdė vergų prekybos nelaimės. Ji pasireiškė kitokiomis formomis ir diena iš dienos darosi didesnė. Greta 95 ml. baltųjų J. Am. Valst. yra per 10 mil. negrų (11,5% svetimos rasės). Įvežtas kaip prekė, negras šiandie darosi laisvu žmogumi, jis dirba, yra ekonomiškai nepriklausomas ir neišvengiamas. ieTsa, socialiniu atžvilgiu jam ne ką geriau kaip pirma. Jis ir dabar tebevadinamas „nigeriu, vargšu juoduku, žemu gyvuliu“. Bet vis dėlto toji negrų inteligentija yra kūrėju Afrikos emancipacijos idėjai. Aukštosiose mokyklose rasime dideles negrų mases, kurios lavinasi ir papildo vieningumo idėjomis negrų emancipaciją. Jų kongresai posėdžiauja, į Afriką siunčiami agitatoriai, kad kurstytų susipratimo idėją.

Suprantama, kad baltoji rasė, norėdama išsilaikyti, kaip galėdama spaus negrus, įsisprausdusius į jos kūną. Tačiau reikia stengtis suprasti negrų emancipacijos ir lygybės norą.

(Santrauka iš „Völkerkunde“ 4—6 sąs. 1929 m.)

Nusižudymai visuomeniniu ir religiniu atžvilgiu. Žiūrint į nusižudymą kaipo į masinį, ne į atskiro asmens dalyką, kyla klausimas: ar nusižudymas yra neišvengiamas palydovas žmonijos kultūroj ir civilizacijoj? Ar jis nesipriešina paties žmogaus sąžinei bei dekalogui? Šiaip ar taip, tai vis dėlto moderni mūsų kultūros problema, ir, šiaip ar taip, ji savo pagrinde yra religinė problema.

Kaip gi šio dalyko būta žiloj senovėj? Senovės Graikijoj nusižudymas nebuvo laikomas gėdingu dalyku. Vyrai šaltai išgerdavo nuodų taurę (atm. Demostena, Sokratą). Laisvą mirtį romėnai laikė kilnios sielos ženklu. Pav., nėra romėnų rašytojo, kurs peiktų Lukreciją, kad ji, nenorėdama netekti dorybių, kalaviju dūrė sau į krūtinę. Aristokratų nusižudymai (prapiaunant arterijas ir kraują išleidžiant į vandenį vanose) ypačiai pakilo senajai religijai smunkant ir nežmoniškas keliant puotas. Krikščionybė bažnytinėmis bausmėmis nusižudymus sustabdė. Renesanso laikais nusižudymas — nepaprastas dalykas. Švietimo gadynėj, atkritus įsitikinimui apie nusižudymo nuodėmingumą, nusižudymai padidėjo.

Katalikų Bažnyčia nuo pat pradžios į nusižudimą žiūrėjo kaip į sunkią nuodėmę. Nusižudėliai negaudavo vietos katalikų kapuose. Tas pats buvo ir protestantuose. Gi senesniais laikais su nusižudžiusių lavonais būdavo negarbingai pasielgiama. Juos pakasdavo ties kryžkele arba dėdavo į bosus ir mesdavo į upę.

Medicinos srity, prancūzų gydytojo Esquiral manymu, nusižudymas yra paprasta dvasios liga. Įdomu, kad išgelbėti nusižudėliai retai besižudo.

Kaip ir dėl ko daugiausia žudomasi? Psichiatrijos ir medicinos sritys rodo, kad daugiausia žudomasi tokiais įrankiais, kurie mažiausia skausmo galėtu padaryti (atm. prisigirdymą, pasikorimą etc.). Graikai ir romėnai turėjo net tam tikras vietas nusižudyti.

Iš nusižudančiųjų kalbų, paliktų laiškų aiškėja, kad daugiau žudomasi ne tiek iš materialinių, kiek iš etiškų sumetimų. Priežasčių įvairumas — labai didelis.

Kas liečia mokinius, reikia pasakyti, kad bausmės baimė, ambicijos įžeidimas vaidina gan didelę rolę. Ypačiai egzaminų neurastenija, atimanti pusę kūno svorio.

Palankią aplinką nusižudyti sudaro militarizmas, alkolizmas, seksualizmas, miestai ir ypač didmiesčiai. Paprastas žmogus gali manyti, kad daugiau žudomasi žiemą, kaip gražiąją vasarą. Bet, deja, statistika rodo, kad birželio mėnuo — nusižudymų mėnuo (kai kur ji konkuruoja gegužės m.).

Šiaip ar taip, nusižudymas — sąžinės dalykas. Religinė pažiūra tu-

ri didžiausią įtaką, kaip atskiro žmogaus, taip ir masiniame nusižudymų vaizde. Tą aiškiausiai rodo nusižudymo išsiplėtimas žydų tarpe. Seniau tai buvo ypačiai religinga, tvirta tauta, bet XIX šitmetis įnešė išsigimimo į ją. Su skepticizmu, materializmu pakilo ir nusižudymai.

Palyginimas nusižudėlių skaičiaus Prūsijoj, Bavarijoj, Würtemberge, Badene rodo, kad protestantų nusižudymų 2 kartu daugiau, negu katalikų.

Jeigu paimtume apskričius, tai irgi matytume tą pat. Mat, protestantų apskričiuose daugiau socializmo ir komunizmo.

Šis klausimas pareina ir nuo to, ar kraštas verčiasi žemės darbu ar pramone. Provincijoj, paprastai mažiau žudomasi, kaip mieste. Bet esti ir taip, kad protestantų srityse, kur verčiamasi žemės darbu, daugiau žudomasi, negu katalikų srityse, kur verčiamasi pramone.

Miestuose daugiau žudomasi dėl to, kad ten labiau sustabdyta religijos įtaka.

Kalbant apie nusižudymų manijos stabdymą, reikia pasakyti, kad svarbus dalykas — žadinti tikėjimas. Pasaulio atnaujinimas Kristuje arba jo šalinimasis nuo centrinės žmonijos laimės saulėj nusižudymų skaičių padidins arba sumažins, kaip šaltis ar šiluma nuleidžia arba pakelia gyvsidabrio stulpelį termometre.

Knygos

Jack London **Trijų Širdžių romanas.** Vertė Pranas Šileika 1 d. — 194 p., II d. — 200 p. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. Kaina po 2,50 lt.

Jack London (1876—1916) yra amerikietis. Tai vienas tų moderniškųjų rašytojų, kurio kūriniai ir gyvenimas sudaro nuolatinio susidomėjimo šaltinį mūsų dienų žmonėms. Jo raštai pirmiausia įdomūs savo turiniu — autorius atvaizduoja platų Amerikos gyvenimą visame jo įvairume nuo Naujorko milijonierių ligi klajoklių po snieguotą Alaską, Kanadą, nuo tipiško anglosakso ligi raudonodžio. J. Londono knygos skaitytoją pagauna savo įdomiomis fabulomis, daugeliu atveju — nuotykiais. Tik jo nuotykiai nėra nenatūralus — jie visai sutinka su žmogaus pajėgumu, energija. Čia nereikėtų paisyti tų kritikų, kurie išgirdę tik vieną „nuotykio“ vardą mano, kad tas romanas jau neturi meniškos vertės, kad nuotykių romanas yra kažkas „falšyva“. Bet tokio plauko kritikai užsimiršta, kad ir „Don Kichotas“ yra nuotykių ir didelio meniškumo kūrinys. Mūsų laikams be abejo patinka šio amerikiečio kūriniuose atsispindįs pasitikėjimas žmogumi, gyvenimu. O Jack London turi talento suimti gyvenimą į rėmus — viename kūriny susintetinti daugelį to gyvenimo apraiškų. Dėl to savo platume, šiandieninio pasaulio pažinime kai keno jis net šių laikų Balzaku vadinamas. Ne vieną, gal būt, rašytojas patraukia savo humaniškumu ir padorumu. Jis pats yra kartą išsitaręs: „Nėsu parašęs nė vienos eilutės, kurios gėdyčiausi duoti savo dukterims pasiskaityti, ir niekad tokių dalykų neparašysiu!“

Ir Jacko Londono gyvenimas įdomus, kaip koks romanas. Jis, nors mokytis gavo tik pradžios mokykloj, — šiandie pasaulinė garsenybė. Jo būties kelyje pasitaiko ir klajoklio gyvenimo, ir visokių nuotykių, ir rimto kūrėjo darbo.

„Trijų širdžių romanas“ nėra pirmiena iš Londono kūrinių lietuvių kalba. Seniau jau buvo išleista smulkesnių apsakymėlių, kaip „Pasakos galas“, „Saulės sūnus“ ir k. Be to, dabar yra dar verčiamas didelis jo kūrinys „Martynas Idenas“. Šis dviejų dalių romanas („Trys širdys“) yra stambiausias Londono pasirodymas lietuviškajai publikai, kuri jį turėtų su pasitenkinimu priimti tiek dėl įdomaus siužeto, tiek ir dėl kai kurių stilistinių ypatybių, kurios romaną daro meniška ir originališką.

Siužetas? — Keliais žodžiais vargiai jį benusakysi: čia tiek daug veiksmo, tiek vaizdų, netikėtų, nuolat kintančių, kad knygą skaitai jausdamasis lyg prieš ekraną kine. Bet vis dėlto galima pasakyti, kad archimilijonierius, naftos karalius Frankas Morganas, „puikiausias ir vaizdžiausias pinigų galios ir jaunystės pasiryžimo atstovas“ (I d. 21 p.) leidžiasi ieškoti savo senelio turtų. Vienoj saloj jis randa tolimą giminaitį, Henrį Morganą, „Keturiasdešimt penktos kartos pusbrolį“ (I d. 51 p.), autoriaus žodžiais tariant, taip pat minėtų turtų ieškotoją. Tuo tarpu, kai Frankas išvyksta, Naujorke spendžia spąstus, kad jį subankrūtytų. O Frankas sau bastosi ir sutinka mergaitę Leončiją, kuri yra jo „keturiasdešimt penktos kartos pusbrolio“ sužieduotinė. Leončija įsimyli Franką, nors myli ir Henrį. Štai ir susiduria trys širdys... Tokia romano pradžia, kuri kelia visą eilę klausimų: kaip baigsis aukso ieškojimas, kas bus iš trijų širdžių susipynimo, kas išeis iš rengiamo Frankui bankroto?

Po daugelio vaizdų ir naujų motyvų skaitytojas į tuos klausimus patenkinamą atsakymą ras „Trijų širdžių romane“. *Aug. Raginis*

Židinys — 10 tomų. Penkeri žurnalo metai ir 10 tomų — skaičiai, daug kalbą apie patį žurnalą ir jo leidėjus. Kas tiek išgyveno, tai, matyt, arba buvo plačiai visuomenei reikalingas, arba savo gajumu sugebėjo įgyti josios simpatijų ir palankumo. „Židinys“ priklauso prie tokių „gyvenimo pašauktųjų“. Jei nežlugo per penkius metus — mūsų spaudos sąlygose tas galėjo pilnai įvykti — tai rodo, kad jis turėjo nemaža gyvybės ir paslankumo.

Tas gyvybės siūlas, kuris patikrino „Židiniui“ mūsų skaitančios visuomenės palankumą, — tai bendras jo pobūdis. Nepasiduodamas išimtinai vienai kuriai specialybei, „Židinys“ ieškojo, kas įdomu daugumui inteligentų. Ne kiekvienas straipsnis gali būt visiems įdomus (to nė joks žurnalas ar laikraštis niekuomet ir negali pasiekti), bet aplamai d a u g u m a s skaitančių „Židinyj“ ras sau patinkamą kertelę.

„Židinys“ svarbu k i e k v i e n a m prasilavinusiam skaitytojui — dėl to, kad jis į gyvenimą žvelgia, išeidamas ne iš šios dienos įkarščio, bet iš tolimesnių idėjinių perspektyvų. Tuo jis leidžia susidaryt kritiškai į gyvenimą pažiūrai. Mums, besimokančiai jaunuomenei, „Židinys“ ypatingai reikšmingas ta savo dalimi, kurioj rašoma apie katalikų pasaulėžiūros kovas ir laimėjimus įvairiuos moksluos, religijos ir mokslo santykius, mokslininkų religines pažiūras, katalikų kovas ir laimėjimus kitur ir t. t. Šitiems klausimas skirta visa eilė rimtų straipsnių patarnauja vispusiškai pasaulėžiūrai susidaryti. Be šio, „Židinys“ duoda lyg ir bendrą įvadą į faktišką mokslų padėtį. Tik čia jis neskelbia, kaip kad kiti daro, pasenusių teorijų, bet daugiausia duodamas naujus minties laimėjimus kitur ir pats prisideda prie naujų vertybių kūrimo. Studijos apie lietuvių literatūrą, Baltijos respublikų problemos, visuomeninio auklėjimo klausimai ir d. k. — vis tai n a u j i ž o d ž i a i. Jie daro „Židinį“ mokslišką ir tuo pat nesenstantį. Tačiau mokslišk umas jo neuždaro abstrakcijų karalijoj. Jis stengias spręsti konkrečius gyvenimo keliamus klausimus. Atsiliepdamas į svarbesnius momento reikalus, „Ž.“ kritikuoja neigiamas apraiškas, skatina ir ugdo teigiamas.

Prie straipsnių moksliškumo „Apžvalga“, „Akademiškasis gyvenimas“ ir „Iš žurnalų“ „Židiniui“ sudeda nemažą dozą gyvumo bei įvairumo. Šiuose skyriuose sutrauktos parodomos Lietuvos ir užsienio meno, moksl,o visuomeninio ir akademinio gyvenimo naujienos. Tai yra galėtumėm pasakyt. kultūrinio gyvenimo aktualijos. Skyriuje „Knygos ir žurnalai“ vertinama kiekviena svarbesnė, bent kiek didesnio dėmesio verta knyga.

Žurnalo vaizdas būtų nepilnas, jei nesuminėt dailiosios literatūros. Nelaimingai žlugus meno žurnalams, „Židinys“ yra gienintelis, kuris apsiėmė eiti ir jų pareigas. Aplink jį susispietė daugumas senesniųjų (Vaizgantas, M. Gustaitis. M. Vaitkus, L. Gira. Putinas, V. Krėvė, abi Lazdynų Pelėdos, J. Savickis ir kt.) ir jaunesniųjų (V. Romanas, J.

Paukštelis, S. Neris, S. Santvaras, K. Inčiūra ir kt.) rašytojų. Kiekvienam numeryj jie sudeda nemažą dailiosios kūrybos pluoštą.

Tai toks, bendrais bruožais, „Židinys“, kurio kraitis jau sudaro 10 storų tomų. Ateinančiais metais savo turiniu žada būti dar platesnis ir įvairesnis. Iš užsimojimų, kurie apibrėžti Redakcijos žodyj, pažymėtini: bus plačiai rašoma apie Vytautą Didįjį — čia numatyta visa serija žinomų mūsų istorikų straipsnių; bus vertinama šv. Augustino filosofija ir nušviečiamas jo gyvenimas; o prie paties žurnalo metiniai skaitytojai dar gaus palydovą — nemokamą priedą „Kalbos“ žurnalą. Mums šiuos užsimojimus reiktų visokeriopai paremti. „Židinys“, šalia „Ateities“, turėtų būti skaitomas, nagrinėjamas kiekvieno susipratusio moksleivio, ypatingai vyresniųjų klasių, nes iš čia galima pasisemti nemaža bendrojo išsilavinimo.

A. Žirgulys

Nur eine Knabenseele. 8⁰ (IV u. 114 S.). Freiburg im Breisgau 1930, Herder, 2 M.; in Leinwald 4 M.

Vieno vaiko sielos istorija yra užburtas ratas tarp neatvirumo vieno jaunuolio ir dvasininko pastangų ji išgelbėti. Mažasis grafas Jonas Dymkilnus, gyvenimą mažai pažįstąs jaunuolis, bet jo sielą jau pradeda slėgti paslaptingumas. Jis mano, kad tai yra gera, nes niekas negali pažvelgti į savo sielą, ją nepasmerkdamas. Ši neaiški blogybė jaunuolį taip pakeitė, kad tėvai, nieko nenujausdami apie vaiko vidujinę kovą, jo pradėjo nesuprasti. Tuo tarpu kai jis tik kentė, jie manė, kad sūnus jiems svetimas ir išdidus pasidaręs, net nenoris jų vaiku būti. Laimė, kad jis netrukus susiėjo su vienu dvasininku, kuriam Dievas buvo suteikęs galios kitų žmonių mintis kaip iš knygos skaityti. Pirmą kart šį žmogų susitikus jaunuolio širdyje kilo maištas; jis jaučia, kad šis dvasininkas gali jo paslaptis išjudinti. Jo skatinamas jis nutaria visus sunkumus nuo širdies nublokšti. Tačiau dar vilkina ir laukia patogesnės valandos. Ir taip lieka koks buvęs. Pagaliau vėl atvyksta pas jį tas pats dvasininkas. Nuoširdžiai, bet griežtai ir atvirai su juo kalbasi. Parodo vieninteli jam išsigelbėti kelią. „Prisiartina diena, kurioje jis dvasininkui turi prisipažinti, nes mirtis ištiesia ant jo rankas. Persilaužimo momentu jaunuolio siela visiškai bejėgė pasidaro. Čia vėl yra gailestingasis samarijietis, kuris dar vis nenustoja vilties jaunuolį išgelbėti“.

Knyga parašyta įdomiai. Jaunuolis čia ras patį save, savo mintis, paslaptingiausius savo sielos pergyvenimus. Sprendimas klausimų, kuriuos nelabai kas drįsta tiesioginiu būdu iškelti, yra laidas knygos įdomumo ir pasisekimo jaunuomenės tarpe.

J. S.

Atsiųsta paminėti

Giovani Papini. **Kristaus istorija.** Pirmoji dalis. Iš italų kalbos vertė d-ras P. Mačiulis. „Žinijos“ b-vės 20-sis leid. 1929 m. 232 psl. Kaina 6,50 lt.

Jonas Žmuidžinas. **Ryto Kraujas.** „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 58 psl.

Ernst Wichert. **Šaktarpis.** Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 132 psl. Kaina 2,50 lt.

Stasys Kuzminskas. **Lietuvos Banko emisijos politika.** „Dirvos“ b-vės leid. 1928 m. 216 psl. Kaina 9 lit.

Dirva. Dešimt sėjos barų. „Dirvos“ b-vės leidinys. 98 psl.

Myk. Linkovičius. **Žydrynių atspindžiuose.** Eilėraščiai. Kaunas, 1929 m. 32 psl. Kaina 1 lit.

Kirčiuota lietuvių literatūros chrestomatija aukštesniajai mokyklai. Sudarė Vikt. Kamantauskas. „Sakalo“ b-vės leid. 1929 m. XVI + 350 psl. Kaina 8 lt.

Ant. Venclova. **A. Vienuolio „Paskenduolė“.** 1929 m. 16 psl.

A. G. V-ka. **Namų židinys.** Vieno veiksmo komedija. „Aukuro“ knygyno leid. Šiauliai, 1929 m. 32 psl. Kaina 1 lt.

A. Vireliūnas. **Krašto mokslo vadovėlis.** „Sakalo“ b-vės leid. 1929 m. IV laida. 110 p. Kaina 2 lt. 50 ct.

J. Stoukus. **Aritmetikos uždavinynas.** I dalis. Autoriaus leid. 1929 m. 192 psl. Kaina 4 lit.

Juozas Kubilius. **Viltininko mintys.** Suredagavo doc. J. Tumas. „Jaunosios Lietuvos“ leid. Kaunas 1929 m. 344 psl.

Hardy Schilgen S. J. **Jauni Didvyriai.** Jauniems vyrams vadovas į aukštesnį, kilnesnį gyvenimą. Vertė Pranys Kulys. „Žinijos“ b-vės 17 leidinys. Kaunas, 1929 m. 180 p. Kaina 3,50 lt.

Adolfas von Doss S. J. **Mintys ir patarimai jaunimo dvasiai kelti.** II knyga. Vertė kun. B. Andriuška S. J. Tėvų Jėzuitų leid. 1929 m. 204 p.

Socialinis kodeksas. Katalikų socialinės sintezės eskizas. Išvertė A. J. Kat. V. C. leid. 1929 m. 48 p.

K. Sepetienė. **Vokiečių kalbos gramatika.** „Švyturio“ b-vės leid. 1929 m. 133 p. Kaina 2 lit.

Dainos chorui. 1 sąsiuvinys. Paruošė J. Kamaitis. Marijampolė, 1929 m. 8 p.

P. Jurgelevičius. **Skautų vadovas.** I dalis. „Vagos“ leidinys. Kaunas 1929 m. 118 p. Kaina 2 lit.

Prof. Dr. Juozas Eretas. **Studija apie mistinę literatūrą.** Heinrichas Seuse ir Elsbieta Stagel. 1929 m. 64 p. Kaina 3 lt. ir 3 lt. 50 ct. (Kreidinio popierio).

M. Valančius. **Maskoliams katalikus persekiojant.** „Žinijos“ b-vės 18-as leidinys. 124 p. Kaina 4 lt.

M. Vaitkus. **Iš įvairių pasaulių.** Apysakaitės. Šv. Kaz. dr-jos leid. 452 Nr. 1929 m. 216 p. Kaina 4 lit.

K. J. Stankevičius **Dėl ko aš turiu būti katalikas?** Šv. Kaz. dr-jos leid. 456 Nr. 1929 m. 64 p. Kaina 50 ct.

Prov. K. Grybauskas. **Namų vaistinė.** „Spaudos Fondo“ leid. 1929. 56 p. Kaina 1 lit.

S. Minclovas. **Lietuvos giriose.** Vertė A. Tarvydas ir F. S. Tarvydas. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 170 psl. Kaina kietais viršeliais 3 lit.

Kun. E. Duplessy. **Vyrai ir religija.** Vertė J. Gratkauskas. Religija ir kultūra Nr. 13. 1929 m. 8 psl. Kaina 40 ct.

K. Bajerčius. **Trys Keliai.** Apsakymėlis. Šv. Kaz. dr-jos leid. Kaunas 1929 m. 32 psl. Kaina 40 ct.

Dikensas. **Mažoji Dorytė.** Šv. Kaz. dr-jos leid. 463 Nr. 1929 m., 37 psl. Kaina 50 ct.

P. Klimo. **Skaitymai** lietuvių kalbos pamokoms. Šeštasis pataisytas ir sukirčiuotas leidimas, su retesniųjų žodžių paaiškinimais. Šv. Kaz. dr-jos leid. 1929 m. 382 psl. Kaina 9 litai.

Kazys Inčiūra. **Savanorio duktė.** 3 veiksmų ir prologo vaidinimas. 1929 m. 104 p. Kaina 2 lit.

Kan. A. Alekna. **Bažnyčios istorija.** Ketvirtas leidimas. Šv. Kaz. dr-jos leid. Nr. 459. 1929 m. 240 p. Kaina 5 lit.

Dr. Tihamer Toth. **Jaunimo kovos.** Vertė A. Maceina. Šv. Kaz. dr-jos leid. 128 p. Kaina 1 lit. 70 ct.

J. Grinius. **Sąžinė,** penkių veiksmų ir prologo drama. Šv. Kaz. dr-jos leid. Nr. 466. 98 psl. Kaina 2 lit.

D. Venckus. **Trumpa Bažnyčios istorija,** pradžios mokyklai. Šv. Kaz. dr-jos leid. Nr. 467. 70 psl. Kaina 1,50 lt.

Vaižganto Raštai XV. **Šeimos vėžiai** ir jumoristika. „Žinijos“ b-vės leid. 19 Nr. 256 psl. Kaina 5 lit.

Viktoras Bridžas. **Žmogus iš niekur.** Romanas. Vertė P. Šileika. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 195 psl. Kaina 3 lit

Vaižgantas. **Dėdės ir dėdienės** su prof. V. Pūtino-Mykolaičio įžanga. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 215 psl. Kaina 5 lit.

J. Damijonaitis. **Vaikų darželis.** Pirmoji dalis. „Dirvos“ b-vės leid. 1929 m. 240 p. Kaina 3 lit.

Stasys Kuzminskis. **Buhalterijos kursas.** Pirmoji dalis. „Dirvos“ b-vės leid. 203 psl. Kaina 4 lit.

Inž. K. Šakenis. **Fizika,** I dalis. „Dirvos“ b-vės leid. Ketvirtas papildytas leidimas. 1929 m. Kaina 4,50 lt.

Stefan Zweig. **Baimė.** Novelė. Vertė K. Karnauskas. Išleido V. Remigijus. 1929 m. 46 psl. Kaina 1 lt.

Adolfas von Doss S. J **Mintys ir patarimai** jaunimo dvasiai kelti. III knyga. Vertė kun. B. Andriuška S. J. Tėvų Jėzuitų leid. 1929 m. 224 psl.

Dikensas. **Jaunuolėlių gyvenimas.** Šv. Kaz. dr-jos leid. Nr. 458. 1929 m. 122 p. Kaina 2 lit.

Antanas Rūkštelė. **Lietuvių tautodailė.** Lietuvių dailės dr-jos leid. 1929 103 psl.

Erich Maria Remarque. **Vakarų fronte nieko naujo.** Vertė J. Kalnėnas. „Sakalo“ b-vės leid. 1929 m. 256 p. Kaina 4 lit.

K. P. Maželis. **Žmogus.** Telšiai 1929 m. 165 psl. Kaina 1 lt. 50 cn.

Romas Striupas. **Alkanos mintys.** 1929 m. 96 psl. Kaina 3 lit.

Gyd. J. Maciūnas. **Trumpas higienos vadovėlis.** „Sakalo“ b-vė. 1929 m. 112 psl. Kaina 3 lit.

Pranešimas

Visiems moksl. at-kų knygynams.

1. At-kų Federacijos knygynas yra susitaręs beveik su visais knygų leidėjais, kad at-kų kuopos, kurios pirks per Federacijos knygyną knygas, gaus 20—30 nuošimčių nuolaidos. Užsakomos per Federacijos knygyną knygos bus siunčiamos apdėtu mokesčiu.

At-kų Federacijos knygyne kiekviena kuopa gali gauti nemokamai 1 egz. knygos „Dangaus Šviesa“. Knyga bus išsiųsta prisiuntus persiuntimo išlaidoms padengti pašto ženklą 30 cnt.

Norintieji pasinaudoti šiomis lengvatomis turi kreiptis šiuo antrašu: At-kų Federacijos knygyno ved. Kaunas, Laisvės Al. 3. b. 3.

Aplinkraštis Nr. 2

Visoms Ateitininkų kuopų Valdyboms, „Ateities“ „Ateities Spindulių“ ir „Židinio“ platintojams.

1. Su Naujųjų Metų pradžia pradedame naują savo organizacinio darbo barą. Karščiausias mano troškimas, kad tasai didžiausias mūsų darbo akstinas, — ateitininkiškas susipratimas ir solidarumas—ir toliau lydėtų mūsų žingsnius realizuojant mūsų uždavinius organizaciniame ir visuomeniniame gyvenime. Mane džiugina tai, kad mano darbo talkininkai, „Ateities“, „Ateities Spindulių“ ar „Židinio“ platintojai, to organizacinio darbingumo parodo labai daug. Ir aš Naujųjų darbo metų proga tenorečiau palinkėti, kad minėtasai organizacinis darbingumas būtų ryškiu šių Vytauto Didžiojo metų požymiu.

2. Pasiųstus kuopų Valdyboms, ar kuopų spaudos platintojams „Ateities“, „At. Spindulių“ ar „Židinio“ prenumeratai rinkti lapus, pasibaigus jų galiojimo terminui **visus lig vienam, tuščius ar pilnus, prašau grąžinti administracijai.**

3. Kuopas ar platintojus labai prašau netrukus pranešti, **po kiek egzempliorių kurio žurnalo ir keno vardu siuntinėti.**

4. Primenu, kad daugelis kuopų (platintojų) dar **nevisai atsiteisė** arba **visai neatiteisė** už praeituosius metus. Daugeliu atveju nurodinėjau, kaip neigiamai atsiliepia tatai adm-jos darbui. To neatsitiktų, jeigu kuopos savo atsiskaitymo neužleistų, neuždelstų, o stengtųsi išsimokėti

to paties pusmečio laikotarpyje. Šiaip ar taip, o senas skolas kuopos vis tiek turės sumokėti. Džiaugčiausi, jeigu kuopos pasistengtų greičiau jas sulikviduoti.

5. Šių metų prenumeratą prašau siųsti kiek galint anksčiau, jeigu ne visą iš karto, tai bent dalimis.

6. Atskaitomybei tvarkyti pasiųsta blankų prenumeratorių sąrašams ir atsiskaitymo lapų. Senieji (1929 m.) sąrašai ir atsiskaitymo lapai reikia pasiųsti adm-jai, o 1930 metams — užvesti nauji (kiekvienam žurnalui po naują sąrašą ir atsisk. lapą). Kur blankų trūksta, prašau reikalauti iš adm-jos.

7. „Ateities" kaina moksleiviams lieka ta pati kaip ir pernai, t. y. kuopose, kur skaito visi nariai — po 3 lt. pusmečiui, kur ne — po 4 lt. pusmečiui.

8. Susirūpinkite, „At. Spindulių" išplatinimu ir tvarkinga atskaitomybe.

S. Zareckas
Ateitininkų spaudos administratorius

Redaguoja **A. Vaičiulaitis**

Visi mokiniai džiaugiasi,

kad **„Židinys"**, didžiausias šiandien Lietuvoje literatūros mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo žurnalas, šalia kitų dalykų, gausiai duoda literatūros naujienų, įvairių kitų mokyklinio pritaikomų žinių. Dėl to jie, panaudodami jiems teikiamą prenumeratos papiginimą, mielai tą žurnalą prenumeruoja ir skaito. Bet nuo pernai metų „Židinys" ėmė duoti mėnesinius kalbos dalykais ir šiemet savo skaitytojams duoda „Kalbos" žurnalo priedą, kuris metus bus dar plačiau nagrinėjami kalbos dalykai ir už kurį mokiniams metams tereikės primokėti prie nustatytos prenumeratos kainos tik 5 lt. Priedas duodamas tik metiniams prenumeratoriams.

Skubėkite užsisakyti „Židinį" 1930 m:

Moksleiviams „Židinys" kaštuoja, siunčiant į namus—be priedo—met 25 lt. pusm 15 lt., su priedu — met. 30 lt Per kuopas, kur imama ne mažiau kaip 5 egz.—met. be priedo 20 lt., su priedu — 25 lt., tiek pat ir atsiimant iš Administracijos.

Adresas: **„Židinys" Kaunas, Laisvės Al. 3.**

„ATEITIES SPINDULIAI"

jaunesniųjų moksleivių ir prasilavinusios kaimo jaunuomenės mėnesinis žurnalas jau pradėjo eiti.

Visi, kurie norite būti jauni,

kurie branginate mokslą, domitės naujausiais išradimais, technikos stebuklais, didžiųjų žmonių gyvenimais ir didžiosiomis kelionėmis, kurie ieškote praktiškam gyvenimui patarimų, kurie nenorite sėdėti surūgę, kurie norite pamankštinti savo smegenis įvairiais galvosūkiais, kurie norite rasti gražių ir smagių pasiskaitymų kurie norite suprasti gyvenimą ir pasaulį — nepagailkite metams 4 lt. (arba pusmečiui 2 lt 50 ct.) išsirašyti „ATEITIES SPINDULIAMS".

Nemoksleiviams „Ateities Spinduliai"
metams kaštuoja 8 lt., pusm. 4 lt.
užsieny „ 12 „ „ 6 „

Moksleiviams užsieny perpus pigiau.

Adresas: „ATEITIES SPINDULIAI" Kaunas, Laisv. Al. 3.

1 nr. jau išėjo ir bus tuojau pasiųstas kiekvienam, kurs nepavėluos užsisakyti.

Skubėk užsisakyti „Ateitį“ 1930 metams.

Pritrūkome

1924 metų „Židinio“ 1 Nr. ir praeitų 1929 m. 3 Nr. Visus, kas tų n-rių turi atliekamų ar jiems nereikalingų egzempliorių, prašome grąžinti „Židinio“ Administracijai, Kaunas, Laisvės Al. 3. Už grąžinamus egz. bus atsilyginama arba, pageidaujant, pakeičiama kitais sąsiuviniais

„GARSAS“

AMERIKOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

«GARSAS» yra didžiausios lietuvių organizacijos—Liet R.K. Susivienijimo Amerikoje organas.

„GARSAS“ duoda literatūros, mokslo ir politikos raštų.

„GARSE“ rasi žinių iš viso pasaulio. Daug rašoma iš Amerikos lietuvių gyvenimo bei veikimo

„GARSĄ“ redaguoja **MATAS ZUJUS.**

„GARSAS“ metams Lietuvoje kainuoja 3 dol., pusei metų — 1 dol.50 c. 3 mėn. — 75 c. Prašykite savo giminių ar pažįstamų, gyvenančių Amerikoje, kad užrenumeruotų Tamstoms

„GARSĄ“ — 73 E. South St. ,Wilkes Barre, Pa. U. S. A.

Skautai be „Skautų Vadovo“

savo veikime kaip kareiviai be ginklų. Paskubėkite tą knygelę įsigyti. Ją parašė skautinnikas *P. Jurgelevičius.*

Reikalaukite visuose knygynuose. Kaini tik **2** lt

„Mūsų Laikraštis“ didelis, gražus, įdomus ir pigus.

„Mūsų Laikraštis“ kiekvienam žmogui reikalingas, kaip paukščiui oras.

„Mūsų Laikraštis“ metams kaštuoja keturis litus, pusei metų du litus.

Adresas: **„Mūsų Laikraštis“** Kaunas, Laisvės Al. 31

Ar Žinai, kad Lietuvoje jau 14 metų lanko katalikiškas šeimynas didelis (20 pusl.), gražus paveikslu otas, su daugybe skaitymų bei žinių, savaitraštis

„ŠALTINIS“

su priedais **Artojas** — ūkininkams bei šeimininkėms. **Šaltinėlis** — vaikams, **Šventųjų Bendravimas**—mirštantiems gelbėti Šv. Juozapo brolijos nariams ir šiaip mylintiems dvasišką skaitymą. Be to mariampoliečiai (kiti — jei norės) gaus mėnesinį priedą — **Marijampolės parapija.** O visi, kurie ligi sausio 1 d. įneš į paštą 8 litus už „ŠALTINĮ“ 1930 metams gaus dar sieninį, kas mėnuo nuplėšiamą, kalendorių. „Šaltinio“ kaina: met. — 8 lt., pusei met.—4,50 cent. Užsieniuose 2 dol.

Adresas: **„Šaltinis“ Marijampolė.**

„Žaibo“ spaustuvė Kaune.

Karo cenzūros leista.

Skaitykite ir platinkite mėnesinį mokslo, blaivybės ir sveikatos laikraštį

„SARGYBĄ“

„SARGYBĄ“ skaitydamas rasi šiuos skyrius: 1) mokslo populiarizacijos ir visuomenės klausimų, 2) blaivybės, 3) ūkio, 4) sveikatos, 5) gydytojo patarimų, 6) advokato patarimų, 7) apžvalgos (politikos, visuomenės, kultūros ir ekonomijos gyvenimo), 8) priešalkolinis judėjimas (Lietuvoje ir užsienyje), 9) knygų pasaulis ir 10) įvairenybės

„SARGYBOJE“ rašo: vysk. M. Reinys, prof. P. Kuraitis, Vydūnas, kan. J. Tumas, prof. Kemėšis, dr. M Pečkauskaitė, dr. A. Gylys, dr. jur. Raulinaitis, agr. Valatka, dr. K. Pakštas, dr. A. Juška ir kiti.

1930 m. **„SARGYBA“** kaštuoja metams tik **6** litai, pusei metų **3** litai.

Metiniai skaitytojai gauna priedų **„Laimės Kalendorių“** ir loterijos bilietą, su kuriuo yra proga laimėti šiuos daiktus:

a) Pinigais

2 laim. po 50 lit.
5 » » 20 »
2 » » 15 »
10 » » 10 »

b) Daiktais

1) drapakas 1 laim.
2) plūgas 1 »
3) dviratis 1 »
4) laikrod. 2 laim.
5) šilk. skaros 2 »
6) auks. žiedai 1 »
7) radio apar. 1 »
8) lempa 1 »
9) rašalinės 2 »

c) Raudonojo Kryžiaus loterijos bilietai po $^1/_2$ bilieto 2 laimėjimai po $^1/_4$ bil. 4 laimėjimai ir 500 įvairiomis knygomis.

Skaitytojų skaičiui padidėjus iki 10.000 loterija bus plečiama. Jei prisirinks 20.000 skaitytojų, loterija bus padidinta tris kartus.

Skubėkit užsisakyti **„Sargybą“**, kad nepritrūktų pirmųjų numerių.

Adresas: KAUNAS, Liaudies Namai, **„Sargybos“** Administracijai

JAUNIMO VADAS

Vadovavimo meno ir organizacinės praktikos laikraštis.

1930 m. eis kas mėnuo.

Reikalingas visiems jaunimo vadams.

Kaina metams **3** lt. Adresas: Kaunas, p. d. 88

1930 metų obalsis:

„Nė vienas katalikas inteligentas negali šiais metais būti be dienraščio“

Šis obalsis labai lengva įgyvendinti, nes katalikiškas dienraštis yra tik vienas ir todėl pasirinkti nesunku, tai **„RYTAS“**

Kiekvieno katalike inteligento pareiga jį palaikyti, užsiprenumeruojant, nes tai vienintelis kasdieninis mūsų dienų Lietuvos katalikų rankose esantis žinių šaltinis, vienintelis katalikų ginklas.

Turime stiprų savaitraštį „Mūsų Laikraštį“, turėkime ir stiprų dienraštį.

Užsiprenumeruokime!

Adresas: Kaunas, Duonelaičo 24. Kaina: metams — 50 lt., mėnesiui — 5 lt.

Šio numerio kaina 1 lt. 75 et.